

5/2015

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
MAJ - VELIKI TRAVEN

STEYR

Blaser

MERKEL

SAUER

Puškarnstvo Špendal, d.o.o.

Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307

email: puskarstvo@siol.net

www.guns-spendal.si

Prodaja vrhunskih izdelkov

- Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Hawke ...
- Puške: Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...
- Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier & Bellot, Rottweil ...
- Oblačila: Chevalier, Laksen

Izvajamo vsa puškarska dela

MEDO sport **BIROS d.o.o., CESTA TONETA KRALJA 2, 1290 GROSUPLE**
 TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO WWW.BIROS.SI

PE TRGOVINA MEDO SPORT GROSUPLE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPLE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
 e-mail: medosport@biros.si
PE TRGOVINA MEDO SPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrduh 24, 8340 ČRNOMELJ, tel.: 07/ 306 24 70 e-mail: medosport@biros.si

PRODAJA NA OBROKE!

AKCIJA

DALJNOGLED SARGE PLUS VISOR JAGER 3-12x56 IR
 - Povečava: 3-12x56
 - Osvetljena pika (rdeča in zelena)
 - Jakost svetlobe nastavljiva s potencijometrom
 - Polnjen z dušikom
 - Vodoodporen
 - Premer objektiv: 50 mm
 - Premer cevi: 30 mm
 - Dolžina: 34 mm
 - Teža: 660 g
- 15 %
 Stara cena: 469,00 €
NOVA CENA: 398,65 €

JAKNA FLIS 9418-344
 - zelo zračen ter lahek material
 - posebno blago z mikroskopskimi luknjicami, kateri ujamejo zrak in vzdržujejo telesno temperaturo
 - hitro sušenje
- 15 %
 Stara cena: 59,50 €
NOVA CENA: 49,73 €

KLOBUK MEDO
 - vodoodporen
 - kloboč lahko zložite, ampak oblika ostane vedno ista
- 12 %
 Stara cena: 36,60 €
NOVA CENA: 32,20 €

DELAVNI ČAS:
 ponedeljek in sredo 9,00-17,00
 torek, četrtek in petek 9,00-12,00

Blaser **LE CHAPEAU** **FJALL RAVEN**

Trgovina za LOV & ŠPORT Ljubljana

KDT d.o.o.
 Kolodvorska ulica 12
 1000 Ljubljana
 00386 (0) 1 430-37-96
 GSM: 00386 (0) 31/389-020
www.loviasport.si - loviasport@gmail.com

HART

DELAVNI ČAS:
 ponedeljek in sredo 9,00-17,00
 torek, četrtek in petek 9,00-12,00

Lovski daljnogled Sanju 8 X 42 WPR

Povečava: 8 x
Premer leče: 42 mm
 Dobra vidljivost v mraku
 Čista in jasna slika
 Povsem vodotesen
 10-letna garancija
 Ugodna cena: **187,00 €**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

KROJASTVO **ROŽMAN**

Slavnostne lovske kroje, srajce (tudi z dolgimi rokavi), telovnike, plašče hubertus in pelerine izdelujemo po meri.

Branko Rožman, s.p.
 Erjavčeva 5, Brežice
 GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
 e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

Poslovni sistem Varnost Maribor

Specialisti za prodajo OROŽJA in OPREME za lov in strelstvo

Celoten asortiman izdelkov Frankonia
 Konkurenčne cene, dostava na dom, ugodni plačilni pogoji.

Varnost Maribor d.d.
 Kraljeviča Marka ul. 5
 2000 Maribor
 T: 02 230 30 65
 M: 051 375 886
 E: oroze@varnost.si
 W: www.varnost.si

BOCK

Dražgoška 2, 4000 Kranj, info@bock.si
 T: 04/202-33-20, F: 04/202-60-00

PUŠKARSTVO SPLETNA TRGOVINA
www.bock.si

M12 Extreme 308 Win cena: 1455 € 1345 €

KARABINKE po naročilu že za 1000 €

HAENEL **SWAROVSKI OPTIK** **ZEISS** **STEINER**

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCVIII., št. 5
maj – veliki traven

Lovlec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik

Arpad Köves

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovlec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

IZ VSEBINE:

S. F. Krobe:	O delu LZS v letu 2014	244
IZ DNEVNEGA TISKA		245
MNENJA IN PREDLOGI		247
M. Toš:	Grmišča in remize (znova) v plamenih, vodotoki pa goli – bo kdo že končno ukrepal?	247
J. Černač:	Naše sobivanje z medvedi	248
M. Hafner:	Poletna dela v lovišču	251
M. Jonozovič:	Letni načrti za lovskopraviljavška območja za leto 2015	255
F. Ekar:	Že od nekdaj gospodarji gora – lovci gamsarji	256
PO LOVSKEM SVETU		260
K. Flajšman,		
B. Pokorny:	Med zobri v Białowieży	260
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	264
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		265
J. Leban - Drolč:	Dnevnik neke preže	265
LOVSKA ORGANIZACIJA		268
J. Kovačič Siuka:	Veliko zanimanje za obnovitveni tečaj za lovske čuvaje v Celju	268
J. Škrlj:	Strokovni simpozij o divjem petelinu	269
Š. Vesel:	LZS uspela na razpisu za izvedbo izobraževanja in popisa prisotnosti divjega petelina na Kočevskem	270
Š. V.:	Projekt: NARAVA 200 Kočevsko – LIFE KOČEVSKO	270
P. Nared:	Že sedemnajsto tradicionalno Srečanje lovskih mojstrov in lovskih čuvajev ZLD Notranjske	271
F. Svetelj:	Uspešen zaključek petletnega dela vodstva OZUL in lanske lovske sezone	272
J. Marhl:	Bazenska lovska razstava na Remšniku	272
T. Drolč:	Krizna komunikacija v lovskih družinah	273
M. Brunskole:	60 let LD Suhor	274
S. Gabrijel:	Tradicionalni 64. lov na Frati	275
B. Žerdin:	Praznovanje jubileja LD Ljutomer se je začelo z lovskim krstom	275
B. Ačko:	Tretji veleslalom za Zlatega pohorskega jelena	276
E. Lenarčič:	LD Rakek naprej z novim-starim vodstvom	276
B. Ačko:	Lovci LD Slovenska Bistrica na čistilni akciji	276
M. Štimec:	Uspešno sodelovanje LD Laporje in LD Cigonca	277
L. Steinbacher:	Pokal Pohorskega bataljona že drugič zapored v vitrini LD Janžev Vrh	277
M. Štimec:	Uspešen lov na divje prašiče v LD Laporje	278
M. Gselman:	Člani UO LZ Maribor gostili lovske prijatelje iz Slavonije	278
B. Ačko:	Medobčinska strelska liga – Slovenska Bistrica 2015	279
S. Gabrijel:	Srečanje in lov starešin v LD Šentjanž	280
MLADI IN LOVSTVO		281
R. Mlinar:	Obiskali smo lovce LD Dole pri Litiji Naravoslovni dan v OŠ Danila Lokarja – Ajdovščina	281
JUBILANTI		282
LOVSKI OPRTNIK		283
I. Rožman:	Ivanov lovski krst malo drugače	283
M. Kralj:	Močni kobiljski jeleni	283
A. Mogu:	Štefanov lov in dva lisjaka	284
S. Kapun:	Na trofejah je vedno opaziti kaj zanimivega	284
N. Štruel:	Preža za rojstni dan	285
B. Tucovič:	Med srečnimi uplenitelji tudi Darinka	285
F. Rotar:	Lov na svizce na Velikem Kleku	286
A. Podbevšek:	Jamski medved v Landarski jami	286
F. Černigoj:	Krvava pot	287
F. Klajne:	Krst kot se šika!	287
F. Rotar:	Še naprej povezana z lovstvom	288
F. Ekar:	Tudi za lovce je jezerska voda vedno bolj privlačna	289
F. Rotar:	Nov projekt za trajnostno upravljanje Pohorja	290
S. Žnidaršič:	Razumel je šalo tudi na njegov račun ...	291
V SPOMIN		292
LOVSKA KINOLOGIJA		293
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	293

SLIKA NA NASLOVNICI:
Srnjak – *Capreolus capreolus*
Foto: J. Pap

Foto: M. Artnak – Grča

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
in št. 81/14. 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.
srna, mladiči obeh spolov:
1. 9.–31. 12.
mladica:
1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1.–31. 12.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Sakal*

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvze-
mu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus*
arctos) in volka (*Canis lupus*) iz narave

O delu LZS v letu 2014

April je bil predvsem v znamenju priprav na naše sodelovanje na devetem Mednarodnem sejmu lovstva in ribištva v Gornji Radgoni, v okviru katerega smo organizirali tudi Slovenski lovski dan (strokovno posvetovanje na temo škoda od divjadi) in začetek delnih občnih zborov po volilnih okoliših. V maju bodo le-ti končani, devetega junija pa bo sklican Občni zbor LZS. Mesto oziroma kraj občnega zbora bo na željo nekaterih lovcev spremenjen; poskusili bomo zagotoviti večji prostor in udobje na tem zasedanju. Gradivo, Letno poročilo za leto 2014, je obsežno. Na 73 straneh so zbrana vsa poročila in preglednice o naši dejavnosti. Novost je tudi priloga Poročilo o delu Skupnosti evropskih lovskih zvez - FACE, ki nam ga je posredoval generalni sekretar FACE Filippo Segato na pobudo in ob pomoči podpredsednika FACE, direktorja strokovnih služb LZS Srečka Žerjava.

S tako obsežnim in izčrpnim poročilom želimo že ves čas trajanja mandata predstaviti delo krovne lovske organizacije na vseh področjih. S takšnim poročilom se izkaže tudi preglednost našega delovanja, in takšno poročilo je tudi izkaz resne organizacije. Nič hudega ne bi bilo, če bi takšen zgled vplival tudi na naše članice. Tako bi bil videti marsikateri občni zbor tudi v očeh zunanje javnosti veliko resnejši, strokovnejši, nekonflikten in podobno. Včasih se zdi moj komentar nekoliko čuden, ko rečem, da so visoke preže tudi zato, da vidimo dlje kot iz žabje perspektive ... Ponekod to deluje ali vsaj spodbudi napredno razmišljanje; včasih pa tudi ne.

Poročilo bo objavljeno tudi na spletnih straneh. Naša želja je, da bi se z vsebino seznanili vsi lovci, ne zgolj delegati na delnih občnih zbora in delegati občnega zbora LZS. Od vodstev lovskih druženj pričakujem, da bo s poročilom o delu organov LZS za leto 2014 seznanjen sleherni lovec. Obliko seznanitve prepuščam vam.

Leto 2014 je bilo za nas lovce v vseh pogledih uspešno leto. Posamezni konflikti so normalen pojav sleherne organizacije. Znano je, da je organizacija, v kateri ni konfliktov, že sama po sebi velik konflikt, zato takšne organizacije ni. Vprašanje je samo, kako konflikte sprejemamo in kako jih znamo reševati ter ali jih sploh zaznamo in čutimo. Konflikti so priložnost za nove rešitve; velikokrat podlaga za naprednejši razvoj organizacije, tudi naše.

Če se sprehodimo skozi minulo leto, je treba poudariti nekaj aktivnosti, ki so kot stalnica spremljale delo vodstva in komisij.

V januarju smo se srečali z vodstvom Triglavskega narodnega parka (TNP), s katerim smo pregledali dosedanje sodelovanje, se zahvalili za skupno opravljeno delo in izrazili upanje po nadaljnjem sodelovanju.

Nadaljevalo se je tudi delo nevladne skupine za okoljsko in društveno zakonodajo, ki jo je lani vodila Planinska zveza Slovenije, letos pa je vodstvo prevzela naslednja organizacija, ki je podpisnica Sporazuma o medsebojnem sodelovanju. V minulemu letu smo imeli tri skupne sestanke. Rezultat našega sodelovanja je bila sprememba Zakona o ohranjanju narave (ZON), ki je oziroma naj bi obsegala vse kršitve in omejitve prejšnje Uredbe o prepovedi voženj v naravnem okolju.

V okviru slovenskega lovstva smo naredili občuten korak tudi v smeri dobrodelnosti. Marca smo organizirali dobrodelni koncert na Igu. S prihodkom od prostovoljnih aktivnosti in od prodanih umetniških del, ki so jih darovali lovci umetniki

in tudi drugi umetniki, pa smo nekoliko omilili težave dveh druženj pri zdravljenju njihovih otrok. S sredstvi, zbranimi za dobrodelni ples, smo začeli tudi polniti Zeleni sklad. Letos bomo ples ponovili, seveda z določenimi spremembami, s čimer bomo zagotovili večjo udeležbo lovcev in njihovih partnerk na plesu. Upam, da bo sledil tudi kakšen pozitiven korak v miselnosti nekaterih »modrecev«.

Nato so sledili delni občni zbori po volilnih okoliših in kasneje tudi redni Občni zbor LZS.

Usposobljene članice so izvajale programe izobraževanja za lovce pripravnike in izpite.

Ena izmed novih oblik dela vodstva LZS v minulem letu je bilo tudi sodelovanje z upravnimi enotami iz celotne Slovenije. Lani smo se kar dvakrat udeležili njihovih konferenc, kjer smo predstavljali lovsko organizacijo, naš sistem izobraževanja ter zlasti pregledali delo in predpise na področju posesti in ravnanja z orožjem.

Redno smo sodelovali tudi s pristojnim kmetijsko-gozdarskim ministrstvom in njegovimi inšpekcijskimi službami. Toda še kar nekaj nerešenih vprašanj nam je ostalo na mizi. Sprejeta je bila dopolnitev Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob, ki pa po naši oceni ni prinesla bistvenih sprememb glede lovnih vrst. V mislih imam sloko in druge vrste, ki jih je obsegal naš predlog. Ta zadeva še ni končana.

Še vedno se srečujemo z različnim razumevanjem in razlago predpisov o podaljševanju lovskih izkaznic. Nekaj o tem je bilo napisanega v tozadevnem članku v Lovcu, 11/2014, prav tako še pričakujemo tolmačenje sodne prakse s tega področja.

Leta 2014 je nekoliko nazadovalo delo mešane komisije za lovsko kinologijo, in to iz preprostega razloga, ker so se pojavile težave na Kinološki zvezi Slovenije. Konec leta smo dobili tudi dobro sprejet film o slovenski lovski kinologiji, ki je na tem področju, in tudi širše, nadvse pomemben izobraževalni prispevek. To pa ni le dobro, pač pa odlično.

Sodelovati smo začeli tudi s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti. Pogovarjali smo se o podnebnih spremembah, ki, kot lovci dobro opazimo in občutimo, tudi zelo vplivajo na okolje, živali in s tem tudi na divjad. Sploh menimo, da bo treba to področje še nekoliko bolj pojasniti v okviru naše organizacije, zagotovo pa se bo naše sodelovanje odrazilo in vplivalo tudi na zakonodaji s področja lovstva in varstva narave.

Konec leta smo nekoliko popestrili dogajanja v spodnjih prostorih naše vile Zlatorog na Župančičevi ulici v Ljubljani. Začeli smo prirejati likovne razstave lovcev umetnikov in drugih umetnikov, ki ustvarjajo tudi na to temo. Upam, da bomo uspeli z idejo o Zlatorogovi galeriji.

Skratka, komisije in posamezni organi ter strokovne službe LZS so skrbno pripravile letno poročilo o svojem delu.

Število članov se zmanjšuje iz leta v leto. Tako je bilo na dan 31.12. 2014 v našem članskem seznamu 20.653 članov (od tega 407 lovč in 598 pripravnikov), povprečna starost pa je bila 55,43 leta.

Zahvaljujem se vsem, ki ste doslej pripomogli k dobrim rezultatom slovenskega lovstva, še naprej vas vabim k sodelovanju. Predvsem pa vam želim veliko lovske in osebne sreče ter dober pogled. Naj vam boginja Diana nameni kakšen lep nasmeh!

Mag. Srečko Felix Krobe,
predsednik Lovske zveze Slovenije

PRED MEDVEDI SE BODO BRANILI S SMETNJAKI

Slovenske novice, 21. 2. 2015, (Simona Fajfar) – »Mi želimo, da konkretne rešitve zaživijo na terenu in da bo konfliktov manj,« je dejal Rok Černe z Zavoda za gozdove Slovenije, ki je koordinator projekta Celovito upravljanje in varstvo rjavega medveda v Severnih Dinaridih in Alpah – Life DinAlp Bear. To je eden od treh obsežnih slovenskih naravovarstvenih projektov, ki so bili lani izbrani v hudi konkurenci 1468 projektov in jim je Evropska komisija odobrila sredstva. DinAlp Bear je vreden šest milijonov evrov, od tega bo Evropa zagotovila 70 odstotkov oziroma štiri milijone evrov.

Strokovnjaki se ne bodo izognili nadaljnjemu proučevanju medveda, saj bodo z genetskimi analizami spet ugotavljali njihovo število. Zadnje natančnejše številke so namreč iz obdobja 2007/2008, ko so pri nas našli 434 odraslih živali. »Kakršna koli številka, koliko jih je zdaj, pa bi bila napačna,« je povedal Rok Černe in še dodal, da v javnosti še vedno velja prepričanje, da se je število medvedov v zadnjem desetletju povečalo. Temu ne oporeka in ne pritruje, dodaja le, da je stališče Zavoda za gozdove Slovenije jasno: »Povečevanje številčnosti medveda v osrednjem območju ni zaželeno in to za ohranitev medveda tudi ni potrebno.«

ZARADI GOJITELJEV VELIKE MAČKE ŠE BOLJ OGROŽENE

AFP, 3. 3. 2015 – Mogočni tiger z zobmi zgrabi piščanca, ki v smrtni grozi prhuta s perutmi, borci za pravice živali pa trdijo, da bodo tovrstne »zabave«, ki so na Kitajskem zelo priljubljene, zelo pospešile izumiranje teh velikih mačk. »Oh, kako je krvoločen, nikomur ne dovoli, da bi se mu približal,« je občudujoče ugotavljal eden od obiskovalcev in s svojim pametnim telefonom snemal srhljiv prizor. Jasno je slišati, kako tiger s svojimi mogočnimi zobmi drobi piščančeve kosti. V Parku sibirskih tigrov v mestu Harbin, ki leži na severovzhodu Kitajske, lahko obiskovalci za 60 juanov (deset dolarjev) kupijo živega piščanca in z njim nahranijo katerega od tamkajšnjih tigrov. Na meniju so tudi številne druge

živali, namenjene za hrano velikih mačk. Med drugim celo krave. Borci za pravice divjih živali trdijo, da so takšni parki in tudi centri za vzrejo tigrov ali tovrstne »farme«, ki jih je vse polno po vsej državi, predvsem kraji, kjer se na veliko trguje z deli telesa velikih mačk, ko le-te poginejo. Agencijsko novico francoske nacionalne tiskovne agencije AFP je še isti dan objavilo tudi Delo.

VEČ TISOČ GOSI PADLO Z NEBA

Večer, 17. 3. 2015, (Gregor Grosman) – Več kot dva tisoč snežnih gosi so našli mrtvih na severu ameriške zvezne države Idaho, so povedali z urada za prostoživeče živali, kjer za pogin živali sumijo ptičjo kolero. Gosi, ki so bile na poti h gnezdiščem ob severnih obalah Aljaske, so poginile med postankom pri jezerih Mud Lake in Market Lake. Trupla živali bodo zaradi preprečevanja širjenja bolezni zažgali in tako preprečili, da bi druge živali pojedle smrtonosno bakterijo. Steve Schmidt je pojasnil, da ni znano, kje so poginule gosi prišle v stik z okužbo, znano pa je, da se je njihova selitev začela na severozahodu Mehike. Izbruh ptičje kolere, za katero odgovorni pojasnjujejo, da pomeni zelo majhno zdravstveno tveganje za ljudi, so se občasno pojavljali v tej regiji v

zadnjih nekaj letih, skupno pa je bolezen povzročila pogin že več kot 10.000 ptic.

»NE BOMO SODELOVALI V PROJEKTU, KI BO NAŠE LJUDI POUČEVAL, KAKO NAJ SOBIVAMO Z EVROPSKIMI VELIKIMI ZVERMI!«

24ur.com, POP TV, 4. 3. 2015 (Mira Matkovič) – Konflikt med človekom in medvedom je še naprej pereče vprašanje. Zato so v Zavodu za gozdove Slovenije (ZGS) združili moči z ljubljansko Biotehniško fakulteto in podjetjem ERICO iz Velenja ter začeli projekt LIFE DINALP BEAR. Zavedajo se namreč, da se konflikta med človekom in medvedom ne sme pometati pod preprogo. Izkušnje so pokazale, da je eden od pomembnih vzrokov za nastanek konfliktov med ljudmi in medvedi, da je slednjim hrana človeškega izvora preveč lahko dostopna. Medved v ostankih hrane iz smetnjakov in kompostnikov, divjih odlagališč in odvrženih klavniških odpadkov, pa tudi premalo zaščitene domačih živalih vidi izjemno privlačno in lahko dosegljivo poslastico. Tako se približa v bližino hiš in

naselja, nato pa izbruhne konflikt med njimi in ljudmi. V ZGS so prepričani, da mora preprečevanje konfliktnih situacij, ki jih v Sloveniji že opravljamo, nujno vključevati tudi ukrepe, s katerimi bi medvedom preprečili dostop do prehranskih virov človeškega izvora. K sodelovanju so zato pozvali lokalne skupnosti, ki imajo omenjene težave, s katerimi želijo opraviti konkretne ukrepe za zmanjšanje teh konfliktov. Eden od namenov projekta je ne le reševanje problematike zaradi medveda na nekaterih najbolj »vročih točkah« v Sloveniji, temveč tudi prikazati, kaj lahko lokalno prebivalstvo še naredi za zmanjšanje konfliktov in kako se tega lotiti, je povedal Matija Stergar iz ZGS. Za 24ur.com je dejal, da v tej fazi občinam ponujajo predstavitev možnosti za sodelovanje. Doslej so se o morebitnem sodelovanju pogovarjali s tremi občinami, a s katerimi, Stergar ni razkril. »S katerimi občinami in na kakšen način bomo sodelovali, bo znano, ko bomo opravili pogovore z vsemi občinami, ki bodo pokazale začetni interes za sodelovanje,« je dejal Stergar. »To je prvi tako obsežen projekt pri nas, v okviru katerega bomo skušali zmanjšati število konfliktov med ljudmi in medvedi. Smo pa v preteklosti sodelovali v projektu SloWolf, v okviru katerega smo bili uspešni pri zmanjševanju števila napadov volkov na pašne živali, kar je eden od glavnih konfliktov v

Foto: M. Krofel

Foto: M. Krolj

primeru volka,« je povedal Stergar z ZGS.

Občine, ki se bodo odločile za sodelovanje v projektu, ne bodo imele posebnih stroškov. Stergar je ob tem še povedal, da si želijo le, da vložijo svojo voljo in nekaj časa. Organizatorji že imajo predvidena sredstva za nabavo smetnjakov, kompostnikov in ograj za varovanje premoženja. Projekt bo trajal do konca junija 2019. Ob tem si želijo, da bi lokalne skupnosti po izteku roka za projekt same, in sicer kolikor mogoče koristno, uporabile v njem pridobljene izkušnje. Medtem pa je župan Občine Velike Lašče Anton Zakrajšek, žal, že kategorično odgovoril, da »ne bodo sodelovali v projektu, ki bo naše ljudi poučeval, kako naj sobivajo z največjimi evropskimi zvermi«. O tej problematiki so istega dne govorili tudi v TV oddaji **Svet na Kanalu A** in v večerni oddaji **24.ur POP TV**.

VIDETI VOLKA V NARAVI JE PRIVILEGIJ, KI SE GA MORAMO VESELITI

MC RTV SLO, 6. 3. 2015 (Dolores Subotić) – Aleksandra Majić Skrbinek je le ena izmed štirinajstih sodelavcev, ki so štiri leta sodelovali pri projektu varstva in spremljanja varstve-

nega statusa populacije volka v Sloveniji (SloWolf), ki je bil pred nedavnim izbran v skupino najbolj ocenjenih projektov programa EU LIFE. SloWolf se je tako znašel med projekti, ki jih članice EU-ja, skupaj z Evropsko komisijo, vsako leto izberejo med tistimi projekti, ki so bili končani in ovrednoteni prejšnje leto. »Zavedali smo se, da smo uspešno izvedli in zaključili projekt. Večino zastavljenih ciljev smo celo presegli in o tem smo učinkovito poročali sofinancerjem – Evropski komisiji in našima ministrstvom – Ministrstvu za okolje in prostor in Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Kljub temu nas je priznanje presenetilo, saj naš projekt, čeprav za Slovenijo zelo pomemben, na evropski ravni obravnava le delček ene populacije. Nismo pričakovali, da bodo naši rezultati tako odmevni tudi zunaj naših meja,« je na vprašanje, kako so doživeli novico o tem, da bodo 4. junija v Bruslju v okviru prireditve Zeleni teden prejeli laskavo nagrado, odgovorila Aleksandra Majić Skrbinek. Projekt je prinesel številne pozitivne učinke: »Verjamemo, da smo izboljšali možnosti za dolgoročno ohranjanje volka pri nas, predvsem skozi ozaveščanje o možnih načinih zmanjševanja konfliktov v kmetijstvu. Volka smo skušali predstaviti čim bolj objektivno, skozi znanstvena dejstva in na ta način smo vsaj delno demistificirali nje-

govo podobo.« Polno ime projekta SloWolf je *Varstvo in spremljanje varstvenega statusa populacije volka (Canis lupus) v Sloveniji* in je prvi obsežen projekt o volku v Sloveniji. Opravljali so ga od 1. januarja 2010 do konca leta 2013 na Univerzi v Ljubljani skupaj z Zavodom za gozdove in Društvom Dinaricum kot partnerjema. Cilj projekta je bil prispevati k dolgoročnemu ohranjanju populacije volkov, njihovega glavnega plena in življenjskih prostorov (okolja) v Sloveniji ter k izboljšanju njihovega sobivanja z ljudmi. V projektu so dosegli vse načrtovane cilje, mnoge pa tudi presegli.

Z UDOMAČITVIJO DIVJIH ŽIVALI SE SPREMEMI NJIHOV VIDEZ

MC RTV SLO, 25. 3. 2015 (Mojca Jež) – Udomačitev živali je bila eden izmed pomembnih korakov pri razvoju civilizacij; potekala je z izbiranjem in nadaljnjim parjenjem manj napadalnih (agresivnih), laže vodljivih živali. Eden izmed najprepričljivejših sodobnih primerov, kako poteka takšen izbor, je ruski poskus s srebrnimi lisicami (*Vulpes vulpes*), ki so zelo cenjene zaradi svojega kožuha, vendar pa jih ne moremo gojiti v ujetništvu. Leta 1959 je ruski biolog Dmitrij Beljajev začel uredniševati idejo o udomačitvi

srebrne lisice; izbiral in paril je tiste, ki so se najmanj bale ljudi. Od leta 1959 do svoje smrti leta 1985 je tako vodil spektakularni poskus, pri katerem je v štiridesetih generacijah živali ponovil dogodke, ki so se morali zgoditi pri udomačitvi volka v psa, in dejansko ustvaril udomačeno srebrno lisico. Poskus še vedno poteka, žal pa so zaradi omejenih finančnih sredstev precej zmanjšali število živali, kar je zaradi izgube genetske pestrosti/raznolikosti negativno vplivalo na rezultate. Pri tem poskusu je izredno zanimivo, da se je spremenil tudi zunanji videz lisic. Spremembo videza pri udomačitvi živali je opisal že Darwin pred več kot 140 leti in jo poimenoval udomačitveni sindrom. Do lani ni bilo natančno znano, zakaj številne udomačene vrste sesalcev kažejo dokaj podobne zunanje lastnosti. Nova teorija, objavljena v znanstveni reviji *Genetics*, navaja, da selektivno parjenje z namenom udomačitve spremeni razvoj nevralnega grebena. Celice živčnega (nevralnega) grebena se izoblikujejo ob razvijajoči se hrbenici v zgodnjih fazah zarodkov sesalcev. Med nadaljnjim razvojem zarodka potujejo v različne dele telesa. Iz njih se razvijejo različna tkiva – pigmentne celice (te dajejo koži/dlaki barvo), deli lobanje in čeljusti, zobje, uhlji, pa tudi nadledvične žleze, ki so središče odziva na stres (boj ali beg). Nevralni greben posredno vpliva tudi na razvoj možganov.

GNEZDILNICE ZA ZLATOVRRANKE

Ovtarjeve novice, 26. 3. 2015 (G. D.) – Člani DOPPS so, tako kot so obljubili, v soboto, 14. marca, v Jurovskem Dolu, Gasteraju, Žitencah, Šetarovi in Drvanji postavili pet velikih gnezdilnic za zlatovranko ter štirinajst gnezdilnic za smrdokavro in velikega skovika. Od dveh domačinov, ki dobro poznata ptice, so izvedeli, da so zlatovranke opazovali lani aprila v Šetarovi in pred dvema letoma v Jurovskem Dolu. Obe opazovanji sta bili pred gnezdenjem (aprila) oz. po njem (avgusta). To pomeni, da ptice še vedno obiskujejo območje okrog Lenarta oz. vsaj preletijo območje na njihovi selitveni poti, vendar so očitno življenjske razmere zanje še vedno neugodne. Mogoče se bodo razmere vsaj delno izboljšale z namestitvijo gnezdilnic. V prihodnje bi bila zlatovranka lahko neke vrste blagovna znamka tega območja, če bi se izboljšale razmere zanje.

Grmišča in remize (znova) v plamenih, vodotoki pa goli - bo kdo že končno ukrepal?

Že vrsto let spremljam in dokumentiram dogajanje glede naravnih razmer za poljsko (malo) divjad na širšem območju Pesniške doline in vedno znova prihajam do enakega zaključka, namreč, da so posegi v okolje tolikšni, da že ni več mogoče popraviti posledic! Lani sem spremljal uničenje dobršnega dela še vedno precej ekstenzivno obdelane dolinice ob Andrenškem potoku, ki je bila dobesedno »zradirana«; posekali so vsa grmišča, skupine večjih drevov, vse žive meje, vse značilne slovenskogoriške mlake in druge elemente, značilne za slovenskogoriško krajino. Dolina je postala pusta, osiromašena, vetrobranski pasovi so izginili, mokrice so izsušene, nabrežine ribnikov in mlak pa povsem očiščene. Mala divjad v tem predelu nima več česa iskati, njen življenjski prostor je uničen! Letošnjo pomlad sem spremljal nekoliko drugačne pojave ob melioracijskih jarkih ob Drvanji, Velki in Globovnici. Povsod je gorelo, suhe trave in grmišča so pobirali ognjeni zublji, ki so tu in tam segali celo do nekoliko večjih, a še vedno skromnih remiz za poljsko divjad. Ni jih več; zgoreli so zaradi pohlepa bo nekaj dodatnih arih orne zemlje. Uničila jih je človeška roka, brez pomisleka, da bo morda že čez deset let zaradi nekaj kilogramov korusa ali pšenice težko popraviti posledice in naravi! Bojim se, da o tem nihče več ne razmišlja, kamorkoli sem pogledal, povsod so brnele motorne žage, padala so grmišča, zadaj pa so težki stroji že čistili struge potokov, ki so dobivale raven tok in so zdaj povsem gole. Vse je bilo v napoto; le tu in tam je ostal kakšen grm črne

Gole brežine potokov na meji med Brengovo in Dobravo

jelše ali navadne vrbe. Bojim se, da bodo tudi to posekali. Plameni so goltali remizo za remico, grmišče za grmiščem, travišče za traviščem; redki prebivalci uničujočih predelov so brezglavo bežali. Toda kam naj pobegnejo?! Kje le naj najdejo varno zavetje?! Ko pa so tudi redki nižinski gozdiči povsem brez podrasti, lahko vidimo vsako deblo posebej, podrast je izginila, tudi zato, ker jesenska paša poteka brez nadzora, krave pa se s travnikov meni nič tebi nič selijo v gozdni rob in nato v notranjost ter poiščejo vse, kar je užitnega. Pojav spremljam več let ob meliorirani strugi reke Drvanje v Zgornjih Verjanah. Edini nižinski gozd je postal skladišče kmetijskih strojev in drv za zimsko kurjavo. Če ne bi videl na lastne oči, ne bi verjel!

Čudim se, da nihče ne ukrepa bolj energično, saj je 33. člen veljavnega *Zakona o divjadi in lovstvu* (ZDLov-1) več kot jasen: **pri urejanju vodotokov je treba ohranjati posamezne dele stare struge ter rastoče drevje in grmovje na njihovih bregovih oziroma s saditvijo drevesnih in grmovnih vrst zagotoviti nepretrgano**

zarast vsaj enega od obeh bregov struge. In še, da je pri osuševanju zemljišč potrebno najmanj petino površine ohraniti v prvotnem stanju. Še bolj kot omenjeni določili je jasno določilo iz 4. točke omenjenega člena veljavnega ZDLov-1, po katerem je v času gnezdenja ptic, med 1. marcem in 1. avgustom,

ne direktive in usmeritve, na katere pa pri nas (pre)radi pozabljam! Ko je nastajalo to pisanje, sem dobil več klicev naravovarstvenikov iz osrednjih Slovenskih gor, naj vendarle lovci kaj storijo, da ne bodo vsa grmišča v plamenih in da bo vsaj kakšen melioracijski jarek premogel zarasle nabrežine. Pri vsem tem smo najbrž še naprej nemočni, čeprav je res, da smo bili v preteklosti le opazovalci in dokumentalisti, nismo pa spisali tako rekoč nobene inšpekcijske prijave (ali pa je bil le redek lovski čuvaj, ki je to pisno prijavil). Če bi jo in če bi pristojna inšpekcijska služba opravila delo, kot je treba, bi morda dandanes kakšno grmišče več nudilo varno zavetje resno ogroženi poljski divjadi in pticam pevkam! Na letošnje dogajanje na širšem območju ob reki Drvanji med Verjanami, Osekom in Brengovo se je z dopisom na VGP Drava, d. d. - Ptuj odzval tajnik LD Dobrava in vnet zagovornik male divjadi **Danilo Muršec**. Lepo je popisal dogodke in navedel natančna mesta (lokacije), nato pa dobil zanimiv odgovor, pod katerim

prepovedano sekati zarast ob vodnih bregovih, čistiti odvodne kanale in prazniti vodna zajetja. A kljub temu se je nekaznovano sekalo, kurilo in čistilo od 5. do 16. marca, da se je kar kadilo. In kadilo

Meliorirana struga reke Drvanja v Zg. Verjanah

se je najbrž tudi pred tem in zatem, saj je pohlep po zemlji očitno neznosen in v ozadju tega pohlepa naj bi bili zneski, ki jih prejema kmetovalci iz naslova evropskih subvencij. Vse lepo in prav, kar jim pripada jim pripada, a hkrati isti ljudje pozabljajo, da veljajo v Evropi tudi okoljevarstve-

je bil podpisan vodja GJSUV na porečju reke Drave **Rok Ferme**. Lovcem je odgovoril, da VGP Drava, d. d. - Ptuj ni izvajalo posegov na omenjenih lokacijah. Pri vzdrževanju vodotokov »se trudimo, da so naši posegi čim bolj sonaravni in čimmanj negativno vplivajo na naravo«. Zanimivo, kdo

pa je potem požigal, sekal in čistil jarke z nabrežinami vred? Nekaj čudnega je v tej deželi, ko tisti, ki je za nekaj pristojen in odgovoren, tega ne počne, za njim pa se skriva nekdo tretji, ki tega sploh ne bi smel početi. In se mu na koncu nič ne zgodi. Lenarški naravovarstvenik **Darko Lorenčič** je primer uničevanja mejic na območju Lormanja pri Lenartu prijavil lovskemu inšpektorju **Bojanu Kotniku**. V prijavi je med drugim opozoril, da na območju Lormanja pri Lenartu podirajo zarast in mejice. V bližini problematičnega območja so sredi marca ornitologi in naravovarstveniki postavljali gnezdnice za zlatovranke in smrdokavre. Tri leta so jih skrbno opazovali in bili veseli njihove večje navzočnosti v naravnem okolju. Zdaj so možnosti, da bi te ogrožene ptice ohranili, veliko manjše, je še zapisal zavzet naravovarstvenik. Darko Lorenčič je v preteklosti tudi lovce in ribiče obveščal o škodljivih posegih v kulturno krajino in opozarjal na negativne posledice krčenja vetrobranskih pasov in grmišč na širšem območju Pesniške doline.

Tudi zgodba iz Lormanja ni osamljena, pa še bi jih našli. Toda če ne bo resnih sistemskih ukrepov ter učinkovitega preganjanja kršilcev, bodo naša opozorila in prepričevanja prepričanih zgolj bob ob steno. Zgolj z besedičenjem ne bomo mali divjadi povrnili varnejšega naravnega zavetja, ker ga preprosto ne bo več mogoče! Vsaj v Pesniški dolini in v dolinah pritokov reke Pesnice ne več. Do kamor seže oko, se vijejo njive brez vmesnih vetrobranskih pasov in živih mej. Vsakdo ve, da to ni v prid poljski divjadi, ki bo vse težje preživela. Zaman so tudi vsa vlaganja odraslih fazanov, če okolje, v katerega jih izpuščamo, ni več primerno zanje! Zgolj zato, da zadostimo raznim načrtom. Takšno izpuščanje je že v osnovi obsojeno na neuspeh, saj je v izjemno osiromašenem »naravnem« okolju tudi število plenilcev tolikšno, da so možnosti za preživetje teh živali najmanjše.

Vse foto: M. Toš

Česar ni vzela sekira, so pobrali ognjeni zublji ...

A ne gre zgolj in sploh samo za ogroženo malo divjad, pač pa za vrsto od povsem drugačnih naravnih razmer odvisnih organizmov. Če tega ne vemo ali nočemo vedeti, je vse zaman. Še sreča, da tu in tam kateri od upravljavk lovišč (LD) uspe pridobiti kakšen rob in ga zasaditi s plodonosnimi grmovnicami in vrstami, ki so primerne za ureditev gostejših remiz. A taki primeri so vse redkejši. Človek bi se lahko venomer spraševal, ali smo res tako nezreli, da nemo opazujemo takšno škodljivo

dogajanje okrog nas in med nami. Bo kar res, da je »največja botra nezrelosti« ravno neodgovornost. In žal je je v izobilju, tudi v naših lovskih vrstah in pristojnih inšpekcijskih službah, sicer bi velikokrat odločneje povzdignili glas in ustrezno ukrepali v bran temeljnemu zahtevam vrstno pestrih ekosistemov. Tudi poljski in drugi ogroženi divjadi. To je ne nazadnje naša temeljna dolžnost, čeprav smo v praksi žal sami po navadi nemočni. A treba je vsaj poskusiti!

Dr. Marjan Toš

Naše sobivanje z medvedi

Odnos do velikih zveri, predvsem do medveda, je skozi obdobje zadnjih nekaj stoletij tudi odraz družbenih in političnih razmerij med fevdalno gospodo in tlačani, kasneje pa med gospodarsko in politično elito ter podeželjem, kmetijstvom in lovstvom. V zadnjem stoletju je poleg tega tudi odraz tradicije in kulture ter etičnih norm do ohranjanja in varstva narave.

Samo zakoni narave so večni. Ena od zakonitosti je tudi, da je v naravi in družbi vsak trenutek drugačen od prejšnjega, zato se temu v pravnih in urejenih državah prilagajajo z

novimi zakonskimi rešitvami. To velja tudi za zdajšnje in prihodnje sobivanje človeka in medveda.

Družbene spremembe v zadnjih desetletjih

V naši lovski organizaciji smo lahko ponosni na več kot stoletno prehojeno pot, saj je bila prva slovenska lovska organizacija ustanovljena leta 1907, kar smo ob stoletnici tudi dostojno proslavili. Vmes so bili tudi veliki družbeni pretresi ob revolucijah in v prvi ter drugi svetovni vojni. Družbene razmere so se

zlasti po drugi svetovni vojni pri nas povsem spremenile. Državna in družbena lastnina je dobila prevladujočo veljavo, zasebna lastnina je bila temu podrejena. Podržavljene so bile veleposest, industrija in trgovina, socialne pravice so bile izenačene za večino ljudi. Posledice take politike in državne strategije so bile velike na vseh področjih, tudi v lovstvu. Odpravljen je bil stari zakupni sistem, ustanovljene pa lovske družine kot društva in gojitvena lovišča s poklicnimi lovskimi čuvaji. V novih družbenih razmerah so lovske organizacije dosegle izjemen razvoj, celo v svetovnem merilu, kar so ugotavljali tudi v drugih evropskih lovskih organizacijah in v Mednarodnem svetu za varstvo in ohranitev divjadi (CIC), organizaciji, kjer so se uveljavili tudi naši predstavniki in strokovnjaki. Lovska zveza Slovenije je po številu članov postala ena izmed najmočnejših in številčnih nevladnih organizacij, ki ima pri varstvu narave status posebnega pomena. Lovstvo je imelo tudi veliko politično podporo, saj so bili takratni politiki na vseh ravneh pogosto tudi lovci. Seveda se je od takrat vse spremenilo, zato ni namen mojega prispevka razpredati o zgodovini, ki je za vedno minila, pač pa menim, da je pravi čas za razmislek in presojo kako naprej, ker smo že pred četrto stoletja vstopili v novo politično in družbeno ureditev.

Z medvedom v Evropo!

To je bil tudi eden od sloganov pred sprejemom naše države v Evropsko skupnost (EU). Morali smo izpolnjevati določene pogoje za pristop, zato smo morali na številnih področjih naše zakone usklajevati z evropskimi smernicami. Proces prilagajanja še vedno traja, saj se življenje spreminja. Oblast se zato upravičeno sklicuje na evropska navodila (direktive), tudi za področje ohranjanja in varstva narave, s tem pa na razmerja do prostoživečih divjih živali.

Še posebno je to aktualno pri sobivanju ljudi z velikimi zvermi, predvsem z medvedi.

Zahtevno strokovno delo je bilo tudi pri določanju območij za ohranjanje narave Natura 2000, pri varstvu habitatov za življenjske skupnosti rastlin in prostoživečih živali. Pri tem je zanimiva ugotovitev, da so vsa nekdanja gojitvena lovišča (GL), ki so bila ustanovljena pred več kot pol stoletja, zdaj so preimenovana v lovišča posebnega pomena (LPN), tudi v zdajšnjih najzanimivejših območjih Natura 2000, ki jih je vlada samostojne Slovenije že opredelila za potencialna zavarovana območja na stopnji območnih/regijskih parkov. Kljub vsem pripravam ter predlogom, zahtevam in pobudam to še vedno ni uresničeno! Še več, čeprav je bilo več kot tretjino naše države opredeljene za zavarovana območja po strokovnih merilih in evropskih zahtevah, se naša oblast od te strategije odmika brez pravih razlogov. Naj ob tem spomnimo, da smo že zdavnaj utemeljevali predloge, da so lovišča posebnega

pomena najboljša podlaga za prevzem novih in zahtevnejših nalog pri ohranjanju in varstvu narave, pri raziskovalnem delu, izobraževanju ter pri delu z javnostjo, ker je na teh območjih že vzpostavljena infrastruktura z objekti in poklicnimi osebami/lovci, ki bi jih z dopolnilnim izobraževanjem lahko usposobili za naravovarstvene nadzornike/čuvaje po modelu, ki je bil uspešen že pri reorganizaciji nekdanjega GL Triglav - Bled, v Triglavski narodni park.

Usklajevanje naše zakonodaje z evropskimi usmeritvami je nujno, ker tako določamo pogoje za sobivanje z državami v Evropski skupnosti. To je zelo zahtevno, ker so razlike med evropskimi državami zelo velike, tako zaradi zgodovine kot tudi zaradi naravnih danosti, tradicije in kulture. To se zelo odraža v lovstvu, saj imajo romanska ljudstva v veliki meri drugačne etične norme, kot jih po tradiciji spoštujejo lovci iz germanskih držav na severu, ki se zelo razlikujejo od vzhodnih lovskih tradicij. Naše lovstvo je bilo ob združevanju v EU

med najnaprednejšimi. Zato tudi niso bile potrebne posebne organizacijske prilagoditve in ne spremembe, čeprav so bili pri nas močni pritiski obogatitvenih interesnih skupin, da bi se vrnili na zastareli zakupni sistem v lovstvu. Že leta 1998 smo sprejeli, kot prvi na svetu, tudi Etični kodeks slovenskih lovcev, ki nespremenjen še vedno velja in vse lovce tudi zelo obvezuje.

Življenjski prostor za velike zveri

Volčja krdela/tropi in medvedi potrebujejo velik življenjski prostor, poleg tega pa še proste selitvene poti. Zato so v naši majhni državi za obe živalski vrsti primerne samo dokaj obsežne gozdnate krajine dinarskega krasa, Kočevske in Notranjske, ki sta povezani, po Dinaridih pa se navezuje ta še na prostranstva osrednjega Balkana. Ta obsežen in dokaj ohranjen ter redko poseljen prostor je v svetovnem merilu izjemno bogata zakladnica genske pestrosti

rastlinskega in živalskega sveta. Predvsem prostornost je skozi stoletja nudila dinarskim populacijam rjavega medveda in volka ustrezne razmere za ohranjanje pred iztrebljenjem. Osrednji življenjski prostor za velike zveri je zdaj pri nas določen znotraj prostora, ki je opredeljen za območje Natura 2000, zato lahko občudujemo modrost ljudi, da so po drugi svetovni vojni ravno na teh območjih ustanovili gojitvena lovišča s poklicnimi lovci. Na Kočevskem so največje izmed štirih lovišč poimenovali Gojitveno lovišče Medved - Kočevje, ki ga je dolgo dobo vodil legendarni **Lado Švigelj**, ki je spisal tudi prvo monografijo o rjavem medvedu v Sloveniji. Od takrat so se razmere zelo spremenile, zato je potreben razmislek, kako naprej, da bi se izognili konfliktom in škodi zaradi različnih interesov pri kmetijski rabi prostora, pa tudi pri ohranjanju narave in njenega živega simbola – rjavega medveda.

Po več kot dveh desetletjih še vedno nimamo na državni ravni sprejete in veljavne

Foto: M. Masterl – Diana

Foto: J. Popež – Grča

strategije za nego, varstvo in rabo vsega naravnega prostora. Predvsem to velja za kmetijsko rabo. Lastniki kmetijskih zemljišč in najemniki državnih zemljišč dobivajo namreč državne subvencije za košnjo, nimajo pa določenih nobenih obveznosti pri pridelavi določene vrste hrane. Zato imamo zdaj sicer pokošene površine, vendar dve tretjini potrebne hrane uvažamo. Izjema je gozdni prostor s stoletno tradicijo načrtovanja za varstvo, nego in sečnjo gozdov z načrti za desetletna obdobja. Preostali naravni prostor ni namenjen (»coniran«) za prednostne naloge za področja različne kmetijske rabe, prometne koridorje, divjad, naselja, industrijske cone, rekreacijo ... Spoznajmo samo primer s Kočevske, kjer so gozdovi in kmetijske površine pretežno v državni lasti, velike zveri in druga divjad pa v celoti, kar so optimalne razmere za dolgoročno strategijo pri varstvu in trajnostni rabi vsega naravnega prostora. Zato so na tem območju optimalne razmere za uveljavljanje strokovnih rešitev, s tem pa tudi za usklajeno in vzdržno sobivanje ljudi z našimi medvedi. Vendar zdaj ni tako, ker država dopušča ali celo podpira navzkrižne interese pri kmetijski rabi prostora.

Zato je nujno, da Vlada RS sprejme in uveljavi strategijo varovanja in upravljanja za dinarske populacije rjavega medveda in volka.

Pospeševalci za konflikte in škodo

Nekajstoletno krmljenje medvedov s klavničnimi odpadki in odpadki divjadi na najbolj odmaknjenih gozdnatih krajih je bilo pri usklajevanju z evropsko zakonodajo prepovedano leta 2004. Tako naj bi preprečili prenos nevarne prionske bolezni BSE z goveda na ljudi, če bi meso medvedov, ki so se hranili na mrhoviščih z okuženim mesom, nato uživali ljudje. To nevarnost bi torej takoj lahko odpravili, če bi meso medvedov prepovedali za prehrano ljudi. Od takrat naprej je izgovorov za prepoved urejanja in zalaganja mrhovišč vedno dovolj na izbiro, vendar nas nikakor ne prepričajo. Meso domačih živali je namreč vedno pregledano pred uporabo za prehrano ljudi, torej so tudi klavniški odpadki teh živali primerni za varno prehrano medvedov! So za prehrano medvedov primernejši mešani odpadki na divjih odlagališčih in na vaških smetiščih, kjer si

v stiski iščejo hrano? Poleg tega v prometu konča vsako leto nekaj tisoč osebkov velike divjadi, ki nikoli ni bila sporna za prehrano medvedov. Seveda pa bi bila to dodatna skrb in obremenitev za lovce, če bi mrtvo divjad organizirano zbiral in razporejali po izbranih mestih mrhovišč.

Zdajšnje razmere povzročajo redne konflikte, saj lačni medvedi iščejo hrano celo ob samem mestu Kočevje in po bližnjih naseljih, klavniške in druge odpadke pa ob ovčarskih stajah, celo v kontejnerjih za smeti v naseljih. Taki medvedi, še posebno medvedke z mladiči, so zato označeni za konfliktno osebk, ki jih morajo lovci odstreliti po posebnih odločbah. To so še dodatni odstrel medvedov, poleg rednih letnih kvot zaradi uravnavanja njihove številčnosti. **Še posebno nerazumna je vzreja drobnice brez posebne zaščite in varstva na osrednjem varstvenem območju za velike zveri, ki je prav tako znotraj območja Natura 2000!**

Ob drastičnem zmanjšanju številčnosti rastlinojede divjadi in prepovedi krmljenja na mrhoviščih so predvsem ovce brez zaščite dosegljive za prehrano velikih zveri. Na območju Občine Kočevje je

osemdeset rejcev, ki vzrejajo približno 3.000 ovac. Subvencijo za rejo dobijo vsi, ki oddajo vlogo. Rejci si morajo sami in po svoji presoji zavarovati svoje območje za rejo ovac. Ovčerejo subvencionira država iz proračuna, vendar, kot omenjeno, brez temeljne zahteve, da bi morali lastniki uspešno zavarovati drobnico pred velikimi zvermi. Škodo od zavarovanih velikih zveri na drobnici nato plačajo iz proračunskih sredstev, čeprav ni denarja že za najbolj nujne obveznosti. Ko država poplača vso škodo, oblast z izjemnimi odločbami odredi še odstrel zavarovanih velikih zveri, ki so napravile škodo na drobnici, čeprav je to v osrednjem varstvenem območju za velike zveri. Zakaj pristojne službe na teh območjih ne preusmerijo zdajšnje reje ovac v rejo goveje živine? Medvede torej najbolj ogrožajo nespametne odločitve oblasti, ki zverem na veliko ponujajo pohlevne ovce brez resnega varstva. Po vsakem pokolu ovac oblast z odločbo določi medvede za odstrel, kar vestno opravijo njihovi poklicni lovci. Vprašamo se lahko: So vse to strokovne in razumne odločitve? Nikakor!

Take nerazumne odločitve že več kot desetletje dokazujejo, da v naši državi ni samo finančna kriza, pač pa je v veliki meri tudi kriza zaradi nerazumnih odločitev oblasti, čeprav ni bilo osredotočenega še nikoli toliko znanja in visoko izobraženih ljudi, ki so na podeželju, v lovskih organizacijah, na inštitutih ter po starih in novih univerzah in med politiki. Lovske organizacije imajo vse pogoje, možnosti, pravico in dolžnost, da zaradi svojega statusa in veljavnega Etičnega kodeksa slovenskih lovcev odločno in s strokovnimi argumenti stopijo v bran narave, medvedov in drugih zveri ter razuma. **Čas je za spremembe! Oblast lahko naredi vse, kar hoče, ne naredi pa ničesar, če tega noče ...**

Mag. Janez Črnač

(Viri so na voljo pri avtorju in v naravi.)

Poletna dela v lovišču

Poleti bomo v okviru **biomeliorativnih** del predvsem vzdrževali travnike in pašnike. Kaluže in druge vodne vire bomo v tem času urejali, če so suhi. Med **biotehničnimi deli** so dela pri pridobivanju krme, urejanje krmnih in pridelovalnih njiv, preprečevalno in privabljalno krmljenje divjih prašičev ter začetek privabljalnega krmljenja malih zveri. Med **lovskotehničnimi** objekti bomo popravljali ali na novo gradili lovske preče in krmišča ter gradili, popravljali in vzdrževali lovske steze, še posebno, če teh del nismo opravili že v spomladanskem obdobju ali jih ne nameravamo opraviti v jeseni. Vsa tovrstna opravila bomo opravljali z dovoljenjem lastnikov kmetijskih površin.

Poleti ne bomo vzdrževali grmišč, gozdnega roba, obrečnih pasov (obvodne vegetacije), remiz in drugih ostankov naravne (olesenele) vegetacije. Prav tako poleti ne bomo urejali grmišč (remiz) za malo divjad, pa tudi ne sadili sadik plodonosnega drevja in grmovja. Spomladi smo pripravili vse za krmne in pridelovalne njive ter na njih tudi posejali kulture za divjad. Prav tako smo spomladi že izdelali in obnovili solnice ter jih založili s soljo in očistili krmišča zimskega krmljenja divjadi.

Vzdrževanje travnišč in priprava voluminozne krme

Ponavljajoča se košnja travnikov je najpomembnejši ukrep za ohranjanje in izboljševanje prehranskih razmer predvsem rastlinojede parkljaste divjadi v gozdnem prostoru in obenem za zmanjševanje njihovega vpliva na vegetacijo gozdov. Za izboljšanje paše je treba pašne površine najprej očistiti (mladih poganjkov, vej, kamenja, stare suhe trave ipd. – pograbit), nato pa primerno pognojiti – vse to smo praviloma opravili že spomladi. Gnojimo predvsem na površinah, kjer je mogoča strojna košnja, ali na površinah, ki so namenjene krmnim in pridelovalnim njivam. Prednostno gnojimo v območjih intenzivnejšega kmetijstva, na preostalih površinah je manj zaželeno, na naravovarstveno pomembnih območjih pa ne gnojimo. Negovane travnate površine so pomembne tudi za lov. V gozdnem prostoru, še bolj pa v kmetijski krajini, je večina visokih prež postavljenih na stičišču gozda in travnika, pašnika ali njive, t.j. na gozdnem robu. Po košnji lahko travno biomaso posušimo in jo uporabimo kot krmo za dopolnilno zimsko krmljenje (jelenjadi in muflonov). Zložimo jo v jasli, kopo ali jo shranimo v senik. Če krme ne potrebujemo, jo prepustimo lastniku površine ali jo odstranimo s travnika. Za prostoživeče rastlinojede parkljarje je bolj kot pridobivanje krme pomembno, da je travnik stalno vzdrževan. Tak travnik je

travnikov, na katerih se kosi zgolj dvakrat ali v najslabšem primeru le trikrat na leto. V takih primerih je prva košnja prestavljena vsaj na konec maja, če že ne v prvo polovico junija. Na takšnih travnikih ne rastejo zgolj trave, pač pa tudi cvetnice, ki zaradi kasnejše košnje lahko docvetijo in semenijo. Takšna rastlinska sestava zagotavlja kakovostnejšo krmo. Dandanes se marsikje tudi za krmljenje divjadi odločajo za baliranje sena, ki omogoča lažji transport in skladiščenje, v marsikaterem lovišču pa za krmljenje rastlinojedih parkljarjev uporabljajo travno silažo. Predvsem zaradi skladiščenja in dovoza na krmišča je tovrstna prostorninska (voluminozna) krma zelo primerna. Tako krmo lahko popestrimo z vejniki, to je z okrog 0,5 metra dolgimi, skupaj z listjem posušeni mladimi poganjki in vejami hrasta, jesena, trepetlike, lipe, jerebike, javorja, jerebike in vrbe. Lahko uporabimo tudi resje, borovničevje, malinovje

Če travnikov in pašnikov ne bomo vzdrževali, se bodo začeli zaraščati z gozdno vegetacijo. Tako rastlinojeda parkljasta divjad izgublja pomembne pašne površine.

pomemben tudi za divjad drugih vrst in za številne druge vrste prostoživečih živali.

Če travno biomaso sušimo za potrebe zimskega krmljenja divjadi, za pripravo (sena, travne silaže) izbirajmo površine s čim pestrejšo rastlinsko sestavo na travniku. Za pridobivanje kakovostne zimске krme je zaželeno izbira takšnih

in robidovje, tako lahko pripravimo tudi topinambur. Vejnike pripravljamo pozno pomladi oziroma zgodaj poleti, največkrat junija, posušimo pa jih na zraku, v senci in povezane v snope. Za krmljenje jih pomešamo s senom in pošteno stlačimo; tako podaljšamo čas hranjenja živali na krmišču.

Privabljalno krmljenje divjih prašičev

Poletno obdobje je čas intenzivnega privabljalnega in tudi odvračalnega krmljenja divjih prašičev. Namen privabljalnega krmljenja je privabljanje divjih prašičev na krmišča in s tem odstrela. Takšna krmišča uredimo v strnjenih gozdnatih sestojih, ne smejo pa biti preblizu drug drugega (naj ne bodo pregosta). Število krmišč in časovni razmik krmljenja naj bosta prilagojena velikosti lovišča in gostoti divjih prašičev oziroma obdobju njihove prisotnosti v lovišču (delu lovišča). Krmljenje v kmetijski krajini in s tem privabljanje v bližino kmetijskih kultur v nobenem primeru ni primerno, zato tudi ni dovoljeno. Krmišče naj bo oddaljeno praviloma vsaj 200 m od zunanje meje gozdnega sestaja z negozdno krajino. Podrobnejše usmeritve za privabljalno krmljenje so navedene v letnih načrtih lovskoupavljaljskih območij. Privabljalnega krmljenja divjih prašičev ne izvajamo na rastiščih gozdnih kur. V osrednjem in robnem življenjskem prostoru rjavega medveda je treba krmljenje divjega prašiča omejiti skladno z določili Strategije upravljanja z rjavim medvedom v Sloveniji.

Na privabljalnih krmiščih zadoščajo že majhne količine krme (koruza, žita) (do 5 kg), ki jo položimo tako, da ni dostopna drugim rastlinojedim parkljarjem, npr. srnjadi. Krmo lahko tudi zakopljemo tako, da z lopato ali motiko napravimo nekaj lukenj, globokih okoli 10 cm. Vanje nasujemo koruso, nato pa jo zasujemo z zemljo ali prekrijemo z vejevjem, odžaganimi deli lesa, panji (štori) ipd. Lahko uporabimo tudi krmni valj, v katerega nasujemo koruso ali žita, divji prašiči pa z odrivanjem in vrtenjem valja dosežejo, da krma izpada skozi odprtine. Za privabljalno krmišče je zelo primerna tudi avtomatska krmilnica, ki zagotavlja dnevno oskrbo določenih (majhnih) količin krme ob določeni uri.

Preprečevalno (odvračalno) krmljenje divjih prašičev

Poletno obdobje je tudi čas odvračalnega/preprečevalnega krmljenja divjih prašičev. V tem času namreč že doraščajo nekaterih poljski pridelki, zato je smiselno divje prašiče z dodano hrano čim bolj zadrževati v večjih gozdnatih sestojih in jim tako omejevati njihovo prehajanje na poljske površine, kjer delajo škodo na kulturah. Opravljamo ga v loviščih, kjer je občutna problematika s škodo na kmetijskih površinah zaradi divjih prašičev. Vendar moramo paziti, da bodo taka krmišča dovolj oddaljena od kmetijskih površin. Za ta namen je priporočljivo

Za pridobivanje voluminozne krme (seno, travna silaža) izbirajmo travnike s čim pestrejšo rastlinsko sestavo (senožeti).

Krmne njive osnujmo blizu gozda, ker jih bodo divji prašiči tam radi obiskovali, obenem pa bodo manj ogrožali preostale obdelovalne površine.

krmljenje z beljakovinsko hrano na osnovi žit (soja, rastlinske beljakovine ...), kar posledično prispeva k manjši potrebi po ritju na travnatih površinah, kjer iščejo miši, žuželke in njihove ličinke. Priporočeno obdobje za preprečevalno krmljenje je od začetka junija do konca oktobra, izjemoma za določena lovišča v primeru pojavljanja škode tudi prej. Smiselno je, da je preprečevalno krmišče oddaljeno vsaj 500 m od zunanje meje gozdnega sestaja z negozdno krajino. Na odvračalnih krmiščih divjih prašičev ne lovimo. V okolju s prepletajočimi gozdnimi in kmetijskimi površinami odvračalno krmljenje ni primerno, saj lahko vpliva na povečan obseg škode na

kmetijskih površinah. Priporočljivo je polaganje krme na način, da je dostopna predvsem divjemu prašiču (npr. krmni valj, polaganje krme v tla, prekrivanje krme) in ne tudi drugi divjadi (srnjadi). Za krmljenje v osrednjem in robnem območju rjavega medveda ter za krmljenje na rastiščih gozdnih kur veljajo enaka odklonilna določila kot za privabljalno krmljenje. V zadnjih letih je začelo na podlagi novjših raziskav prevladovati mnenje, da s preprečevalnimi krmišči ne rešujemo škodne problematike, povezane z divjimi prašiči oziroma njihovega vpliva na kmetijske površine. Zato bi jih bilo smiselno postopno opuščati, saj naj bi z

njimi le povečevali populacijske gostote divjih prašičev.

Krmljenje malih zveri

V poznem poletju lahko začnemo krmiti male zveri (lisica, kuna belica) zaradi odstrela v jesensko-zimskem obdobju. Mlade živali iz istega legla se bodo tako do jeseni že navadile na položeno krmo; polagamo krmo živalskega in rastlinskega izvora (sadje). Krmiti pa moramo na način, ki je skladen z veterinarskimi predpisi o ravnanju s stranskimi živalskimi proizvodi. Malih zveri ne krmimo v območjih habitatov gozdnih kur. Krmo lahko zagrebemo pod listje ali plitvo zagrnamo v

zemljo, lahko pa na krmišču izkopljemo v zemljo luknjo, okrog nje zabijemo količke in jih prepletamo s šibjem (vkopljemo lahko tudi betonsko cev; bolj kot to pa priporočamo uporabo naravnih materialov). V pripravljeno luknjo odlagamo manjše količine krme. V bližini uredimo ustrezno visoko prežo. Za boljšo vidljivost ponoči so ustreznejša mesta na odprtih površinah (poseke, gozdni robovi) kot pa v gozdovih. Za privabljanje predvsem starejši lovci poznajo različne »recepte«, ki bolj ali manj zanesljivo privabljajo živali. S krmljenjem in odstrelom malih zveri lahko vplivamo na zmanjševanje njihovih gostot (predvsem lisic), kar ima lahko pomembno vlogo pri omejevanju

njihovega vpliva na malo divjad, na mladiče srnjadi in omejevanje kužnih bolezni, tudi zoonoz.

Krmne njive

Obdelane kmetijske površine (njive), ki so namenjene izključno divjadi – krmne njive namenjamo predvsem jelenjadi in divjemu prašiču. So dodatna ponudba hrane/krme in tako pomagajo zmanjševati pritisk jelenjadi na naravno gozdno rastje ter negativen vpliv divjih prašičev na kmetijske površine. Zaželeno so v vseh loviščih, kjer živita omenjeni vrsti, pa tudi v okolju z malo divjadjo. Nekdaj, ko je bila večja gostota populacij vrst male divjadi, smo lovci krmne njive bolj namenjali tudi mali poljski divjadi. Zdaj je žal ta divjad redkejša, pa tudi tovrstne površine namensko zanje je v intenzivno obdelani krajini veliko težje pridobiti. Krmne njive urejamo večinoma tam, kjer je mogoča strojna obdelava, na njih in v njihovi neposredni okolici pa ne uporabljamo kemičnih sredstev za varstvo rastlin. Dandanes so za krmne njive primerna predvsem opuščena kmetijska zemljišča, njive, travniki, pašniki in košenice; tudi gozdne jase in krčevine. Urejanje krmnih njiv je razmeroma drag ukrep, potrebno je precej dela, pa tudi finančnih sredstev.

Če smo se v lovišču odločili za krmno njivo in jo posejali spomladi ali v začetku poletja, je v času njihove rasti treba posevke tudi primerno oskrbovati. Še posebno, če smo se odločili za okopavine, jih moramo za določen čas zavarovati s primerno ograjo, obenem pa jih moramo enkrat do trikrat okopati in po potrebi dognojati. Če divjad njivo popase, poskrbimo za ponovno setev ustreznih rastlin. Če nimamo časa ali volje okopavin ustrezno oskrbovati, raje posejmo razne krmne rastline, ki med rastjo ne potrebujejo posebne oskrbe. Na krmnih njivah za jelenjad tako lahko sadimo krmne ohrovtne raznih vrst. Jelenjad se rada pase tudi na mlečnem ovsu, ki ga kasneje, dozorelega, lahko požanjemo in posušimo za zimsko krmljenje. Tovrstne kulture so primerne tudi kot krmne njive za srnjad. Za divje prašiče lahko sadimo oves ali koruzo. Še posebno mlečna koruza je zelo privlačna zanje. Podobno lahko tudi koruzo, ki ostane, jeseni pobere (kombinacija krmne in pridelovalne njive) in uporabimo za krmljenje male ali parkljaste divjadi. Lovci za fazana pogosto sadimo koruzo, **Lojze Černe** pa v svojih številnih prispevkih med kulturami, primernimi za krmne njive za malo divjad, najpogosteje navaja še proso, sirek, ajdo in sončnice pa tudi inkarnatko, grašico in njivski grah, repico in ogrščico, oves in rž. Med okopavinami kot najuporabnejše za veliko divjad navaja peso, repo in kolerabo, pa tudi krompir.

Spremljajmo prisotnost divjih prašičev, sanirajmo škodo od divjadi ter v sodelovanju z lastniki ogrožene površine pravočasno zavarujmo z električnimi pastirji.

Preprečevanje in popraviljanje škode od divjadi

Poletno obdobje je namenjeno tudi preprečevanju in za popravila škode od divjadi. V tem času nastaja škoda predvsem na kmetijskih površinah oziroma pridelkih (škoda v kmetijstvu), in to predvsem zaradi divjega prašiča in jelenjadi. V kmetijstvu so v tem času najpomembnejše poškodbe oziroma škoda razritine travišč zaradi ritja divjih prašičev, ki iščejo hrano živalskega izvora, poškodbe na žitih in koruzi, lahko pa tudi na drugih kulturah (okopavine), popasenost travinja zaradi rastlinojedih parkljarjev, predvsem jelenjadi. Škoda lahko nastaja tudi v gozdovih, vendar tam nastane več poškodb in škoda praviloma v zimskem obdobju. Poletje je za nekatere kulture torej že pravi čas za postavitev električnih pastirjev in uporabo drugih tehničnih in kemičnih sredstev za odvracanje divjadi, prav tako je tudi že čas za ocenjevanje škode od divjadi ter za ugotavljanje, usklajevanje in izplačevanje odškodninskih zahtevkov. Prav tako so v tem času pomembni tudi ukrepi odpravljanja škode (posledic škode) od

voljo oškodovanca. Večinoma je treba na takih površinah poravnati travno rušo in posejati travno seme. V nekaterih primerih je potrebna tudi odprava posledic škode na njivah, npr. njivah koruze, ko je zaradi podrtih stebel ovirano strojno spravilo pridelka. V takih primerih lovci ročno požanjemo podrta stebela in jih odstranimo z njivske površine.

Škoda na divjadi

Pri preprečevanju in odpravi škode na divjadi v pozni pomladi oziroma zgodnjem poletju v večini primerov mislimo na preprečevanje in odpravljanje škode na divjadi zaradi košnje, prek celotnega poletja pa tudi zaradi prometa. Preprečevanje škode na divjadi zaradi košnje lahko obsega tudi spremljanje poganjanja pri divjadi ter uporabo različnih tehničnih pripomočkov oziroma mehanskih naprav, ki jih izvajalci košnje pritrdijo na kosilnice in druge stroje. Poleg uporabe plašilnih naprav spada med take ukrepe tudi pravočasno obveščanje lovcev o košnji v določenem predelu, iz katerega je mogoče nekaj dni prej odvracati npr. srnjad z akustičnimi, optičnimi pa tudi

saj se živali prej ali slej navadijo nanje. Ob dobrem sodelovanju s kmetovalci se je mogoče dogovoriti za nekaj priporočljivih načinov košnje (Bernik, 2010) (npr. iz sredine navzven) in tudi za nekaj predhodnih odkosov v različnih smereh, saj tako lahko vplivamo, da se divjad pravočasno umakne s takih površin. Pomemben je tudi dnevni čas košnje. Predvsem zaradi varovanja čmrljev in čebel je na cvetočih travnikih ob sončnih dneh priporočljiva košnja v jutranjih in večernih urah, v oblačnih in hladnejših dneh pa tudi čez dan (Bernik, 2010).

Za preprečevanje trkov divjadi z vozili je tudi poletni čas primeren za nameščanje, kontrolo in popravilo svetlobnih, zvočnih in kemičnih sredstev ter njihovih kombinacij. Pomembno je, da upravljavci lovišč za preprečevanje trkov divjadi z vozili (predvsem srnjad) uporabljajo načine in sredstva za preprečevanje, ki so se v raziskavah izkazali za najuspešnejše, in sicer: samostojne ultrazvočne odvracalne ograje, svetlobne odsevnike z dodanimi zvočnimi odvracali, kombinacijo klasičnih in zvočnih svetlobnih odsevnikov (Pokorny s sod., 2008, Marolt s sod., 2008). Upravljavci lahko uporabljajo tudi druge ukrepe za preprečevanje izgub zaradi prometa (vonjavne ograje, povečan odstrel ob prometnicah), če so se na lokalni ravni izkazali za uspešne. K zmanjševanju škode na divjadi zaradi prometa nedvomno sodita tudi vožnja s primerno/prilagojeno hitrostjo ter ustrezna prometna signalizacija. Prav tako je pomemben dejavnik omejevanja škode na divjadi zaradi prometa upoštevanje značilnosti določene divjadi v njenem okolju ob načrtovanju, gradnji in vzdrževanju cest in tudi pri oblikovanju in vzdrževanju cestnih robov, brežin in neposredne okolice (bližine) cestnega telesa.

Druga primerna opravila

Poleti lahko urejamo tudi kaluže in druge vodne vire, če so v tem času ostali suhi. Poleti lahko uredimo nov (umeten) vodni vir – umetno kalužo. Poletni čas je lahko namenjen tudi gradnji, popravilu in vzdrževanju lovskih objektov, to je lovskih prež, krmišč in lovskih stez, še posebno, če vseh teh del nismo opravili že spomladi ali če jih nismo načrtovali za jesen. Tudi gnezdilnice za ptice lahko namestimo v vseh letnih časih in ne samo v drugi polovici zime. Nekatere ptice si mesta za primerna gnezdišča ogledajo že pozimi, čeprav začnejo gnezditve šele spomladi. Ko bo prišel čas gnezditve, bodo ptice prav gotovo našle in zasedle gnezdilnico.

Miran Hafner, spec., univ. dipl. inž. gozd.
miran.hafner@zgs.si

(Seznam virov je na voljo pri avtorju.)

Privabljalna in odvracalna krmišča divjih prašičev morajo biti poleti založena. Na ogroženih kmetijskih površinah in na privabljalnih krmiščih intenzivno lovimo.

divjadi; večinoma gre za odpravo posledic na kmetijskih površinah. V marsikaterem primeru se dobri odnosi z lastniki kmetijskih površin ohranjajo tudi v prihodnje prav s pravočasnim popravilom škode, še posebno na travinju. Pravočasen in hiter odziv upravljavcev lovišč, ki svoje površine redno nadzorujejo, na prijavljeno škodo od divjadi, predvsem od divjih prašičev, prepreči marsikateri spor in slabo

kemičnimi odvracali. Pri tem je v veliko pomoč pes oziroma pregledovanje travnikov z lovskih psom ptičarjem. K preprečevanju gnezdenja in poganjanja na travnikih pripomore pogostejše obiskovanje takšnih površin. Zaradi motenj se živali odločijo za gnezdenje in poganjanje zunaj prostora s pogostimi motnjami. Lahko uporabljamo tudi različna strašila, ki pa praviloma delujejo le določen čas,

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Letni načrti za lovsko- upravljaljska območja za leto 2015

Do 10. 4. 2015 je Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) oddal *Letne (2015) lovskoupravljaljske načrte* za vseh petnajst lovskoupravljaljskih območij (LUO). MKGP bo načrte v kratkem dokončno sprejelo z ustreznim pravnim aktom. Bistveni elementi za določitev višine odstrela so predvsem ocena stanja populacij prostoživečih vrst živali, stanje objedenosti gozdnega mladja in škoda od divjadi, zlasti na kmetijskih površinah. Slednja se je v letu 2014, v primerjavi s prejšnjim letom, zmanjšala za 40 %, kar skupaj s preostalimi kazalniki kaže na ustrezen proces postopnega usklajevanja številčnosti divjadi z nosilnimi zmoglostmi okolja v večini območij države. Zaradi težnje po nadaljnjem zmanjševanju škode na kmetijskih površinah in zaradi lažjega pomlajevanja poškodovanih gozdov se pri divjadi glavnih vrst (zlasti navadne jelenjadi in divjega prašiča) tudi v letu 2015 načrtuje nadaljnje povečevanje odstrela.

Priloga letnih načrtov (LN) temelji na določitvah Zakona o divjadi in lovstvu, Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo ter na sprejetih Gozdnogospodarskih in lovsko-upravljaljskih načrtih območij za obdobje 2011–2020 in v okviru le-teh upoštevanih Navodil za usmerjanje razvoja populacij divjadi.

LN so pripravili strokovni delavci, pristojni za področje gozdnih živali in lovstvo na območnih enotah ZGS v sodelovanju z lovskimi organizacijami, organizacijami s področja kmetijstva, naravovarstva in lokalnih skupnosti. Načrti so bili v postopku priprave obravnavani na pristojnih organih ZGS (strokovni sveti, sveti območnih enot), za vse načrte pa so bile organizirane tudi

Foto: M. Migas

javne predstavitve za širok krog vabljenih zainteresirane javnosti. Na javnih predstavitvah so zbirali pripombe na LN in so jih na podlagi le-teh po potrebi tudi delno dopolnjevali.

Usmeritve in ukrepi v LN za leto 2015 temeljijo na t.i. kontrolni metodi, na podatkih lovskih organizacij o opravljenih delih v okolju in v populacijah divjadi v zadnjih petih letih, s poudarkom na zadnjem letu (2014), podatkih o škodi od divjadi za prejšnje leto ter opravljenih popisih objedenosti gozdnega mladja prav tako s poudarkom na letu 2014. Lani je izvedbo načrtovanih posegov v populacije nedvomno zaznamovalo regijsko/območno oteženo uresničevanje odvzema divjadi zaradi posledic žledoloma, ponekod pa tudi zaradi velikih poplav – onemogočeno je bilo loviti na precejšnjem delu površin omenjenih območij. Poleg tega so bile opazne očitnejše selitve/migracije divjadi nekaterih vrst zaradi trenutne neustreznosti bivalnega okolja ter v območjih občutno poškodovanih gozdov zaradi žledoloma in posledično povečanega nemira v njem zaradi neprekinjenega izvajanja gozdnih del pri urejanju stanja. V letu 2014 se je škoda od divjadi v primerjavi z letom 2013 zmanjšala iz 787.975,88 evra na 480.622,51 evra, torej za 40 %, in je v tem letu znašala v povprečju en evro na hektar kmetijske površine. Zmanjšanje škode pa ni bilo enako po vsej državi; delno povečanje je nastalo zlasti v delu Prekmurja (razlog za to je tudi prehajanje divjadi z Madžarske), deloma pa tudi na Kočevskem. Pretežni delež škode je posledica divjega prašiča (59 %), sledita jelenjad s 34,5 % ter srnjad s

4,5 %, preostanek 2 % škode pa je posledica vpliva drugih vrst divjadi (lisica, poljski zajec, vrane). Občutno zmanjšanje škode pripisujemo predvsem velikemu odstrelu in s tem zmanjšanju številčnosti divjega prašiča. Škoda od divjadi na lovni površinah so upravljavci lovišč, ki so zavezanci za izplačilo, upravičencem izplačali.

Pri predvidenih lovskogospodarskih ukrepih za leto 2015 je poudarek na urejanju okoljsko problematičnih vrst divjadi – divjega prašiča, jelenjadi in sive vrane, nekoliko manj srnjadi in lokalno tudi tujerodnih vrst (damjak, muflon). MKGP je pred pripravo načrtov glede divjega prašiča in šakala na ZGS posredoval usklajeno *Navodilo za letne načrte LUO*. V LN za leto 2015 je na ravni Slovenije načrtovan odzvem (v ta pojem štejejo odstrel, izgube zaradi prometa, naravne izgube zaradi plenilcev ipd.) **srnjadi** glede na uresničitev lanskega načrta **zvišan za 2,5 %**, ključni cilji in ukrepi so povezani tudi z normaliziranjem spolnega razmerja in zmanjšanjem izgub, predvsem v prometu. V Sloveniji smo načrtovani odzvem **jelenjadi** z načrti za leto 2015 **zvišali za 10 %** glede na lansko uresničitev, s čimer zasledujemo cilj preprečevanja nadaljnega številčnega večanja jelenjadi ter razširjanja na nova območja, še posebno tja, kjer jelenjad z vidika pojava morebitne škode v kmetijstvu ni nezaželena (Vipavska dolina, Goriška brda, Haloze ...). Še naprej je cilj zmanjšati njeno številčnost na Kočevskem in v Prekmurju, pa tudi na Notranjskem, po novem tudi na Gorenjskem, v Triglavskem območju (širša tol-

minska regija) in v zahodnovisokokraškem območju (Trnovski gozd). V zadnjih petih letih so se načrti odvzema pri jelenjadi v povprečju v Sloveniji povečali za več kot 30 %, spreminja se tudi spolna sestava odvzema na račun ženskega spola.

V Sloveniji smo načrt odvzema divjega prašiča glede na nihajoče populacijske trende in glede na lansko uresničitev odstrela ohranili na visoki ravni, čeprav smo s posegi (odstrel) v zadnjih 2–3 letih populacijo že uspeli zmanjšati. To je predvsem očitno v zahodni in vzhodni Sloveniji, v južnem osrednjem delu pa nekoliko manj. Upoštevali smo tudi navodila MKGP, da so načrti navzgor neomejeni ter z obveznim deležem odvzema v rodnem delu populacije. Glede na lanski izpad gozdnega obroda (želod, žir ipd.), ki bistveno vpliva na prirastek, v letu 2015 ne pričakujemo populacijske eksplozije, pač pa še postopno nadaljnje zmanjševanje številčnosti ter s tem zmanjšanje škodne problematike v okolju.

Načrti odvzema pri mali divjadi so naravnani nekoliko konzervativno zaradi upadajočih trendov številčnosti vrst, ki sodijo v to kategorijo, kar je še posebno pri poljskem zajcu, jerebici in fazanu znamenje negativnih sprememb (degradacije) v okolju.

Načrtovanje upravljanja s populacijami velikih zveri (medved, volk, ris) ne sodi v sklop opisanega načrtovanja, pač pa v ločene postopke, ki so v pristojnosti Ministrstva za okolje in prostor.

Marko Jonozovič,
uni. inž. gozd.

ZGS; vodja Oddelka
za gozdne živali in lovstvo

Že od nekdanj gospodarji gora – lovci gamsarji

»V dobi prvih vzponov na vrhove slovenskih gora so reševali (rešujejo) čast slovenskega naroda domači lovci.«

Osemnajsto stoletje je bilo obdobje, ko so v Alpah začeli aktivno, sistemsko in administrativno beležiti osvajanja visokih vrhov, to je vrhov gora, na katere naj ne bi še nikoli stopila »človeška noga«. Domačini, lovci gamsarji, so bili gotovo najbolj izoblikovane osebe s prirojenimi in pridobljenimi sposobnostmi za spoznavanje in obvladovanje gorskih skalnih skrivnosti v svetu skalnih strmin in »brezpotij«. Obenem pa so v sebi in zase skrivali številne skrivnosti, kje so gamsi, o prehodih in druge gorske »skrivnosti«. Gamsarju srce ne miruje, dokler se ne povzpne – tako kot gams – na najvišjo točko gorskega grebena ali razglednega vrha. Osebnost in razpoznavnost izvirnega gamsarja sta bili razpoznavni v človeku, ki je v vsej svoji skromni popolnosti živel z goro in življenjem na njej. Gamsar je tudi v vseh letnih časih neko povezan z gamsjimi tropi in gamsi samotarji in jih zna z vso spoštljivostjo smiselno

Markus Pernhard – Marko Pernhard – slovenski Korošec, ki je bil skoraj tridesetkrat na Triglavu in je naslikal Panoramo s Triglava, je bil, kot so zapisali, zanesljivo največji slikar krajinar tistega časa. Njegova slika lovca gamsarja visoko v gorah ponazarja opremljenost in skrbno urejenost lovcev. Ta slika je last Deželnega muzeja v Celovcu.

in pravično ohranjati oziroma jim ohranjanje zagotavlja, varuje in skrbi za vzdrževanje številčnosti.

V obdobju okrog leta 1701 se je za divje lovce na glas govorilo, dokazovalo in tudi nekajkrat zapisalo, da so to »domačini, ki jih glad goni na lov«. Za gamsarja je bil od nekdanj gams mitološko bitje, povezano s številnimi vražami, zdravilstvom, literarnimi deli, izjemnimi opisovanji in zapisi, a tudi s tveganji in srečanji s smrtjo. Sredi 18. stoletja, ko

Maksim Gaspari, »naj« slovenski slikar, akademik, je veliko pozornosti namenjal slikanju slovenske izvirne nekdanjosti. Tako je naslikal slovenskega lovca gamsarja v najbolj razpoznavni in značilni slovenski lovski opremljeni v videzu tistega časa.

je cesarica **Marija Terezija** prostoživečo divjad opredelila kot »državno cesarsko last«, so lovšča, lovne pravice dobili, si jih izborili na dražbah le petičneži. V dopolnjeni odredbi je bilo zapisano, da imajo pravico do lova, pridobljenega na »dražbah«, le gosposko plemstvo in ne več le tisti, ki ima denar in ponudi najvišjo ceno za zakup. Tako so nastali v tistem obdobju, sredi osemnajstega stoletja, prvi državni cesarski lovci v vlogi lovca, nadzornika in lovskega čuvaja. Z »odredbo« je bila preprostemu človeku – domačinu, kmetu, kajžarju –, odvzeta pravica do lova, zaradi česar je izgubil pomemben prehrambni vir za lastno preživetje. Nastali sta tudi razmejitev in napetost med zakupniki lovišč, njihovimi lovci, nekdanjimi domorodnimi lovci, t. j. »div-

Trentar Anton Tožbar - Špik, znameniti lovec in gorski vodnik

jimi« lovci, ki so pred tem tudi v svojem interesu skrbno varovali prostoživečo divjad enako skrbno, kot so to počeli pri svojih domačih tropih drobnice in čredah govedi.

Kot je v tistem obdobju pisal znameniti raziskovalec naših Alp **Baltazar Hacquet**, so bili divji lovci najboljši poznavalci gorskega sveta in enako zanesljivi ter sposobni spremljevalci raziskovalcev in turističnih obiskovalcev gorskega sveta. Kot vodniki, ki so znali človeka pripeljati do

Andrej Komac – Mota, Trentar

cilja in mu na vsakem koraku pomagati najti izhode in prehode iz največjih nevarnosti, so bili divji lovci neutrudljivi, utrjeni in zaradi orientacijskih sposobnosti neprecenljivo dragoceni, saj so poznali vsa »zakotja« svojega gorovja. Že Baltazar je zapisal: »Človek je gotov, da ne bo pri njih od gladu poginil.« Raziskovalec in naravovarstvenik Hacquet je

tudi povedal in zapisal, da se je »učil« pravilne varne hoje in plezanja po izpostavljenem nevarnem gorskem svetu prav pri gorskih divjih lovcih, še posebno pri znamenitih kamniških jagrih. Veliko spoštljivost o gorskih talentih in spretnostih je našel in si pridobil pri znamenitih bohinjskih vodnikih, ki so bili tudi velikokrat v vlogi divjega lovca in so iz divjih lovcev gamsarjev postali odlični gorski vodniki. V tistem obdobju je nastal seznam

Andrej Komac – Mota

najbolj iskanih in sposobnih ter zanesljivih gorskih bohinjskih vodnikov: **Luka** in **Anton Korošec**, **Štefan Rožič**, **Anton**, **Jakob** in **Matija Kos**, **Janez Arh** in še drugi odlični poznavalci gorskega sveta. Bili so tudi pastirji, rudarji, oglarji in gorski vodniki, kar jim je pomenilo kar dober priložnostni zaslužek. Trajne sledi kot srčni divji lovci gamsarji in gorski vodniki so bili v Trenti

Janez Pečar – Bobek, Kranjsko-gorčan

legendarne osebnosti **Matija Kravanja**, **Anton Tožbar**, **Jože Komac**. Na Jezerskem se je za vedno zapisal kot lovska gorska legenda pastir, lovec, gorski vodnik **Jernej Veršnik** - **Jernik**. Na bistriški

Nadlovec Miha Oitzl iz Kranjske Gore na lovu (v mlajših letih)

strani Kamniško-Savinjskih Alp pa je »kraljeval« **Valentin Slatnar** – **Bosov Tine**, nekdanji »divji lovec«, ki je postal izjemen lovski čuvaj. Bil je tudi nadvse drzen plezalec, vedno pripravljen pomagati ljudem v stiski ali pri nesreči v gorah. Gorski lovci so bili spoštovane, cenjene, zaslužne in vplivne osebnosti, prisotni pri

Miha Oitzl iz Kranjske Gore, lovska gamsarska legenda (v poznejših letih)

vseh dogodkih na gori. Zgodovina se tem osebnostim, ki so spontano ustvarjale alpske temelje slovenstva, žal še ni pošteno oddolžila; praktično jih je obšla.

V letu okrog 1877 (1778) je po ustnem izročilu baron **Žiga Zois**, znameniti naravoslovec,

Kamniškobistriški lovci leta 1910

fužinar in ne samo mecen slovenske književnosti, temveč sodelavec in prvi mecen planinskega gibanja, razpisal nagrado (šest goldinarjev) za prve »uradne« osvajalce vrha Triglava. Že pred tem so v bližnji in daljni okolici med lovci in pastirji temeljito iskali informacije o morebitni »osvojitvi« vrha Triglava. Vendar ni bilo mogoče najti nobene informacije ali vesti, ki bi zanesljivo potrjevala, da je kateri od lovcev ali pastir že »zašel« in stopil na vrh Triglava. Nato je baron Žiga Zois skrbno izbral moštvo odločnih mož, ki bi imeli največ možnosti, da bi prišli in po brezpotju splezali na vrh Triglava. V sestav štirih srčnih mož je bil vključen tudi nekdanji najuglednejši divji lovec in nato lovec ter lovski nadzornik (1778) blejskega gospodstva **Štefan Rožič** iz Savice v Bohinju. Štefan je bil dober poznavalec Triglava, s svojo močjo, sposobnostjo in nadpovprečno moško višino telesa je z lahkoto razreševal še tako zapletene in težavne skalne prehode. V času od 24. do 26. avgusta l. 1778 je potekal znameniti prvi dokumentiran zgodovinski vzpon, ki se je končal s popolnim uspehom, doseženim ciljem, ko je človek prvič stopil na vrh Triglava. Tedaj so osvojili »Očaka«, t. j. simbol slovenske razpoznavnosti in domoljuba. O Štefanu, divjem in nato

uradnem lovcu blejskega gospodstva, so se ohranili podrobni zapisi in opisi. Pisali so o slavnem, delavnem in izkušenem Bohinjcu, »srčnem možu«. Že leta 1777 je Štefan Rožič vodil in spremljal raziskovalca in naravoslovca Baltazarja Hacqueta na Triglav,

Tina Slatner – Bosov (Slatnarji so izhajali iz Ambroža nad Krvavcem, najvišje ležeče kmetije), divji lovec, uradni lovec, gorski reševalec in gorski vodnik.

vendar sta se morala s pastirji – nosači na Malem Triglavu obrniti zaradi vremenskih nevspečnosti, slabega vremena, in se vrniti.

Š. Rožič se je rodil 22. decembra 1739 kot zakonski sin na kmetiji očeta **Gregorja Rožiča** in matere **Elizabete Cerkovnik** v starejšem bohinjskem naselju, vasi Savica. Mati mu je umrla, ko je bil star šestnajst mesecev in Štefan je moral doraščati v trdem in delavnem kmečkem okolju. Narava mu je naklonila izred-

ne lahkem kmetovanju in skrbi za družino zmogel opravljati tudi lovsko službo za gosposko na blejskem gradu. Opravljanje težavne in zahtevne lovske službe blejskega lovca v bohinjskih gamsjih revirjih je terjalo popolnega človeka, človeka izjemnih sposobnosti. Pa še to ni vedno zadostovalo, kar potrjuje tudi zabeleženi dogodek, zapis, ki se je zgodil ob koncu aprila 1748 lovcu **Štefelinu**. Takrat so v Bohinju pri cerkvi sv. Duha podložniki iz Stare Fužine napadli blej-

Foto: F. Ekar

Ko so ob 200-letnici prvega vzpona na Triglav postavili spomenik zmagovalcem, prvim osvojiteljem našega očaka, so umetniku verjetno pozabili povedati, da je bil Štefan Rožič za dve glavi višji od preostalih (tako visok je bil, da največkrat ni potreboval lestve in je z lahkoto premagoval skalne zapore).

no veliko rast/postavo, če že ne kar »orjaško«. Morda je bila vzrok nadpovprečne ali predčasne zrelosti. In kot so nekje zapisali, se je v eni sami noči, pri šestnajstih letih, znašel ob ženskem krilu in naslednje jutro že v zakonski postelji. Ob prvem vzponu na Triglav, ko mu je uspela osvojitve »Vrha«, je imel Štefanov sin Andrej že enaindvajset let. Štefan in odrasli sin sta na kmetiji prijela za vsakršno delo, tudi tako, da je ob tem oče, lovec Štefan, na

skega lovca Štefelina in mu odvzeli gamsa in pet svinčenk – krogel. Ohranilo se je izročilo, pripoved **Lovrenca Zupana** o slavnemu lovcu Štefanu iz Savice, ki je kasneje živel na mestu nekdanje Rožičeve hiše na Savici: »Pri tej hiši je bil nekdanj, to je bilo že davno, en stric Štefan, ki je bil »jagr«. Ustreljeno divjačino je nosil gosposki na Bled. Je bil »kunšten«, zviti, prebrisan. Ko je šel na Bled je obul stare, že strgane škornje, da mu jih

je »gosposka« zamenjala in dala nove škornje. Pri tej hiši pa so imeli še eno zelo staro jagrsko puško; jaz (Lovrenc Zupan) sem jo še videl, pa je sedaj ni več. Se ve, ker je hiša Rožičev, Štefana Rožiča, v letu 1905 pogorela.« Štefan Rožič posestnik in poklicni lovec s Savice štev. 5, star 64 let, je umrl 28. julija 1802 zaradi »zaprtja«.

O dogodkih in dejanjih lovcev na Triglavu je za pravo izjemno novico poskrbel lovec grofa Thurna iz Radovljice, **Primož Hudovernik**, ko se je »za stavo« avgusta l. 1792 sam ponoči povzpел na vrh Triglava in tam za dokaz zanetil ogenj, snop slame, pomešan z lubjem. Nočni »ogjenj« vrh Triglava je bil dokaz, da se je lovec Primož resnično kot prvi človek ponoči povzpел na vrh Triglava in enako tudi v noči sestopil s pomočjo slamnate »bakle«. V letu 1822, 5. julija, so se na vrh Triglava povzpeli stotnik Bosio in korporal Johann Rothemmel z že znanimi izkušenimi vodniki,

tudi gamsarji – Kos, Korošec, Orjakov –, s petimi nosači, ki so prinesli tramovje, da so na vrhu postavili dokaj veliko »piramido« za topografsko znamenje. Presenetila jih je nevihta. V noči pod piramido je strela ubila domačina Bohinjca vodnika in gamsarja Korošca. Naslednji dan, ko so domačini vodniki, gamsarji in pastirji prinesli truplo z vrha Triglava, je bilo to požrtvovalno tvegano dejanje delo brez primerljivosti. Tako so srčni hribovci, lovci in pastirji ustvarjali prve temelje slovenskega gorskega reševanja.

Z osvojitvijo vrha Triglava se je v tistem obdobju tudi pri nas začelo aktivno hribovsko gibanje in planinsko visokogorsko raziskovanje. Tudi literarne, kulturne in likovne dejavnosti so se vsestransko razvnele. Divje lovce, lovce in pastirje v knjigi Slava vojvodine Kranjske omenja že **Valvazor** in piše, da so bili prav oni najbolj zaslužni kot prvopristopniki na vrhove naših alpskih gora.

Po aktivnih obiskovanjih vrha Triglava se je goram približal in začel s slikarskim čopičem osvajati gorski svet naš prvi veliki krajinar **Marko Pernhard**, koroški Slovenec, in prvi hribolazec med slikarji tistega časa. Čeprav je bil v največji meri krajinar, je v olju upodobil lovca pod vrhom Triglava in tako neposredno zapustil »sliko« opremljenosti in oblačila, obutev in barvni izbor lovca tistega časa. Slikar velikega formata in ugleda je v natančno realistični upodobitvi lovca gamsarja zapustil resnično podobo slovenskega gorskega lovca. Vsi omenjeni dogodki in dejanja so najpopolnejše zasluge in najbolj prvobitne vrednote slovenskega lovstva, ki jih moramo ohranjati, ceniti in spoštovati. Tudi v zadnjem, 20. stoletju, ko je bil osvojen in premagan zadnji »znameniti« vrh Triglava (1945), to je preplezanje simbolnega »osrednjega triglavskega stebra« ali Čopovega stebra, so triglavsko zahtevno plezalno smer v zgornji težavnostni stopnji, Čopov

steber v severni steni Triglava, preplezali tudi »sodobni« alpinisti, lovci in gorski reševalci: **France Avčín, Marjan Perko, France Primožič, Jože Govekar, Tone Kralj, Franc Ekar, Alojz Pezdirnik - Senčnik, Rado Košir, Klavdij Mlekuž, Janez Dovžan in Davo Karničar**. Tudi to je del spominjanja in izkaz ponosa na prve alpiniste lovce in hribovce, ki so še v popolni prvobitnosti in s preprosto opremo osvojili vrh Triglava.

France Ekar

Viri:

Franc Ceklin: Štirje srčni možje
Evgen Lovšin: Prebujenje planinske misli

Fotografije:

Slovenski planinski muzej; Deželni Muzej Celovec; osebni arhiv F. Ekar

Vse fotografije slovenskih lovcev gamsarjev, znanih gornikov in vodnikov so povzete iz arhiva Slovenskega planinskega muzeja (SPM) in so nam jih prijazno posredovali in dovolili za objavo v Lovcu, za kar se jim uresničeno Lovca najlepše zahvaljuje.

Vse foto: K. Flajšman

Med zobri v Białowieži

Bilo je hladno zimsko jutro, zato so bila tla zmrznjena, suha trava pa pokrita s slano. Prejšnja zima ni prinesla veliko snega, čeprav je za zimo v pragozdu Białowieża značilna visoka snežna odeja, ki se tudi dolgo obdrži. Na travnata polja, preprejena s posameznimi nasadi bora in breze, je skozi delno oblačno in sivo nebo začelo svetiti sonce. V daljavi, manj kot kilometer stran, je pogled segal do gozdnega roba Białowieže, zadnjega velikega ohranjenega nižinskega pragozda v Evropi. Hodili smo ob robu gosto zasajenega borovega sestoja, v katerega se je zaradi temačnosti komaj videlo. V okolici je bilo mogoče opaziti kar nekaj znakov, da so nekje v bližini zobri – evropski bizoni. Sledi v blatu, olupljene vejice manjših dreves in iztrebki, zelo podobni tistim, ki jih najdemo tudi na pašnikih, kjer se pase govedo. V nekem trenutku se je iz globine gosto zasajenega borovega sestoja zaslišalo, kako je počila vejica. Za hip se je zazdelo, kot bi med borovci hodila kakšna manjša žival, a je že naslednji trenutek iz gozda stopil mogočen zober.

Białowieża – največji ohranjeni nižinski pragozd v Evropi

Pragozd Białowieża se na površini približno 1500 km² razprostira na meji med Poljsko in Belorusijo. Državna meja ga deli na dva dela, nekoliko večji del površine pripada Belorusiji. To je zadnji ohranjeni strnjen nižinski pragozd v Evropi, zaradi česar je bilo celotno območje razglašeno kot nacionalni park, ki spada tudi v Unescovo svetovno dediščino. S poljske strani je do njega mogoče priti mimo manjšega mesta Hajnówka, iz katerega vodi 17 km dolga ozka cesta skozi gozd do istoimenske vasi Białowieża, kjer je izhodišče za vstop v pragozd. Pokrajina je popolnoma ravninska, saj se nad-

morska višina giblje le od 147 do 172 m. Neskončna ravnina pride do pravega izraza zunaj gozda, na širnih travnikih in poljih. V nasprotju z obdelano okoliško kmetijsko krajino, ki jo v največji meri sestavljajo polja, preprejena z zaplatami v popolnem redu zasajenih nasadov bora in breze, je v notranjosti pragozdnega rezervata Białowieża popolnoma drug svet, skrivnosten gozd, v katerem se med seboj prepletajo različne gozdne združbe – od najpogostejših hrastovih gozdov z lipo in belim gabrom do močvirnatih združb s črno jelšo in nenadno do temnih, z mahom poraslih borovo-smrekovih gozdov.

Zima v Białowieži traja razmeroma dolgo, temperature se takrat gibljejo krepko pod lediščem, snežna odeja pa se lahko obdrži tudi dlje kot 90 dni. Posledično je vegetacijska

doba za skoraj en mesec krajša kot na zahodu Poljske in traja okoli 205 dni. Povprečna letna temperatura znaša samo 6,8 °C (Okołów in Okołów, 2005). Poleg izjemne ohranjenosti gozda, velike pestrosti rastlinskih in živalskih vrst ter burne zgodovine, ki je zaznamovala gozd, daje Białowieża prav poseben čar predvsem to, da se v njej lahko srečamo tudi z največjim prostoživečim sesalcem/parkljarjem v Evropi – evropskim bizonom oziroma zobrom (*Bison bonasus*).

Srečanje z zobrom

Srečanje z zobri v naravi je lahko le bežen pogled na velik temno rjav obris živali z ukrivljenima rogovoma nekje sredi gozda med debelimi debli hrastov ali pa opazovanje cele črede z več kot sedemdesetimi živalmi na poljih, ki obkrožajo gozdove. V vsakem primeru je zanimivo, saj si že ob dejstvu, da je zober največja prostoživeča žival v Evropi, lahko predstavljamo nekaj mogočnega. Zober spada v rod bizonov (*Bison*). Vrsta se deli na dve podvrsti, in sicer nižinskega (*Bison bonasus bonasus*) in kavkaškega bizona (*Bison bonasus caucasicus*). Slednja podvrsta je izumrla v začetku

20. stoletja. Poleg evropskega bizona sodi v rod bizonov še vsem morda precej bolj znani ameriški bizon (*Bison bison*), ki živi v Severni Ameriki. Vrsti sta si med seboj sicer zelo podobni, osebki ene in druge vrste se lahko med seboj tudi razmnožujejo (Linnell in sod., 2011).

Zobri lahko zrastejo do skoraj tri metre v dolžino in merijo v višino 195 cm. Samci so večji in težji od samic, njihove telesne mase se gibljejo od 530 do 840 kg. Zober je čredna vrsta; pozimi se združujejo

v velike črede, ki jih lahko sestavlja tudi od 70 do 100 živali. Od pomladi do jeseni živijo v dveh tipih socialnih skupin, in sicer: v mešanih skupinah in skupinah samcev (bikov). V mešanih skupinah je v povprečju trinajst živali; sestavljajo jih odrasle samice z mladiči in mladostni (spolno nezreli/juvenilni), do treh let stari osebki obeh spolov (Kraśniska in Kraśński, 2004). Odrasli samci se tem skupinam pridružijo le v obdobju parjenja, saj sicer živijo samotarsko življenje ali pa se družijo

v manjše skupine, v katerih skupaj živa/jo dva ali največ trije samci. Obdobje parjenja traja od avgusta do septembra, v nekaterih primerih tudi do oktobra. V tem času se samci vedejo izrazito tekmovalno. Brejost traja okrog devet mesecev. Praviloma imajo samice le enega, zelo redko dva mladiča (Daleszczyk, 2004).

Pragozd Białowieża in okoliški travniki, polja in gozdovi so življenjski prostor zobrov. Razen pozimi, ko jim zadostne količine hrane zagotavljajo

Zimska čreda zobrov

V pragozdu Białowieża

tudi nadzorniki parka z načrtovanim dopolnilnim krmljenjem, najdejo v tem okolju vso potrebno hrano, ki jo potrebujejo za preživetje. Večji del (90 %) njihove prehrane so trave, zelišča in šaši, preostanek pa dopolnijo z lupljenjem skorje dreves in objedanjem drevesnih poganjkov. Življenjski prostor si delijo z mnogimi živalskimi vrstami, katerih pestrost je na tem območju zares velika. Zobri so namreč le ena izmed dvainpetdesetih vrst sesalcev, ki živijo v Białowieži. Tod živijo tudi štiri druge vrste parkljarjev: srnjad, jelenjad, los in divji prašič. Velike plenilce zastopata ris in volk, v preteklosti je na območju prebival tudi rjavi medved (Okołów in Okołów, 2005). Za razliko od uspeha pri ponovni naselitvi zobra je bil po dokončnem iztrebljenju s

tega območja ob koncu 19. stoletja poskus ponovne naselitve rjavega medveda tu neuspešen (Samojlik, 2004).

Białowieża je že od nekdaj za zobre zelo pomemben kraj. V burni zgodovini, ki jo ima za seboj ta vrsta, se je na omenjenem območju ohranila dlje kot kjerkoli v Evropi. Kljub temu je tudi v zgodovini Białowieže kratko obdobje, ko zobrov tu ni bilo, saj so bili iztrebljeni.

Zgodovina zobrov v Białowieži - pot do izumrtja

V preteklosti je zober poseljeval zahodno, osrednjo in jugovzhodno Evropo. Na Poljskem je že od nekdaj veljal kot »kraljeva divjad« in kot takega so ga posledično tudi skrbno varovali. Tudi potem, ko je izumrl že v vseh drugih območjih Evrope, mu je zaradi spleta srečnih okoliščin vrsto let uspelo preživeti le na območju pragozda Białowieża. Dobro ohranjen in zaradi velikosti skorajda neobvladljiv nižinski gozd je bil namreč zavarovan že od 14. stoletja naprej, ko je bil najprej last litvanskih vojvod in poljskih kraljev, v obdobju razdelitve Poljske (1795–1915) pa je bil last ruskih carjev.

V 14. stoletju je gozd dobil naziv »kraljevega« gozda, ki je bil namenjen zgolj lovu vladarjev. Tako je bilo preprečeno tudi nenadzorovano naseljevanje in izkoriščanje gozdnih virov. Hkrati so posebno skrb namenjali tam živečim zobrom. Eden prvih uradnih dokumentov, s katerim so zobre tudi zakonsko zavarovali, je nastal že v prvi polovici 16. stoletja, imenoval se je *Litvanski statut*. V istem času je bila v Białowieži ustanovljena gozdarska služba, v okviru katere je delovalo več kot sto gozdnih oz. lovskih čuvajev, ki so prebivali v manjših vaseh na robu gozda. Njihova glavna naloga je bila skrb za zobre in drugo veliko divjad, organizacija kraljevih lovov in strog nadzor nad vsakršnim izkoriščanjem gozda. Takšen način varovanja gozda je deloval vse do konca 18. stoletja.

Leta 1795, ko je Poljska izgubila samostojnost, je območje prešlo pod rusko oblast. Posledično je začel razpadati dotedanji sistem varovanja gozda. Kljub temu je Białowieża ohranila status državnega gozda, hkrati pa je ostal zavarovan tudi zober. Konec 19. stoletja je začel lov zanimati tudi cesarstvo in posledično temu je Białowieża leta 1888 postala carjevo lovišče. Pri tedanjem načinu varstva in zaščite evropskega bizona in drugih

ske potrebe vojaštva polovili veliko živali. Čeprav je tudi nemška oblast že leta 1915 z zakonom prepovedala lov na evropske bizone, na tak način nikakor niso mogli preprečiti krivolova. Do konca prve svetovne vojne so bili skoraj že popolnoma iztrebljeni, ostanke domnevno zadnjega in zaradi krivolova poginulega osebk pa so našli leta 1919. Takrat je v Evropi zober popolnoma izginil iz proste narave (Pucek, 2004).

ravoslovec Jan Sztolcman, ki je svoje ideje predstavil na prvem Mednarodnem kongresu za varstvo narave v Parizu. Z mednarodno podporo so še istega leta v Frankfurtu ob Maini ustanovili *Mednarodno združenje za zaščito evropskega bizona*, ki si je prizadevalo, da bi se izumrli zobri ponovno vrnil v Białowiežo. V ta namen so začeli zbirati preživele živali iz različnih živalskih vrtov, da bi iz njih vzgojili novo populacijo, ki

Zobra (samca) na travnikih v okolici pragozdnega rezervata Białowieża

prostoživečih parkljarjev so bili ukrepi usmerjeni predvsem v kontrolo plenilcev. Večjo številčnost »zelenih« vrst (tj. parkljarjev) so vzdrževali tudi z načrtovanim in intenzivnim zimskim krmljenjem.

Izredno veliko zmanjšanje številčnosti zobrov, a tudi drugih velikih rastlinojedov je nastalo v času prve svetovne vojne, ko so Białowiežo zasedli Nemci, ki so za prehrano

Zobrova vrnitev v Białowiežo

Leta 1919 se je torej začelo skoraj deset let trajajoče obdobje, ko pod gostimi krošnjami starodavnih hrastov v pragozdu Białowieża ni bilo mogoče najti sledi zobrov. Vendar so že leta 1923 začeli pripravljati strategijo za njihovo ponovno vrnitev v naravo. Pobudnik ponovne naselitve je bil na-

bi jo lahko ponovno vrnil v naravo. Ker so želeli ohraniti genetsko čistost zobra, so izbirali le »čistokrvne« živali, torej prave evropske bizone in ne križancev z amerišskimi, ki so bili v živalskih vrtovih prav tako pogosti. Uspeli so zbrati 54 živali z rodovnikom; od tega jih je 39 izviralo prav iz Białowieže. Čeprav je bilo za nadaljnje razmnoževanje primernih le nekaj deset živali, so prve v posebej pripravljeno oboro v Białowieži pripeljali že leta 1929. Proces naselitve je nato zaustavila druga svetovna vojna, a je bila številčnost zobrov v obori kmalu po koncu vojne že tolikšna, da so prvega zobra v naravo spustili leta 1952. Od tedaj so jih naseljevali v poljskem beloruskem delu Białowieže (Pucek, 2004).

Zobri danes

Na svetu naj bi skupaj živelo okoli pet tisoč zobrov, pri čemer jih približno četrtina živi v ujetništvu, večji

Ostareli zober na zimskem krmišču

Pogled v zbirko lobanj zobrov na Inštitutu za raziskave sesalcev v vasici Białowieża

del pa so prostoživeče ali delno prostoživeče populacije. Ocenjujejo, da v poljskem delu Białowieže živi okoli petsto zobrov, podobno število naj bi jih bilo tudi na beloruski strani, kar je daleč največja in najbolj vitalna populacija evropskega bizona na svetu (Kowalczyk, 2015). Poljska in Belorusija sta na meji še vedno razmejeni z visoko ograjo, ki večjim živalim onemogoča prehajanje meje. Z nedavnimi genetskimi raziskavami so tako ugotovili, da se populaciji zobrov z obeh strani meje med seboj razlikujeta, saj so pri beloruskih zobrih našli tudi gene kavkaškega, ki je sicer popolnoma izumrl v približno istem obdobju kot zober (Tokarska in sod., 2015).

Poleg gozdnega kompleksa Białowieża, ki si ga delita Poljska in Belorusija, so pomembna območja, na katerih zopet živijo prostoživeče populacije zobrov,

Spodnja zobrova čeljust (167751) z izrazitim odklonom P_2 in P_3 na obeh straneh na zunanjo (bukalno) stran ter velik zasuk teh zob

tudi na Kavkazu (Rusija) in v Vzhodnih Karpatih (Poljska, Ukrajina). Manjše prostoživeče populacije živijo tudi v Litvi, Latviji, Romuniji, Nemčiji in na Slovaškem; zober se torej ponovno širi po Evropi. Za obdobje 2014–2024 je bil pripravljen celo načrt vrnitve zobrov v Evropo (*Rewilding Europe: Bison Rewilding Plan*, 2014–2024).

S populacijo zobrov v Biało-

wieży upravlja *Nacionalni park Białowieża*, ki skrbi za zimsko krmljenje, spremljanje stanja (monitoring) in tudi odstrel posameznih živali. Na območju Białowieže na leto odstrelijo dvajset zobrov, pri čemer izbirajo predvsem starejše in šibke živali. Meso in krzno uplenjenih živali sta namenjena prodaji, lobanje vseh uplenjenih ali na drugačne načine poginulih živali (npr. zaradi povoza, bolezni ali plenilcev) pa zbira Inštitut za raziskave sesalcev poljske akademije znanosti (*Mammal Research Institute*), ki je na robu Nacionalnega parka Białowieża, v istoimenski vasici. V zoološki zbirki inštituta imajo shranjenih že več kot tisoč zobrovih lobanj, na katerih opravljajo različne raziskave.

V sklopu delovnega obiska na omenjenem inštitutu (v začetku februarja 2015) smo imeli tudi mi priložnost nekaj dni delati v tej zbirki, in sicer so nas zanimale predvsem nepravilnosti/anomalije spodnjih čeljusti in zobovja zobrov. Celotna populacija je namreč nastala iz zelo majhnega števila ozko sorodnih izvornih osebkov, zaradi česar se sre-

nih predmeljakov. Tako smo lahko v zbirki pri skoraj vseh odraslih zobrih opazili zelo velike odklone rasti drugega in tretjega predmeljaka iz normalne zobne linije (praviloma odklon na zunanjo, tj. ustnično/bukalno stran), pogosti so tudi zasuki (rotacije) teh zob. Tovrstne nepravilnosti se pri zobrih iz Białowieže pojavljajo ne le zelo pogosto, temveč tudi zelo simetrično, v levi in desni spodnji čeljustnici, kar kaže na izjemno velik genetski vpliv. Gre za izjemno zanimivost, ki je pomembna tudi iz evolucijskega vidika, zato ji bodo/bomo raziskovalci v prihodnje skoraj zagotovo namenjali veliko pozornost.

Zobri pa niso zanimivi le za raziskovalce, temveč tudi za vse obiskovalce, ki vedno pogosteje zahajajo v sicer zelo oddaljeni del Poljske. Celotna vas Białowieża živi z njimi in na njih gradi svoj turistični potencial; zobri se pojavljajo v obliki lesenih kipov v parkih, na fotografijah v vaški kavarnici, v imenih in logotipih lokalnih izdelkov, na naslovnih časopisov in turističnih vodnikov, torej skoraj povsod. Pravzaprav so pravi simbol celotne severovzhodne Poljske, ki ga lahko morda še najpogosteje vidimo na steklenici izjemno cenjene vodke Żubrówka, ki je po zobrih oziroma travi, s katero naj bi se prehranjevali in ki raste v pragozdu Białowieża, dobila tudi ime. Čeprav sta pragozd Białowieża in tudi majhna samotna vasica, ki je skoraj na robu civilizacije, zares edinstvena in posebna že sama po sebi, brez zobrov zagotovo ne bi bila to, kar sta. Vsakemu obiskovalcu, ki bo imel kdaj priložnost obiskati ta kraj, bo v spominu zagotovo najdlje ostalo prav srečanje z zobrom v prosti naravi.

(Seznam virov je na voljo pri avtorici prispevka.)

Katarina Flajšman
Gozdarski inštitut Slovenije

Doc. dr. Boštjan Pokorny
Inštitut za ekološke raziskave
ERICo Velenje
Visoka šola
za varstvo okolja Velenje

Na kratko iz tujega tiska ...

Malezija: Posebno željan znajnja naj bi bil merjasec, ki je sredi dneva vdrl v univerzitetno knjižnico na obrobju glavnega mesta Kuala Lumpur. Kaos, ki ga je s svojim divjanjem po knjižnici povzročal divji prašič, je trajal kar dve uri, preden je policija uspela podivjano žival uloviti. Domnevajo, da je divjega prašiča nekaj pregnalo iz bližnje džungle, tako da je ob skoku v knjižnico razbil šipo in divjal po prostoru.

(Jagen Weltweit, 2/2015)

Luksemburg: Predsednik vlade je napovedal popolno prepoved lova na lisice v tej državi. Znotraj mest in vasi pa naj bi bil dovoljen odlov teh živali s pastmi. Lovska organizacija in tudi kmetijska zbornica tej odločitvi ostro nasprotujeta in napovedujeta preveliko namnožitve lisic in tako večje težave. Po njihovem mnenju naj bi se zaradi prepovedi lova število lisic podvojilo ali celo potrojilo, kar pomeni, da je prepoved lova povsem neodgovorno dejanje. Negativne izkušnje s prepovedjo lova na lisice sicer že ima sosednja Nizozemska, ki je prav tako prepovedala lov nanje, vendar je po štirih letih zaradi velikega povečanja številčnosti te vrste morala spet dovoliti lov.

(Jagen Weltweit, 2/2015)

Avstralija: Eden od avstralskih znanstvenikov je analiziral več kot tri tisoč študij različnih raziskovalcev o vplivu tujerodnih plenilskih vrst na domorodno živalstvo. Ugotovil je, naj bi predvsem podivjane domače mačke in lisice povzročile iztrebljenje najmanj osemindvajsetih domorodnih živalskih vrst na tej celini. Vsaka peta živalska vrsta v Avstraliji naj bi veljala za ogroženo, najverjetneje pa vsakih deset let izumreeta ena ali dve živalski vrsti. Populacijo podivjanih domačih mačk in lisic v Avstraliji sicer ocenjujejo na 10 do 20 milijonov živali.

(Jagen Weltweit, 2/2015)

ZDA: Švedinja Erika Bergmark je osvojila naslov ekstremna lovka 2015, ki ga podeljuje ameriška podružnica SCI (*Safari Club International*), pri čemer je dobila več kot 40 % vseh glasov. Omenjeni naslov ji bodo podelili na svečani večerji združenja SCI v Teksasu. Petindvajsetletna lovka

Foto: M. Krol

Luksemburška vlada naj bi prepovedala lov na lisice, kar bi bila povsem zgrešena odločitev zaradi pričakovanih škodljivih posledic.

je naslov osvojila na tekmovanju s preostalimi petimi finalistkami tega tekmovanja, kjer so med drugim preverjali tudi njihovo strelsko spretnost in splošno telesno pripravljenost, poleg tega je prejela največ glasov tudi na glasovanju prek spleta (www.extrem-huntress.com). Sama pravi, da dobrega lovca odlikuje široko znanje o divjadi in na splošno o naravi. Poleg navedenega ima Bergmarkova sicer splošno lovsko izobrazbo ter izobrazbo o upravljanju z divjadjo, gozdarsko izobrazbo, sama polni strelivo, je poklicna lovka v Južnoafriški republiki in vodi lovske goste enega od kanadskih ponudnikov za prodajo storitev lovnega turizma.

(Jagen Weltweit, 2/2015)

Indija: Število tigrov, ki živijo v tej državi, se povečuje. Pristojni minister za okolje je namreč sporočil rezultate zadnjega štetja tigrov, ki kažejo povečanje številčnosti za skoraj tretjino. Ob zadnjem štetju so namreč našli 2.226 tigrov, ob predzadnjem pred štirimi leti pa okoli 1.700 živali. Po njegovih besedah naj bi sicer v Indiji živel kar okoli 70 % svetovne populacije tigrov. Pred približno sto leti je v Aziji živel še okrog 100.000 tigrov, katerih

številčnost pa sta zelo ogrozila krivolov in preprodaja njihovih telesnih delov na svetovnem trgu. Leta 2006, torej pred osmimi leti, so v Indiji našli 1.411 tigrov. Od tedaj so še poostriili nadzor in povečali globe za kršitelje, predvsem v narodnih parkih in drugih zavarovanih območjih.

(Jagen Weltweit, 2/2015)

Kitajska: S pomočjo avtomatske kamere so na severu te države, v rezervatu Wangqing, ki leži ob meji z Rusijo, odkrili samico sibirskega tigra, skupaj s približno eno leto starim mladičem. Podatek je izjemno razveseljujoč, saj so na Kitajskem sibirski tigri (*Panthera tigris altaica*) v preteklosti izginili in veljali že za izumrle. Znanstveniki upajo, da bo ta podvrsta tigra počasi ponovno zasedla v preteklosti izgubljeni življenjski prostor na Kitajskem.

(Jagen Weltweit, 2/2015)

Nemčija: Študija, ki jo je v sodelovanju s pristojnimi deželnimi organi naročila Lovska zveza zvezne dežele Baden-Württemberg in jo predstavila javnosti 1. 4. letos, je pokazala, da so lovci iz te zvezne dežele predebili. Pri tem so analizirali predvsem velikosti oz. konfekcijske števil-

ke hlač in jaken, ki jih kupujejo lovci, in ugotovili, da kar 64 % lovcev kupuje povečane številke. Pristojni minister za okolje naj bi celo izjavil, da je podatek zastrašujoč. Ogrožena naj bi bila sposobnost lovcev izpolnjevati vse predpisane zahteve glede sodobnega sonaravnega upravljanja z divjadjo in okoljem. Predlagali so, da bi morali lovci v prihodnje ob predložitvi vloge za izdajo ali podaljšanje lovne dovolilnice priložiti tudi zdravstveno potrdilo o splošni telesni usposobljenosti. To naj bi poleg pregleda sluha, vida in sposobnosti hitrega odzivanja po novem vsebovalo tudi indeks telesne mase. Lovcem, ki ne bi izpolnjevali predpisanih najmanjših določil, lahko s predložitvijo potrdila o udeležbi na posebnem »fitness programu« naknadno pridobili oz. podaljšali lovno dovolilnico. Ob predstavitvi omenjene študije so navedli tudi spletni naslov, kjer je bilo mogoče pridobiti dodatne informacije o tej študiji in prej navedenem predpisanem »fitness programu«.

(Wild und Hund Internet)

Pripravil: **mag. Janko Mehle**

Kot ogromen hrbet se s severa proti jugu spušča greben izpod 1.570 m visoke Grušnice proti 693 m visokemu Kobilniku nad zaselkom Laz. Spodaj, kot na dlani, leži Tolminska kotlina z modro zeleno Sočo. Pogled se odpira naprej proti jugu, proti morju, desno proti Furlanski nižini in levo proti Banjški planoti. Na zahodnem pobočju, pod senožetmi, na

gozdičku na omenjenem mestu in opazoval divjad. S temo se je moral vedno spustiti navzdol v Čadrg.

»Ali se splešča? Za šest ur se bo začelo spet daniti. Kako dobro bi bilo, če bi imel zdaj zavetje in bi lahko kar tu prespal. Razgled je čudovit in zjutraj ni treba zopet sopihati iz Čadrga navzgor. In še divjadi ne vznemirjaš!«

Tudi prespal je tu svoj čas. Ne samo on; tudi drugi lovci so prespali v kotalnici, zamotani v spalne vreče in stisnjeni

povezovalne tramove. Pomagal mu je Srečko, ki je vse premazal in zaščitil s sadolini ter po načrtu zlagal v pakete.

Dobre tri metre dolge negnojeve (Larburnum) kole je pripravil najstarejši član lovskega rajona, Alojz. Z avtomobilsko prikolico jih je nato pripeljal v Čadrg.

2. julij: Sovaščan Metod, kmet iz Čadrga, je s traktorjem prepeljal kole do čadrskih senožeti, do kraja, ki ga vaščani imenujejo Kravja pot.

JOŽE LEBAN - DROLČ

Dnevnik neke preže

zgornjem delu ravnice, opazimo slikovito vas Čadrg. Pod polji se svet strmo spusti v dolino Tolminke. Na nasprotni, vzhodni strani, so spodaj po pobočju, pod gozdom, posamezne hiše zaselka Zadlaz. Globoko spodaj teče Zadlaščica. Za hrbtom se dviga 1.881 m visok Tolminski Migovec s svojo značilno kopasto podobo, plazišči in spodaj na gosto poraščen z ruševjem.

Sedlu, kjer se na vrhu srečata dve stezi, ena iz Čadrga, druga iz Zadlaza, domačini pravijo vrh Šuntarja. Čudovit razgled je navzdol po obeh pobočjih ter navzgor in navzdol po grebenu.

Miloš se še spominja, kje so konfini njihove senožeti in kako so tamkaj še pred skoraj štiridesetimi leti z očetom kosili travo. Poimensko pozna tudi druge košenice, njihove lastnike in krajevna imena. Senožeti se zaraščajo, sčasoma bodo imena utonila v pozabo. Na grebenu in po obeh pobočjih se pasejo gamsi, srnjad, mufloni in v zadnjem času jelenjad. Okleščen in oguljen brinov grm nekaj metrov po grebenu navzgor priča o moči in vzburjenju rukajočega jelena. Pogosto greben prerijejo tudi divji prašiči.

Nekaj let je med lovci LD Ljubinj, ki upravlja s tem delom lovišča, tlela želja po postavitvi pokrite preže na grebenu, vrh Šuntarja. Preži z več zvezdicami, taki, da bi v njej lahko pod večer počakal srnjaka, potem v njej prespal, zjutraj pa spet počakal, kdaj se iz gozda dvignejo in pokažejo gamsi, in potem krenil navzgor po grebenu, vrh Rešljeve planine in morda še naprej do lovske kočice na planini Kal.

Zamisel je začel premikati Miloš. Velikokrat je v poletnem večeru sedel v

Panorama Čadrga z označeno potjo, vrhovi in lokacijo preže

v zavetje ostanka vojaškega jarka. Tukaj je imela v času bojov za Sočo avstro-ogrsko armada drugo borbena linijo, v primeru, če bi sovražnik prebil njene prve položaje.

***

Potem so se začeli dogovarjati na rajonskem sestanku in zamisel je začela dobivati uresničljivo obliko.

Prvi je proti koncu junija pljunil v roke Bojan. Že prej je naredil načrt preže. Potem se je v mizarski delavnici lotil dela. S kombiniranim strojem je na mero žagal deske in podporne ter

3. julij: Zjutraj se je Miloš s psičko Žido pripeljal v Čadrg. Avto je parkiral na dvorišču pred Srečkovo hišo in se peš odpravil po senožetih navzgor do Kravje poti. Tam si je na rame zadel več kot tri metre dolg in okrog 40 kg težak negnojev kol, enega od štirih nosilnih stebrov. Počasi je zagrizel v toplo jutro. Kol ga je tiščal v rame, tako da je moral kar nekajkrat počivati, preden je prišel na vrh Tonholove senožeti in kjer si je privoščil malo daljši počitek. Nadaljeval je ob levi strani ograje, navzgor proti Fujdnkovi senožeti. Visoka ostrica ga je ovirala pri hoji in težko

Ostanki razmetane preže

se je oziral okrog sebe, zato je zgrešil krajšo pot, ki pelje čez Zaravan na vrh Šuntarja. Šele po kakih petdesetih metrih je opazil zmoto. Jezen je predse odvrget težak kol in ga potem povlekel nazaj, na pravo pot. Po vseh mukah je s kolom naposled le prilezel na predvideno mesto, na vrh Šuntarja. Tam je kol odvrget v kotanjo na sedlu in se zmago-slavno oddahnil. Zaskrbelo ga je, ko se je zavedel, koliko dela jih še čaka ...

»Saj skoraj ne verjamem, da bo tu kdaj stala preža!« se mu je na glas izvilo. »Lahko se razpisujejo nekateri v Lovcu, kako so postavljali prežo s pomočjo avtodvigala. Pa tu? Bo tudi tukaj kdo opisal, kako bo treba premagati okrog 350 višinskih metrov z bremenom na hrbtu in kako se jo bo nato postavljalo?!«

Miloš je takoj ugotovil, da bo treba najprej počistiti in pokositi zaraščeno stezo, da bodo nosači lahko varno zno-sili gor še preostale dele preže.

4. julij: Miloš in bratranec Bojan sta se zjutraj spet zapeljela do Čadrga. Naložila sta nahrbtni kosilnici in jo mahnila navzgor po senožetih. Kmalu sta opazila, da se okrog Grušnice in Migovca zbirajo temni oblaki in še preden sta prišla do kolov na kravji stezi, je že zagrmelo in se ulilo. Umaknila sta se kar pod veje košatih smrek. Dež pa ni ponehal in nevihta je začela dobivati pravo podobo, zato sta se zatekla v najbližji senik. Dve uri sta vedrila, potem pa sta se vrnila v vas. Dela za tisti dan je bilo konec.

6. julij: To popoldne se je Bojanu in Milošu pridružil še sin Anže. Milošev sin je vzel motorno koso, Miloš motor-

Miloš ob zaključku del

no žago, Bojan pa si je zadel težak kol. Težko železno »štango« za vrtanje jam je nesel Anže. Po debeli uri hoje so le prispeli na vrh Šuntarja. Takoj so začeli z delom. Bojan se je s koso odpravil navzdol po poti, Miloš je začel čistiti vejevje na vrhu grebena, na kraju, kjer naj bi stala preža. Požagal je odvečne veje in očistil kraj za delo.

10. julij: Aljaž je z avtomobilsko pri-kolico odpeljal precejšen del materiala izpred mizarske delavnice do Čadrga, do Kumra. Domačin Metod jim je obljubil, da jim bo vse skupaj odpeljal s traktorjem navzgor, kolikor daleč bo le mogoče po senožeti.

11. julij: Lovec Milan se je mimo-grede ustavil pri Milošu na domu. Napravila sta načrt in se dogovorila za datum glavne delovne akcije, za prenos gradbenega materiala iz Čadrga do vrha. Dogovorila sta se, da bo vsak obvestil čim več lovcev, prijateljev, so-delavcev ali sorodnikov. S petnajstimi nosači bi že šlo, sta sklepala.

13. julij: V soboto zgodaj zjutraj so pred mizarsko delavnico na avto-mobilsko prikolico naložili še zadnji preostali pripravljen les za prežo. Zapeljali so se do Čadrga, kjer jih je že čakala šestnajstglava ekipa lovcev s prijatelji. Z veseljem so se na pomoč odzvali sosedje, sodelavci in sorodniki zagnanih domačih lovcev. Kot edina predstavnica nežnejšega spola je bila tam tudi Miloševa hči Nika. Njen pri-jatelj Aljaž je bil celo med najbolj za-gnanimi nosači. Sovaščan Metod je ves gradbeni material zapeljal s traktorjem po strmi senožeti navzgor, do Kravje

poti. Tam so prevzeli nosači. Vsak si je glede na svoje sposobnosti naložil breme in kolona nosačev se je začela pomikati v hrib. Raztegnjena kolona je po dobri uri nošnje le prisopihala na vrh. Po kratkem počitku, energetskem odmerku »dehidratorja« se je skupina spet spustila navzdol v Čadrg po »dru-go rundo«. Omeniti moramo tovariša lovca Martina, iz pobratene LD Tolmin, ki se je v Čadrg spustil tudi v tretje in tako kar trikrat prinesel material na vrh Šuntarja.

Miloš in Bojan sta takoj začela z montažo. Ura je bila že enajst in sonce je pripekalo z vso močjo. Hladil jih

je le rahel severovzhodnik, ki je vlekel navzdol s planine Razor. Preža je počasi začela dobivati svojo podobo. Popoldne so se nosači poslovili; ostala sta Miloš in Bojan, ki sta le še pospravila nekatere stvari in se sredi popoldneva prav tako spustila v dolino, do Čadrga.

14. julij: Zjutraj je bila zopet akcija. Miloš in Bojan sta se začela dvigati po senožetih, otovorjena vsak s svojim tovorom desk. Pozneje sta se jim pridružila še bratranec Miro in domačin Metod. Vsi skupaj so po debeli uri prisopihali na vrh, naloženi kot »laške mule«. Bojan se je nato vrnil v vas po še eno breme, Miloš in Miro pa sta začela obijati stranice. Zgodaj popoldne sta nedokončano prežo pokrila s ponjavo, da nepredvidljiva poletna ploha ne bi namočila natančno narezanih lesenih oblog.

17. julij: Popoldne sta se Bojan in Miloš spet zapeljala do Čadrga. Na kravji poti sta si na hrbet zadela še zadnje kose desk. Po že dobro uhojeni stezi sta prisopihala na vrh. Miloš kar ni mogel verjeti, da je naposled ves gradbeni material na mestu. Počitka ni bilo, saj je čas hitro mineval in tudi popoldnevu so se ure iztekale. Poleg tega je Miloša čakal še nočni *ših* in ob deseti uri zvečer je moral biti že za svojo služnico v *fabriki*. Okrog osme ure zvečer sta končala z delom. Preža je bila obita, ostala jima je le še streha. Popoldansko sonce je lezlo v Furlansko nižino, ko sta se spuščala po senožetih v Čadrg. Pri Feučkovih sta si privezala duši (beri: popila žganje in radler).

20. julij: V soboto zjutraj so se lovci zopet dobili v Čadrgu. Najprej sta se pripeljala Drolč in pripravnik Žan. Srečko jih je gledal že visoko s senožeti. Zadaž sta se pripeljala še Miloš in Bojan. Otovorjeni z motorno kosilnico in motorno žago so zagrizli navzgor po senožetih. Kmalu so dohiteli Srečka in skupaj so prisopihali na greben, na sedlo v Šuntarju. Drolč in Žan sta začela s podiranjem grmovja v okolici, da bi se povečal razgled. Težava se je začela, ko je Drolč ugotovil, da ima prazno platenko za olje. A težavo je rešil pripravnik Žan, ki je s svojimi mladimi nogami potreboval le petnajst minut, da je tekkel v Čadrg in se prej kot v uri v oljem vrnil na sedlo. Miloš in Bojan sta delala na strehi, od spodaj jima je pomagal Srečko. Ob treh popoldne je bila preža prekrita z tegolo canadese, ki jo je podaril lovec Stanislav. Miloš je naposled ponosno stopil na vrh: »Končno; nisem verjel, da se mi bo ta želja kdaj uresničila! Zdaj nas čaka le še notranja oprema in sidranje.«

29. julij, pol štirih popoldne: Samo slabih pet minut je potreboval piš popoldanske poletne vročinske nevihte, da je uničil ves trud ... Prežo je skupaj z negnojevimi koli odpihnil navzdol po Šuntarju. Največja stranica z oknom je ležala spodaj v travi, vrata so bila nekoliko nižje, napol prislonjena na nizek grm. Naokrog je bila razmetana in raztrgana kritina. Posamezne deske so bile raztresene še nižje, spodaj po senožeti.

Šok! Za Miloša je bil to velik udarec, vendar mu ni vzel volje. Kljub vsemu ni hotel prositi lovcev in prijateljev spet za pomoč, saj je čutil moralno odgovornost, ker preže niso takoj »zasidrili« in privezali.

10. avgust: Sam z Aljažem in sinom Anžetom se je lotil popravila. Po naključju je z lova prišel mimo tudi bratranec Bojan, ki je ekipi še dodatno vlil moralo. Najprej je bilo treba poiskati vse razmetane dele in jih zvleči nazaj na vrh. Pomagala jim je zdrava kmečka tehnika. Za drevo zgoraj so zavezali škripec in skozenj potegnili vrv. Spodaj so na enem koncu zavezali razbito stranico in Miloš jo je narahlo dvignil. Aljaž se je na drugi strani z vrvjo spustil navzdol po senožeti in tehnika je

delovala. Kmalu so vse »razbitine« spet zvlekli navzgor. No, škoda ni bila tolikšna, kot se je sprva zdelo. Montaža se je začela in razbita preža je spet začela dobivati prvotno podobo.

31. avgust: Še zadnja dela pri montaži. Zaradi uničene kritine so morali streho prekriti na novo, a to pot s pločevino. Tokrat niso pozabili povezati negnojevih kolov in jih usidrati v tla. Okolico so počistili in s seboj v dolino odnesli tudi vso uničeno kritino.

9. december: Lepo poznojesensko jutro. Po dolini se je vlekla jutranja megla, zgoraj so bili vrhovi že obsijani z jutranjim soncem. Vrhovi hribov so bili pobeljeni s snegom. Idealen dan za lov! Miloš si je oprtal nahrbtnik, vzel orožje in se odpravil proti vrhu. Pod Šidrabca se je pomaknil, do Srednjega roba, čez Bobново senožet v Završ in naprej na Rešelj in zadaž za vrhom nazaj v Šuntar do preže. Takrat jih je zagledal. Trop šestih gamsov se je spodaj pripasal iz gozda in brezskrbno mulil suho travo. Hitro se je odločil: zlezal je v prežo, nalahno odprl okno in se odločil. Kar s strelnim daljnogledom je poiskal enoletnega kozla in pritisnil. Preža je bila krščena ...

Foto: M. Kropčič

Alpski svizec – Marmota marmota

Veliko zanimanje za obnovitveni tečaj za lovske čuvaje v Celju

Več kot tristo udeležencev iz vse Slovenije se je udeležilo predavanja v okviru obnovitvenega tečaja za lovske čuvaje, ki je bil 7. aprila 2015 v veliki dvorani Union celjskega doma v Celju.

V prvem delu usposabljanja je **Goran Maršič**, predstavnik Generalne policijske uprave

(Uprava uniformirane policije), predstavil pomoč lovski inšpekciji in lovskim čuvajem pri ukrepih lovskih čuvajev in vlogo Policije ob sumih kaznivih dejanj nezakonitega lova ter posamezna določila Zakona o orožju. V drugem delu usposabljanja je **Igor Simšič** z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo) spregovoril o nalogah lovskih čuvajev, sodelovanju z lovsko inšpekcijo, evidencah upravljavca lovišč in poročilu lovske inšpekcije. V zadnjem delu uspo-

Goran Maršič, GPU – Uprava uniformirane policije

sabljanja pa je mag. Srečko Felix Krobe, predsednik Lovske zveze Slovenije, udeležence seznanil s pooblastili, pravnim postopkom in poročili lovskega čuvaja.

Vsi tisti lovski čuvaji, ki se predavanja niso mogli udeležiti in jih obravnavana tematika zanima, lahko poudarke in predstavitev predavanj poiščejo med dokumenti na spletni strani LZS (<http://www.lovska-zveza.si>) (**Za člane**), in sicer v mapi *Gradiva za izobraževanje*.

Jasna Kovačič Siuka

Strokovni simpozij o divjem petelinu

Hrvaški lovski tovariši so 25. 3. 2015 v Gerovem organizirali t.i. *Simpozij o divjem petelinu* (*Tetrao Urogallus L.*) na območju Gorskega kotarja, ki se ga je udeležilo tudi več lovcev iz Slovenije, lovcev iz znanstveno-raziskovalnega področja in lovcev,

reviji *Dobra kob*, št. 163, in v našem Lovcu, 6/2015. Sledi prevod članka, ki ga je pripravil prof. Ante Šoić.

Simpozija na temo *Divji petelin na območju Gorskega kotarja* se je udeležilo okrog šestdeset vidnih strokovnjakov (iz Slovenije petnajst oseb), med katerimi so bili: podpredsednik LZS mag. Lado Bradač, Gerhard Lempl, podpredsednik Upravnega oddelka za turizem, podjetništvo in razvoj podeželja PGŽ, z namestnico mag. Blaženko Kulić, prof. dr. Ivan Kos z Biotehniške fakultete v Ljubljani, mag. Dragan Turk iz Nacionalnega parka Risnjak, vodja LPN Jelen - Snežnik, Tone Marinčič s svojimi sodelavci, predsednik ZLD Kočevje Branko Zlobko, vodja Odseka za načrtovanje in upravljanje z divjadjo pri OE ZGS Postojna, predsedniki

- Kukuljanovo, Vepar - Bribir, Medviđak - Drivenik, Tetrijeb - Gerovo, Tetrijeb - Čabar, LD Babno Polje, LD Loški Potok, LD Martin Krpan - Nova vas in LD Lož - Stari trg.

Vse navzoče je v imenu gostitelja in organizatorja pozdravil Antun Arh, dipl. oec., predsednik

Voditelj simpozija je bil Ivica Križ, idejni začetnik in nosilec Projekta varstva in poskusa oživitve populacije divjega petelina na območju Gorskega kotarja in obenem tudi predsednik Združenja za varstvo živali Tetrijeb - Prezid. V uvodnem delu je poudaril, da je cilj simpozija pridobiti še do-

Od leve: Gerhard Lempl, podpredsednik Uprave za turizem, podjetništvo in podeželski razvoj PGŽ, Janko Škrli, univ. dipl. inž., mag. Lado Bradač, podpredsednik LZS, in mag. Jane Weber, LD Babno Polje

Od leve proti desni: prof. dr. Marijan Grubešić, Stanko Šandak, doc. dr. Dean Konjević, don. dr. Ivica Križ, mag. Mirko Perušek

ljubiteljev te ptice. Zelo dobro organiziran in avdiovizualno opremljen strokovno-znanstveni posvet so pripravili **Združenje za zaščito živali Tetrijeb - Prezid, Lovsko društvo Tetrijeb - Čabar in Lovska zveza Primorsko-Goranske županije (LZ PGŽ)**.

Slovenski lovci, predvsem z območja Snežniškega pogorja, smo bili na simpozij povabljeni kot partnerji pri projektu *Oživljanje populacije divjega petelina na območju Snežniškega pogorja na obeh straneh državne meje*, ki na hrvaški strani že poteka. S tega zornega kota je bil simpozij za nas še toliko pomembnejši, predvsem doslej že zbrane izkušnje hrvaških kolegov.

Na koncu simpozija smo se dogovorili, da bomo v naših strokovnih glasilih objavili enak članek, ki ga bo pripravil organizator simpozija v hrvaški lovski

lovskih društev/družin: Tetrijeb - Delnice, Divokoza - Brod na Kupi (Kolpi), Vidra - Turke, Jelenski jarak - Vrbovsko, Kamenjarka

LD Tetrijeb - Čabar. Poudaril je, da je glavni pobudnik za simpozij član naše LD in predsednik Združenja za zaščito živali Prezid, dr. don Ivica Križ, ki je leta 2012 začel z idejo o umetni vzreji divjega petelina. Po zaslugi njegove trme in opozarjanja na ogroženost ter nezadržno izginjanje divjega petelina je dala njihova LD vso podporo njegovi ideji in tako so začeli s pripravo projektne dokumentacije *Projekta umetne vzreje divjega petelina*, ki so jo konec minulega leta predložili Ministrstvu Vlade RH, da bi odobrili sofinanciranje v okviru projektov LIFE in iz sredstev EU.

datno, širšo strokovno podlago za izvajanje in razširitev projekta, ki bi še dodatno zmanjšala stopnjo njegove ogroženosti, obenem pa povečala možnosti za ponovno naseljevanje in izpuščanje vzrejenih živali v preostanek obstoječe populacije (za njeno oživitev).

O temi z naslovom **Predstavitev raziskovalnega dela na rastiščih in popisu v sklopu priprave akcijskega načrta za divjega petelina v letu 2016** je govoril prof. dr. Marijan Grubešić s Fakultete za gozdarstvo v Zagrebu, ki bo vodja raziskovalnega dela na rastiščih divjega petelina. V uvodu je predstavil zdajšnje stanje divjega petelina v Gorskem kotarju s poudarkom na potrebi povsem novega sistema spremljanja stanja na rastiščih (monitoringa). Začetek spremljanja naj bi se začelo že 1. aprila in končalo konec julija letos. Opravljali ga bodo na območju, ki leži severno od avtoceste Reka-Zagreb, pa do državne meje z R Slovenijo. Cilj akcije je ugotoviti, kaj je vplivalo/vpliva na izginjanje divjega petelina, ki je še ne tako dolgo bil tod še dokaj številčen. Ugotoviti je treba tudi, kaj moramo storiti, da bi se njegova številčnost spet povečala in da bi se te ptice vrnile na nekdanja rastišča. Zato bodo natančno spremljali številčno stanje in celoten proces paritve. Večino še aktivnih rastišč bodo opremili s posebnimi kamerami, za še

Družabno srečanje ob lovski malici v gozdarsko-lovskem središču Livij Draga (1.050 m)

Vse foto: J. Škrli

popolnejše spremljanje pa bodo zadolženi člani lovskih društev iz Gorskoga kotarja in Primorja ter Gozdarska uprava Delnice. Po končanem snemanju bodo pripravili natančen elaborat, ki bo sestavni del obsežnega projekta **obnove populacije** te kraljeve ptice goranskih gozdov.

Doc. dr. **Dean Konjević** z Veterinarske fakultete v Zagrebu je pripravil predavanje **Naravne in ekološke značilnosti divjega petelina** s posebnim poudarkom na svojih izkušnjah pri spremljanju prehranjevanja in analizi iztrebkov v Gojitvenem centru Prezid. Opozoril je, da se moramo zavedati, da je divji petelin po naravi izredno plaha ptica in da so mogoče zato stresne situacije. Tudi zaradi značilnosti njegove prehrane se lahko pojavijo negativno/pozitivni odzivi pri uvajanju ptic za izpušitev v naravno okolje.

Alojzije Frković, univ. dipl. inž., gotovo eden od najboljših poznavalcev divjega petelina v R Hrvaški in avtor knjige *Tetrijeb gluhan u Gorskom kotaru*, je govoril na temo **Izkušnje vzrejnega Centra za umetno vzrejo gozdnih kur Bukovica v Ravni Gori, o habitatu divjega petelina, o lovu divjega petelina skozi zgodovino in ocenjevanje trofeje**. Avtor je pozdravil idejo o varstvu in oživitvi populacije divjega petelina, vendar je pri tem opozoril na niz težav, ki se pojavljajo pri umetni vzreji teh ptic. Opozoril je na najtežavnejši del vzreje, to je zadnji del v postopku vzreje – izušanje osebkov v okolje in vpeljava v naravne razmere (populiravanje). Prav ta del procesa je zelo pomemben, saj je potrebno veliko previdnosti, potrpežljivosti in vloženega truda. Po nekaterih evropskih izkušnjah naj bi preživelo le 12 % izuščenih osebkov, zato je tudi opozoril na previdnost pri napovedih o morebitnem povečanju velikosti.

Predstavitev uresničevanja projekta LIFE – Kočevje, vrednega 2.270.013 evrov, je predstavil slovenski strokovnjak z Zavoda za gozdove Slovenije mag. **Mirko Perušek**. Poudaril je izkušnje pri zapletenem zagotavljanju in porabi sredstev iz EU. Uresničitev takega projekta namreč terja dobro usposobljeno ekipo in strokovnjake z vseh potrebnih področij, tudi s finančno-računovskega. Več kot umestno je pozval k tesnemu sodelovanju Republike Slovenije in Hrvaške pri varovanju in poskusih obnavljanja skupne populacije divjega petelina, saj bi bilo to izredno koristno in tudi porok, da bo ponovna naselitev

ptic iz umetne vzreje kar v največji meri uspela na obeh straneh meje. **Ob dejstvu, da je habitat divjega petelina nedeljiv in da se sklenjeno razprostira na obeh straneh državne meje, je mednarodno sodelovanje potreba in nujnost!**

Ob koncu je svoje izkušnje pri umetni vzreji nekaterih vrst male divjadi (poljski zajec, prepelica, jerebica in skalna jerebica/kotorina) predstavil **Stanko Šandak**, ki je bil tudi koordinator nabave divjih petelinov v Gojitveno središče Bukovica - Ravna gora.

V imenu PGŽ je udeležence simpozija pozdravil **Gerhard Lempl**, podpredsednik Upravnega oddelka za turizem in razvoj podeželja, ter na koncu obvestil, da bo PGŽ v tem letu sofinancirala Projekt vzgoje divjega petelina v Centru Prezid v višini 100.000 Hrk (okrog 13.300 evrov) in apeliral na HLS in Lovsko zvezo PGŽ, naj storijo podobno.

Na koncu strokovnega posvetovanja je voditelj Ivica Križ sklenil simpozij z naslednjo mislijo: *»Tako številčna in ugledna udeležba na tem srečanju nam vliva optimizem, da bo ta projekt, ki smo ga začeli, dobil potrebno energijo in voljo za uspeh ter dosego končnega cilja. Veliko lažje bomo projekt nadaljevali združeni na obeh straneh državne meje; vse v dobro za ohranitev kraljeve ptice, ki nam vsem veliko pomeni.«*

Čisto na koncu se je gostitelj zahvalil vsem za udeležbo in strokovnjakom za strokovne prispevke ter vse prisotne povabil na prijateljsko lovsko malico. Druženje smo končali pozno zvečer v Gozdarsko-lovskem središču v Livij Dragi, kjer so se v prijetnem vzdušju in okolju nadaljevale naše razprave brez mikrofona.

Pripravil:

Janko Škrlić, univ. dipl. inž.

LZS uspela na razpisu za izvedbo izobraževanja in popisa prisotnosti divjega petelina na Kočevskem

Lovci lovskih družin, združenih v **ZLD Kočevje**, smo se na Marofu v Kočevju 26. 3. 2015 skupaj z drugimi predstavniki zainteresirane javnosti udeležili enodnevnega izobraževanja in izrazili pripravljenost sodelovati pri popisu prisotnosti divjega petelina

Prof. dr. Ivan Kos, koordinator izobraževanja in predsednik Strokovnoznanstvenega sveta pri LZS, je udeležencem izobraževanja s svojim prispevkom na domiselni način predstavil varstveno biologijo divjega petelina in nas vzbudil k resnemu razmišljanju.

na Kočevskem, ki bo potekal v okviru projekta Ohranjanje območij NATURA 2000, Kočevsko – LIFE Kočevsko (LIFE13 NAT/SI000314). Izobraževanje je potekalo po programu, ki ga je v imenu LZS sestavil Strokovnoznanstveni svet pri LZS, ki ga vodi prof. dr. **Ivan Kos**.

Zbrane je pozdravil in predstavil program celodnevne programa

izobraževanja direktor strokovnih služb LZS **Srečko Žerjav**. Nato je sledila predstavitev projekta LIFE – Kočevsko koordinatorka **Tine Kotnik**, ki je za cilj projekta izpostavila zahtevo po ohranjanju in vzpostavljanju ugodnega stanja izbranih vrst in habitatnih tipov NATURA 2000 – Kočevsko, in sicer za naslednje ogrožene in ranljive vrste: orel belorepec, belohrbti in triprsti detel, gozdni jereb, divji petelin, in človeška ribica v habitatnem tipu kraške jame. Kot naslednji je dr. **Danilo Bevk** s kar nekaj najnovejšimi ugotovitvami iz biologije divjega petelina prisotnim razširil znanje o ogroženi vrsti gozdnih kur. Dr. Ivan Kos je na domiselni način predstavil varstveno biologijo divjega petelina. Temu je sledila predstavitev smernic in ukrepov za ugotavljanje ugodnega stanja, ki jih je predstavil mag. **Mirko Perušek**. Smernicam in predvidenim ukrepom je sledila zelo zanimiva predstavitev dr. **Hubert Zeillerja** (znani avstrijski strokovnjak), ki je z opisi nekaj primerov iz dobre prakse pri ohranjanju in vzpostavljanju ugodnega stanja na območju Avstrije vлил med udeležence izobraževanja zmerno mero upanja, da morda pri nas še ni prepozno za rešitev divjega petelina. Zaključni del izobraževanja je bil zaupan dr. **Hubertu Potočniku**. Najprej je ob

Projekt: NARAVA 2000 Kočevsko – LIFE KOČEVSKO

Območje Kočevske je v Sloveniji najbogatejše gozdno območje Narava (Natura) 2000, ki poleg gozdov obsega še bogat kraški podzemni habitat z domovanjem človeške ribice kot glavnim kazalnikom čiste podzemne vode.

Občina Kočevje se že vrsto let uspešno vključuje in opravlja konkretne naravovarstvene aktivnosti glede ohranjanja narave. Tako je tudi tokrat kot vodilni partner in nosilec projekta LIFE KOČEVSKO, ki celovito obravnava aktivno varstvo območja Narava 2000 Kočevsko.

Projekt LIFE Kočevsko je prvi izmed vrste projektov, ki bo skušal v to območje/regijo umestiti načelo »razvoj v sozvočju z naravo«, ki bo temeljil na človeških in naravnih potencialih območja. V projektu sodelujejo še Zavod za gozdove Slovenije, Zavod RS za varstvo narave in Ljudska univerza Kočevje. Glavni cilj projekta je uresničitev konkretnih naravovarstvenih akcij za ohranitev ogroženih gozdnih ptic (divji petelin, gozdni jereb, triprsti detel in belohrbti detel). Poleg tega projekt predvideva tudi načrtovanje aktivnosti za varstvo orla belorepca v Kočevski Reki ter aktivnosti za varstvo podzemnega habitatnega tipa, kjer živi človeška ribica, ter s tem tudi ohranjanje vodnih virov v kraških jamah. V vse aktivnosti projekta so povabili širši krog udeležencev iz lokalne, regijske in državne ravni, saj so izkušnje pokazale, da je tako mogoče uspešneje zagotavljati trajnostne rešitve. Ob omenjenem razpisu je tudi Lovska zveza Slovenije uspela na razpisu ponujenim izobraževanjem in popisom o prisotnosti divjega petelina na Kočevskem.

Š. V.

Dr. Hubert Zeiller, znani strokovnjak iz sosednje Avstrije, je ob predstavitvi nekaj primerov dobre prakse vlil upanje, da se nam še vedno ponuja možnost za ohranjanje in vzpostavljanje ugodnega stanja za življenje divjega petelina. Toda le, če smo v to tudi sami prepričani in če smo, skupaj z vsemi uporabniki prostora, pripravljeni tudi nekaj narediti in se čemu morda tudi odpovedati.

Vse foto: Š. Vesel

Po končanem usposabljanju smo udeleženci izobraževanja z zmerno mero optimizma in brez zadržkov izrazili pripravljenost sodelovati pri popisu evidentiranih rastišč divjega petelina, saj so nas predavatelji ob predstavitvah prepričali, da vendarle še ni prepozno.

upoštevanju najnovejših izsledkov iz biologije divjega petelina in ob upoštevanju vseh preostalih dejavnikov v okolju analiziral in obrazložil razloge, na podlagi katerih bi lahko sklepali, da imamo na Kočevskem še nekaj primerne okolja za divjega petelina. Teoretični del izobraževanja se je končal s predstavitvijo načrtovane metodologije pri izvedbi popisa na izbranih rastiščih.

Drugi del izobraževanja je bil predviden za predstavitev praktičnega dela na terenu, ki pa ga zaradi izjemno slabih vremenskih razmer (še vedno neprevozna zasnežena gozdna cesta) ni bilo mogoče uresničiti na predvidenem mestu/lokaciji. Zato so predavatelji praktični prikaz opravili kar na dvorišču Marof, s čimer se je predvideni program tudi končal.

Mag. Štefan Vesel

Že sedemnajsto tradicionalno Srečanje lovskih mojstrov in lovskih čuvajev ZLD Notranjske

V okviru stalnih izobraževanj v okviru **ZLD Notranjske** je bilo 11. 10. 2014 organizirano že sedemnajsto tradicionalno Srečanje lovskih mojstrov in lovskih čuvajev ZLD Notranjske – Cerknica. Za glavne organizacijske zadeve so poskrbeli člani **Lovske družine Žilce**.

Sluščatelji smo se zbrali ob 9. uri v lovskem domu omenjene LD in dobre volje pričakali začetek srečanja, ki je bil pestro zasnovan.

Najprej nas je nagovoril in pozdravil predsednik ZLD Notranjske – Cerknica **Miro Urbas**, ki je poudaril namen druženja, saj že samo srečanje, ki se vodi pod številko sedemnajst, potrjuje, da se zavedamo pomembnosti izobraževanja in da smo na pravi poti. Po končanem nagovoru je besedo predal starešini LD Žilce **Marku Smolčiču**, ki je na kratko opisal njihovo LD, poudaril, s katerimi težavami se srečujejo, kako jih rešujejo in nam zaželel uspešen dan.

Kot vsako leto imamo v okviru srečanja LM in LČ tudi strokovna predavanja, zato na omenjenem srečanju ni manjkalo zanimivosti. Prvo predavanje je imel predsednik Komisije za strelstvo pri LZS **Bojan Breitenberger**, in sicer o lovskem strelstvu. Zelo nazorno je predstavil pomen lovskega

strelstva, novosti v zakonodaji o orožju in razne uredbe, ki jih moramo lovci poznati. Nadalje je spregovoril o vrstah orožja, transportu in hrambi, o izposoji in, kar je pritegnilo še posebno veliko pozornosti: alkohol in orožje. Postavili smo mu kar nekaj vprašanj, na katere je z veseljem odgovoril.

Po krajšem odmoru smo nadaljevali z naslednjo strokovno temo, ki je bila zamišljena kot nekakšna okrogla miza na temo problematike srnjadi, ki sta jo strokovno vodila prof. dr. **Ivan Kos**, predsednik Strokovnoznanstvenega sveta LZS, in **Vladimir Dekleva**, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo pri OE ZGS Postojna. Izpostavljen je bil marsikateri dejavnik pri upravljanju s srnjadjo, o izgubah na cestah, klateških psih in seveda o izboljševanju njihovega habitata. Profesor Kos je predstavil nekaj izsledkov raziskav, spregovoril tudi o boleznih, vzrokih zanje in kako lahko vplivamo nanje. Dekleva je v razpravi spregovoril o odvzemu in načinih krmljenja; kaj je dopustno oziroma kaj ni. Veliko smo razpravljali prav o izgubah divjadi, kako jih upoštevati, če vemo, da imamo v loviščih volka, medveda in risa in v zadnjem času je opaziti tudi šakala. Ker je bilo iz razprave zaznati, da nekateri sogovorniki odkrito spregovorijo o dveh pravih ni kaj dobrodošli vrstah zveri, je prof. Kos povedal kar nekaj stališč glede prehrane, še posebno za šakala. V celoti in z argumenti ga je podprl tudi Dekleva. Tako sta predstavila marsikatera dejstva, ki jih vsaj nekateri sluščatelji prej še nismo poznali.

Foto: M. Pavšič

Udeleženci sedemnajstega Srečanja lovskih mojstrov in lovskih čuvajev ZLD Notranjske (11. 10. 2014)

Srečanje se je nadaljevalo v prijetnem vzdušju v pozno popoldne, saj so se organizatorji res potrudili, da nam je bilo udobno v njihovem lovskem domu. Za spomin so nam razdelili lične lovške majice in nas lepo pogostili. Vsem požrtvovalnim članom LD Žilce se je treba javno zahvaliti za uspešno organizacijo srečanja, obenem pa se že veselimo naslednjega, saj izobraževanja za nas ni nikoli preveč.

Pavel Nared

Uspešen zaključek petletnega dela vodstva OZUL in lanske lovne sezone

Občni zbor Kamniško-Savinjskega OZUL na Lazah v Tuhinju

»Glede na zelo majhno škodo od divjih prašičev v zadnjem obdobju sem pričakoval več možnosti odločanja lovec, izvajalcev načrta pri pripravi

Razstava trofej (2014) upravljavk lovišč z območja Kamniško-Savinjskega OZUL je bila pripravljena v Kulturnem domu na Lazah v Tuhinju.

njem te škode lahko zmanjšamo, če k temu pristopimo strokovno in odgovorno ...«

»Aktivno leto se vedno začne s kategorizacijo in pregledom odstrela odvzema divjadi iz lovišč v prejšnjem letu. Z dobro ekipo za kategorizacijo ni pričakovati zapletov in tako je bilo tudi na zadnjih pregledih, saj je komisija svoje delo opravila zelo kakovostno,« je poudaril Jernej Štrajhar. Na

tudi letos v dvorani KD na Lazah, kjer so ob pregledno postavljeni razstavi spregovorili tudi o rezultatih upravljanja z divjadjo. Kratke povzetke komentarjev, ki so jih objavili v lepo pripravljene Pregledu odvzema divjadi v letu 2014, so predstavili: o srnjadi **Alojz Vrtačnik**, o jelenjadi **Jure Cerar**, o damjaku in divjem prašiču dr. **Ida Jelenko Turinek**, o muflonu **Franc Roban**, o gam-su **Ferdinand Brinjovec** ter o mali divjadi in škodi zaradi nje **Zdravko Mastnak**.

Zanimiva je bila ugotovitev, da se je lani škoda od divjadi zmanjšala, še posebno tista od divjih prašičev, ki obsega 87 % vse škode od divjadi. Ocenjena vrednost škode od divjih prašičev je bila lani za 48 % manjša kot leto prej.

Na koncu so se zahvalili dosedanjemu predsedniku Jerneju Štrajharju in dosedanjemu upravnemu odboru za uspešno delo ter za naslednje petletno obdobje izvolili nov devetčlanski upravni odbor, ki mu bo predsedoval dr. **Hubert Potočnik** iz LD Gornji Grad.

Zanimivo zbirko fotografij z lovskimi motivi je za to priložnost

predstavil mag. **Janez Glavač** iz LD Motnik.

Franc Svetelj

Bazenska lovška razstava na Remšniku

Lovci Lovskogojitvenega bazena (LGB) Radlje ob Dravi, ki ga sestavljajo lovške družine (LD) **Janžev Vrh, Kapla, Podvelka, Remšnik** in **Radlje ob Dravi** in združuje več kot tristo lovec in lovec ter obsega 16.752 ha lovni površini, so 22. marca 2015 na Remšniku pripravili pregledno razstavo uplenjene divjadi in lovskih trofej (za leto 2014). Tokrat je bila organizatorica razstave LD Remšnik (vsako leto je pregled v drugi LD bazena). Njen starešina **Ivan Golob** je pozdravil številne zbrane lovece in goste ter se jim zahvalil za udeležbo.

Poročilo o uresničevanju lovskogospodarskega načrta LGB Radlje ob Dravi za leto 2014 je predstavil njegov predsednik **Borut Mithans**. Med drugim je v uvodu poudaril: »Analiza odvzema divjadi, kateri podatki so bili črpani iz informacijskega sistema *Lisjak*, kažejo sliko uspešnosti odvzema divjadi proti letu 2013. Rezultat kaže na pravilno razmerje odstrela pri srnjadi srne-srnjak. Izgube so manjše, jelenjadi se številčnost povečuje, gams ostaja stabilen, divji prašič je v povečanju.« Tako je bil načrtovani odstrel 508 glav srnjadi uresničen v višini 411 glav ali 80,90 %. Skupaj naravne in nenaravne izgube so znašale 62 glav (v letu 2013 pa 109 glav) ali 12,20 %. Skupni odvzem srnjadi v bazenu je bil 473 glav ali 93,11 % (v letu 2013 je bil skupni odvzem 88,77 %). Tudi povprečna teža ro-

Jernej Štrajhar, dosedanji predsednik UO Kamniško-Savinjskega OZUL, je novemu predsedniku dr. Hubertu Potočniku zaželel uspešno delo v naslednjih petih letih.

načrta odstrela za to divjad,« je v svojem poročilu na občnem zboru Območnega združenja upravljavcev lovišč **Kamniško-Savinjskega LUO** 15. marca 2015 v kulturnem domu na Lazah v Tuhinju med drugim poudaril **Jernej Štrajhar**, dosedanji predsednik UO OZUL, in nadaljeval: »Strinjam se, da je treba številčnost jelenjadi držati primerno razmeram v našem prostoru. Vendar zaradi tega ne smemo porušiti dolgoletnih naporov pri vzdrževanju sistema upravljanja z jelenjadjo na našem območju. Zmanjševanje škod od jelenjadi je mogoče doseči tudi na drugačen način, ne zgolj s puško/odstrelom. Tudi s pravilnim zimskim krmlje-

koncu se je zahvalil članom ekipe OZUL-a, še posebno strokovnemu tajniku **Zdravku Mastnaku** in vsem predstavnikom lovskih družin s tega območja.

Za primerno lovsko vzdušje so poskrbeli rukači, člani Sekcije oponašalcev jelenjega rukanja in druge domorodne divjadi na Slovenskem, ki deluje pri LZS pod vodstvom mentorja **Jozeta Grila**.

Kamniško-Savinjsko lovsko-upravljavsko območje, ki združuje devetnajst lovskih družin z lovišči s skupno površino 86.419 ha lovne površine, vsako leto zaključijo s posvetovanjem in razstavo trofej, pridobljenih z odstrelom v minulem lovskem letu. Tako je bilo

Lovci in gostje poslušajo poročilo predsednika LGB Radlje ob Dravi Boruta Mithansa.

Foto J. Marhl

Ogled pregledne razstave odstrela divjadi LGB Radlje ob Dravi na Remšniku

govja smjakov je bila v primerjavi z letom 2013 večja za 24,84 grama in je znašala 233 gramov. Lani je bilo v loviščih bazena uplenjenih tudi štirideset glav jelenjadi od načrtovanih 37, kar je 108,18 %. Naravne in neneravne izgube jelenjadi so skupaj znašale dve glavi ali 5,40 %. Skupni odvzem jelenjadi v bazenu je bil 42 glav ali 113,51 %. V minulemu letu je bil načrtovanih 37 glav, odstreljenih je bilo 36 glav ali 124,13 %. Realizacija odvzema male divjadi v letu 2014 se je približala načrtovanim številkam. Odvzem ni bil uresničen pri kuni zlati in sraki, dobra realizacija pa je bila pri lisici, jazbecu in sivi vrani.

Predsednik Mithans je svoje poročilo končal z besedami: »Veliko opravljenih ur v loviščih pomeni, da z vso odgovornostjo opravljamo naloge, ki so zapisane v gospodarskih načrtih. Zelo dobro vse družine sodelujejo z lokalnimi skupnostmi in ostalimi društvi. V našem lovskogojitvenem bazenu je bil lani izveden tudi prvi Lovski tabor mladih Lovske zveze Maribor, prirediteljica je bila LD Janžev vrh. Zelo aktivno sodelujemo s predlogi in pobudami na nivoju POZULA in LZ Maribor. Strelci našega bazena na strelskih tekmovanjih so v samem vrhu na vseh nivojih strelskih tekmovanj v vseh starostnih kategorijah. Med družinami gojimo pravo lovsko tovarštvo in tudi ob žalostnih trenutkih ob slovesu lovskega tovariša je prisotnost lovecev velika. Zahvaljujem se vsem petim lovskim družinam našega bazena za opravljeno delo.«

Kot vsako leto je bilo tudi letos ob razstavi organizirano zanimivo in poučno predavanje o kinologiji. Predavatelj, predsednik LZ Maribor **Marjan Gselman**, ki je tudi pozdravil prisotne, je v svojem predavanju med drugim poudaril, kaj je treba upoštevati pri nabavi mladega psa (namen psa, kje kupujemo, starši): kakšne naj bodo njegove bivalne razmere, izbira prehrane, potrebno redno zdravniško oskrbo, dovolj gibanja, šolanje in ne nazadnje, kakšna naj bo socializacija psa. Predstavil je tudi posamezne pasme psov in njihov namen. V nadaljevanju je spregovoril še predsednik izobraževalne komisije pri LZ Maribor **Ivan Žižek** o psu kot družinskem članu in kakšen je postopek lovca pri uporabi psa v primeru domnevnega zgrešenega strela ali v primeru obstrelitve. Posebej je spregovoril o nagradi za psa.

Zbrane so pozdravili in nagovorili tudi župan Občine Radlje ob Dravi mag. **Alan Bukovnik**, predsednik KS Remšnik **Boris Gašper** in vodja Podružnične OŠ Remšnik **Valerija Tertinek**. Vsi so pohvalili uspešno sodelovanje z lovci.

Pester kulturni program so pripravili Rogisti LZ Maribor in vokalno-instrumentalna skupina učencev Podružnične OŠ Remšnik.

Nato je sledil ogled lovske razstave, ki so jo lovci pripravili v krajevni dvorani. Razstavo so si poleg lovecev v večjem številu ogledali tudi lovski tovariši iz sosednje Avstrije ter krajani Remšnika in okoliških krajev. Naslednji dan pa so si pod vodstvom lovecev **Dušana Hafnerja** in **Lojzeta Unuka** razstavo organizirano ogledali še učenci šole.

Mag. Jože Marhl

Krizna komunikacija v lovskih družinah

Besedna zveza *krizno komuniciranje* v lovskih družinah pomeni sporazumevanje/komuniciranje o nepredvidenih, načrtovanih dogodkih v lovskih družinah, ki trajajo omejen čas, na katere je mogoče le deloma vplivati in ki imajo vsakršne mogoče izide. Takšno komuniciranje v lovskih družinah je lahko povezano z (1) incidentom, ki predstavlja pripetljaj, izgred, spopad, vmesni dogodek; (2) konfliktom, ki je rezultat nasprotujočih si mnenj, interesov oziroma situacija, v kateri dejanje ene osebe onemogoča, ovira, otežuje dejanje druge osebe; (3) kriza, ki je resen incident in pomeni odločilen trenutek, nevarno stanje, težaven položaj ter (4) katastrofo, ki je velika nesreča oziroma polom.

Poznamo več receptov za dobro vodenje krizne komunikacije, vsi pa so usmerjeni v obvladovanje odzivov, pobud na nepredvideni dogodek v lovski družini ali/in v njenem okolju. V LD se lahko odločijo za različne načine pri obvladovanju krizne komunikacije. Najpomembnejše je, da je pristop predviden v t.i. *kriznem komunikacijskem načrtu*, ki naj bo pripravljen, že preden se nepredvideni dogodek zgodi. Prav tako pomembno je tudi, da se LD na nepredvideni dogodek odzove hitro, saj bo imela tako več možnosti za usmerjanje komunikacije.

Značilnosti nepredvidenih, načrtovanih dogodkov, ki predstavljajo krizo: (1) so nenačrtovani, (2) so nezaželeni, (3) so pereči, (4) zahtevajo resno pozornost, (5) zahtevajo takojšnjo akcijo (5) so časovno omejeni, (4) nanje lahko le deloma vplivamo, (5) imajo vsakršne mogoče izzive, (6) ne moremo predvideti razsežnosti, (7) lahko ogrozijo integriteto ali legitimnost lovske družine, (8) pomenijo nevarnost za temeljne vrednote in obstoj lovske družine, (9) lahko uničijo zaupanje javnosti v lovsko družino.

Kako v LD lahko ravnamo v kriznih okoliščinah?

	Ne spreminjamo okolja	Spreminjamo okolje
Ne spreminjamo organizacije	IZOGIBANJE – s skrivanjem – z ignoriranjem	VPLIVA – z oglaševanjem – s sodelovanjem
Spreminjamo organizacijo	REAGIRA – zamenjava vodje – reorganizacija	PREDVIDEVA – krizni načrt komuniciranja (vključuje analizo prejšnjih kriznih situacij in aktivnosti)

Vsaka kriza ima več faz: začetna faza, ki jo imenujemo tudi preplah => sproži odziv pri ciljni javnosti (lahko je ciljna javnost lovska družina, zveza lovskih družin, lovska zveza, mediji, ...) => izjava LD => ponoven odziv javnosti (lahko je le ena ciljna javnost, lahko jih je več, kar zahteva večplastno komunikacijo) => organiziranje različnih skupin, ki organizirano vodijo negativno kampanjo proti lovskim družinam => komuniciranje LD z oblikovanimi skupinami in pomirjanje javnosti => aktivnosti po krizi (zmanjševanje negativnih posledic oziroma ukrep, da se dogodek ne bo več ponovil).

Krizna komunikacija v lovski družini je najpogostejše povezana z nepredvidenimi dogodki na lovu, npr. nesreča pri lovu, odstrel zavarovane živalske vrste, lov zunaj lovne dobe, lov na nelovni površini ...; lahko je povezana z načinom vodenja LD, npr. finančne nepravilnosti v LD, nepravilnosti pri imenovanju novega vodstva LD ... Za reševanje opisanih, med seboj zelo različnih dogodkov je treba krizno komunikacijo prilagoditi vsebini dogodka. Pri vseh dogodkih pa je skupno, da se je treba (korak 1) **hitro odzvati** – tako si lažje zagotovimo vodenje komunikacije; (korak 2) **zagotoviti osredotočenost informacij** – vse prihajajo iz enega vira, kar preprečuje komuniciranje neresničnih, nasprotujočih si informacij; (korak 3) **organizirati skupino za krizno komuniciranje** – za podporo nosilcu komunikacije, tako vsebinsko kot strokovno; (korak 4) **določiti ciljne zvrsti javnosti** – prek odgovorov na vprašanja, kdo bi bil prizadet, kdo lahko prizadene nas in kdo mora vedeti; (korak 5) **pripraviti jasna in ciljno usmerjena sporočila** – kaj bomo sporočali in komu; (korak 6) **organizirati nadzor nad pretokom informacij** – z združevanjem odprtosti in ohranjanjem enega komunikacijskega vira; (korak 7) **povratne informacije** – treba je razumeti položaj/pozicije drugih skupin in vedeti, kaj si mislijo o naši komunikaciji (tako se izogne-

mo komunikaciji, ki prepričuje (prepričane); (korak 8) **določiti komunikacijske kanale** – pri načrtovanju in izvajanju aktivnosti uporabiti komunikacijsko orodje, ki ga uporablja prej opredeljena ciljna javnost.

Na delavnici, ki smo jo organizirali v okviru internega izobraževanja odnosov z javnostjo v okviru območnih lovskih zvez (ZLD/LZ), je bilo kot najpogostejše izpostavljena krizna situacija nesreča pri lovu, sledil je sum krivolova. Prav o slednjem bi pisala, ker v primeru, ki smo ga obravnavali na delavnici, zanj ni izvedela zunanja javnost/t.j. javnost zunaj LD. Kljub temu se je vodstvo LD odločilo za izvedbo krizne komunikacije, komunikacijski cilj pa je bil predvsem ohraniti legitimnost lovske družine.

Starešina je bil o sumu krivolova, ki se je zgodil zgodaj zjutraj, obveščen čez nekaj ur. Takoj je pregledal interno dokumentacijo LD (korak 1) ter o svojih ugotovitvah obvestil ožje vodstvo lovske družine (člane UO LD) (korak 3). Kot odgovorna oseba je bil tudi edini vir informacij (korak 2). Skupaj z ožjim vodstvom je določil ciljno javnost, (1) člani lovske družine: vsi, ki spoštujejo pravila; (2) Policija: prijava zoper neznanega storilca; podana je bila na Policijo; (3) lovski čuvaj: ki je odgovoren za nadzor območja suma krivolova (korak 4). Ožje vodstvo LD se je odločilo za objavo informacije, da bo povečala nadzor nad območjem, kjer je bil storjen sum krivolova – za to območje je bil takoj imenovan dodatni lovski čuvaj. Razlog v sporočilu ni bil naveden, saj je bilo sporočilo javno objavljeno na oglasni deski v lovskem domu, posredovano pa vsem članom po e-pošti ter objavljeno v lokalnem glasilu. Sporočilo je napeljevalo na samostojni bralčev sklep/zaključek, da je razlog za povečanje nadzora skrb za okolje ter zaradi dodatnega izobraževanja obiskovalcev življenjskega prostora divjadi. Zaradi pozitivnega odziva obiskovalcev so aktivnosti ponovili tudi na drugih območjih lovišča LD. Tako je vodstvo LD prekinilo sume o krivolovu, ki so se redno pojavljali v lovišču LD. Po opravljeni akciji »dodatnega izobraževanja obiskovalcev življenjskega prostora divjadi« so poleg informacije o povečanem nadzoru nad območjem lovišča objavili kratko poročilo o akciji s pozitivnimi odzivi obiskovalcev na oglasni deski v lovskem domu in v lokalnem glasilu ter podobno

sporočilo posredovali tudi članom po e-pošti. Obe sporočili skupaj z napovedjo, da bodo akcijo najverjetneje ponovili naslednje leto.

Tako je LD sledila vsem predlaganim korakom krizne komunikacije. Najpomembneje pa je, da je sledila razvoju krize in se za reševanje odločila še v fazi incidenta oziroma konflikta. Lahko ocenim, da je bilo načrtovanje krizne komunikacije izredno, saj se je odločila tudi za komuniciranje po krizi.

Če se LD sreča s krizo, ki je izpostavljena v medijih, predlagam uporabo MODELA 2/24, ki predvideva vse prej opisane korake:

- (1) hiter odziv
- (2) določitev skupine za krizno komuniciranje, ki zagotovi resnične informacije/dejstva; določi ciljne zvrsti javnosti, določi komunikacijske kanale/orodja, oblikuje jasna in ciljana temeljna sporočila
- (3) določi glavnega komunikatorja/odgovorne osebe
- (4) posreduje prvo sporočilo javnosti v najkrajšem mogočem času (okrog dve uri po dogodku). Pasti: predstavitev le resnično preverjenih informacij/dejstev – če jih ni, se javnost obvesti, kdaj bodo na voljo; podati kratko informacijo z izjavo – ni smiselno odgovarjanje na dodatna vprašanja, ker ne vemo nič drugega, kot smo povedali v izjavi (prijazno, a odločno!)
- (5) posredovanje dopolnjenega sporočila v 24 urah, če so informacije/dejstva že znana, je smiselno organizirati tudi novinarsko konferenco (sicer v naslednjih 48 urah)
- (6) organizira novinarsko konferenco, kjer se predstavijo informacije/dejstva ter ukrepi, da se bodo posledice zmanjšale, dogodki pa v prihodnje preprečili
- (7) obvestiti javnost, da so bili ukrepi opravljeni (tri tedne do en mesec)
- (8) obvestiti javnost o učinkih ukrepov (več mesecev)
- (9) pripraviti krizni komunikacijski načrt.

Prav tako kot vse aktivnost v LD je treba tudi komunikacijo načrtovati in opravljati skrbno, premišljeno in predvsem usmerjeno. Še posebno je to pomembno za načrtovanje in kasneje izvajanje krizne komunikacije v lovski družini in zunaj nje. Prvi strah pred negotovim rezultatom si lahko spremenimo v izziv, potrebni sta pospešena aktivnost in pozitiv-

na naravnost, ki je v LD po mojih izkušnjah ne manjka. Vse odgovorne za komunikacijo zato vabim, da **izdelate krizne komunikacijske načrte, začnete z analizo dosedanjih incidentov, konfliktov, kriznih situacij ter pripravite načrt komunikacije zanje. Danes le izziv in igra, jutri pa lahko pomemben recept za ohranitev ugleda, legitimnosti lovske družine.**

Tina Drolc

60 let LD Suhor

Lovska družina Suhor je bila ustanovljena leta 1954, njeni ustanovitelji so bili **Jože Avguštin, Janko Badovinac, Niko Badovinac, Janko Belopavlovič, Janez Brajkovec, Martin Brajkovec, Jože Gršič, Ivan Ivec, Ivan Klemenčič, Jože Krašovec, Marko Reba in Mijo**

Lovski kolektiv LD Suhor ob 60-letnici, ki jo je praznoval lani avgusta.

Selakovič. Zdaj nas je 55 članov, od tega sva dve lovki. Naše lovišče meri 2.772 ha in je razdeljeno na štiri sektorje (Jugorje, Lokvica, Sela in Suhor). Štirje vodje sektorjev (**Martin Kolar, Anton Šuklje, Ivan Klemenčič in Anton Vukšinič**) imajo veliko zaslug, da naša LD uspešno upravlja z divjadjo. Na leto uplenimo okrog petdeset glav srnjadi, trideset divjih prašičev in nekaj glav jelenjadi.

V bližini lovske koče, ki jo imamo od leta 1988, je naš lovec **Martin Kolar** odstopil parcelo, na kateri smo leta 1997 zgradili umeten rov za učenje in tekme psov jamarjev. Rov smo dogradili z odlično rešetko in smo ga kot prvega takega v Sloveniji preizkusili na državni tekmi psov jamarjev. V letu 2014 smo rov ponovno očistili, tako da je spet v uporabi. Zelo uspešen kinolog v naši družini je **Anton Šuklje**, ki

se s svojim kratkodlakim istrskim goničem Cerom udeležuje tekem na lokalni in državni ravni, kjer dosega zelo dobre rezultate. Tudi naša strelska ekipa v sestavi **Janko Klemenčič, Marko Klemenčič, Andrej Popovič, Janko Popovič in Andrej Težak** je zelo uspešna, saj redno dosegajo odlične rezultate v posamični ali ekipni konkurenci.

Leta 2001 smo začeli s petletnim projektom lastne vzreje in vlaganja divjega/poljskega zajca v lovišče. Ob koncu projekta, leta 2006, smo s sklepom potrdili, da je bil projekt uspešno opravljen, saj smo v lovišče spustili 440 cepljenih in tetoviranih poljskih zajcev. Z vzrejo poljskih zajcev se še vedno ukvarjata naša lovca **Anton Šuklje** in **Anton Vukšinič**.

V soboto, 22. avgusta lani, smo ob proslavi 60-letnice naše LD pripravili lovsko slovesnost in veselico, izdali smo tudi bilten.

Našo slovesnost so popestrili **Lovski pevski zbor ZLD Bele krajine** pod vodstvom **Judite Ilenič, Žužemberški rogisti** pod vodstvom **Slavka Setničarja**, mlada pevka **Viviana Kukar** in **Ansambel Hit**, za kar se jim najlepše zahvaljujemo. V veliko čast nam je bilo, da sta nas nagovorila **Ivan Malešič**, podpredsednik LZS, in **Toni Vrščaj**, predsednik ZLD Bele krajine. Kljub slabemu vremenu je slovesnost lepo uspela. Vsem lovcem, ki so nas obiskali, se za udeležbo lepo zahvaljujemo.

Maja Brunskole

Tradicionalni 64. lov na Frati

Lovska družina Mirna je 29. 11. lani skupaj z **Zvezo lovskih družin Novo mesto** organizirala že 64. tradicionalni lov **Frata 2014**. Častiljiva številka,

Pozdrav lovini – po 64. tradicionalni vzorni brakadi na Frati, ki je bila v lovišču LD Mirna.

temu primerna pa je bil tudi vzorno organiziran velik skupni lov – brakada. Starešina **Jože Šepić** s pomočnikom **Robijem Pavlinom** je odlično opravil zaupano mu nalogo.

Na jutranjem zboru, ki ga je (kljub načetemu zdravju) z lovskim rogom oznanil **Anton Ostanek - Tonči**, je bilo približno sto lovcev, med katerimi so bili gostje iz vseh predelov Slovenije, sosednjih območnih lovskih zvez, Društva slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine – Doberdob, članov Kluba prijateljev lova Celovec z **Mirkom Kumrom** na čelu, podpredsednikom **LZS Ladom Bradacem**, odlikovanci in delegacije vseh LD ZLD Novo mesto in tudi LD, ki se po izstopu še niso vključile v ZLD.

Slavnostni govor predsednika ZLD Novo mesto in protokolarnega vodje lova **Franca Jarca** je bil namenjen predvsem druženju in tovariškim odnosom med lovci ter vzdrževanju naše bogate tradicije ter lovske kulture. Vzorna brakada Frata 2014 je za vsakega dolenskega lovca in celotno slovensko lovstvo še posebno pomemben dogodek pred koncem leta, saj je to lov, ki mu v evropskem merilu najbrž ni para; ima svojo 64-letno zgodovino, ki je ne smemo pozabiti. Letos, ob 65-letnici, bo še posebno slavnostno.

S podelitvijo odlikovanj zaslužnim članom, med katerimi so bili trije lovci z najvišjimi odlikovanji prav iz LD Mirna, je bil končan slavnostni del. **Jože Brate**, **Dušan Zakrajšek** in **Nace Jerovšek** iz LD Mirna in **Brane Bec** iz LD Padež so prejeli najvišjo stopnjo reda za lovske zasluge, red I. stopnje. Red za lovske zasluge II. stopnje so prejeli **Stane Smolič** in general **Lado Kocjan** (LD Mirna).

Kulturno je dogodek popestril **Lovski pevski zbor ZLD Novo mesto** pod vodstvom podpredsednika ZLD Novo mesto **Alojza Dragana**.

Razvodniki **Mirko Ajdišek**, **David Jerovšek**, **Martin Jevšev**, **Branko Knežević**, **Jože Novak**, **Mitja Smolič**, **Stane Smolič**, **Božo Sladič**, **Mirko Zakrajšek** in vodja pogona **Toni Ostanek** so po navodilih tehničnega vodje **Robija Pavlina** prevzeli lovce in jih razporedili v lovišču na stojšča.

Lov se je začel. Za tolikšno množico lovcev je bilo slišati malo strelav. Toda po dveh urah je nastalo presenečenje: obrazi lovcev so kar žareli od zadovoljstva, plen so od vsehlovski vozili skupaj. Lovina je bila bogata, primerna za vzoren lov: kar šest ozimcev je bilo položenih za zaključno slovesnost – pozdrav lovini.

Lovci venomer ponavljamo, še posebno kadar ni uspeha na lovu, da je veliko pomembnejše naše druženje. To je tudi res, toda če je lovina bogata, sta veliko večji samozavest in morala lovske družine!

LD Mirna kot gostiteljica dokazuje pravilnost upravljanja z divjadjo v lovišču ter izkazuje bogato in pestro številčnost divjadi v njem, ki je v ponos članstvu. Pomemben je tudi odlični in odkrit odnos do preostalih uporabnikov prostora, predvsem do kmetovalcev, s katerimi dobro sodelujemo.

Ob zaključku se je ZLD Novo mesto družini za vzorno organizacijo dogodka zahvalila s pisnim priznanjem, za katerega je strokovni tajnik **Gabrijel** poskrbel, da je bil uokvirjen in celo žebelj jim je izročil, čeprav malo kriv, da bo priznanje dobilo mesto na steni sejne sobe.

Odlični in vesel je bil tudi zadnji pogon. Skoraj vsi smo našli zavetje v novem pokritem *Jurčku*, tolikšen je. Nekateri so skrivaj pobirali mere in občudovali razsežnosti lepega objekta, tako da lahko kmalu še kje pričakujemo kaj podobnega.

Razšli smo se prijatelji, tovariši lovci, bogati z novimi izkušnjami, lepimi vtisi in mislijo, da se bomo še kdaj vrnili, če bo za to le priložnost. Spominska knjiga je bila polna lepih misli in krasi jo množica podpisov udeležencev vseh dosedanjih lovov, ki jih bodo lahko prebirali in analizirali tudi znanjci. Tako se piše lovska zgodovina!

Hvala, **LD Mirna**, za pristno sodelovanje!

Stane Gabrijel

Praznovanje jubileja LD Ljutomer se je začelo z lovskim krstom

Na območju ohranjanja narave in divjadi, v **Prlekiji**, lovci delujejo v okviru **Zveze lovskih druženj Prlekija** že dolgih 70 let. Tu deluje tudi **LD Ljutomer**, ki letos obeležuje visok jubilej, in sicer 70 let organiziranega lovstva. V vsem svojem delovanju so člani zelene bratovščine – varuhi narave – zabeležili kar nekaj pomembnih mejnikov v razvoju in delovanju zdajšnje LD Ljutomer. Tako so med drugim zgradili lepo urejen lovski dom, postavili in skrbeli so za številne lovske preže, za zimsko krmljenje male divjadi. Velik poudarek so namenjali sprotnemu izobraževanju lovcev in vključevanju novih mladih lovcev v njihove vrste.

Uvod v letošnjo proslavo ob 70-letnici LD Ljutomer je stekel kot priprave na osrednje praznovanje ob 70-letnici, ki bo organizirano sredi junija v Domu kulture v Ljutomeru. Desetega maja pripravljajo v cerkvi svete Ane v Podgradju Hubertovo mašo, hkrati pa bo to tudi dan odprtih vrat lovskega doma. V juniju načrtujejo odprtje pregledne lovske razstave na temo *Lovska družina Ljutomer skozi 70 let*, ki bo v Galeriji **Anteja Trstenjaka** v Ljutomeru. V avgustu bo LD za najmlajše pripravila lovski tabor, lovci pa so se predstavili tudi na aprilskem sejmu *Lov v Gornji Radgoni*.

Za uvod v letošnje bogato lovske praznovanje je LD Ljutomer v Termah Banovci pripravila lovski ples z lovskim krstom. Prav šaljiv prikaz lovskega krsta so stanovski kolegi lovci v Termah Banovci lepo sprejeli, kajti lovske krste mladih lovcev se ne zgodi vsak dan. Starejši lovci so lovski krst uprizorili za javnost in na šaljiv način. Na tem lovskem krstu so krstili mladega lovca **Matjaža Lipovca**. V uvodu

Lovci LD Ljutomer so v Termah Banovci uprizorili šaljiv lovski krst.

lovskega druženja so navzoče nagovorili **Marjan Pihlar**, predsednik Komisije za lovske šege in navade pri LD Ljutomer, **Gorazd Kuhar**, starešina LD Ljutomer, **Ludvik Rituper**, predsednik ZLD Prekmurje, **Anton Holc**, predsednik Zveze lovskih druženj Prlekije in predstavnik Lovske zveze Slovenije. Ob tej priložnosti so najzaslužnejšim lovcem podelili tudi lovska odlikovanja. *Križevski rogisti* so zaigrali nekaj lovske skladbe in tako kulturno obogatili lovske praznovanje. Za veseli del je poskrbel in zaigral *Prleški kvintet* in ob tej priložnosti so

lovci in lovke ob taktih glasbe tudi zaplesali. Poskrbljeno je bilo za smeh in humor, nekaj lovskih pa sta tudi tokrat »ušpičila« humorista »Tito« in »Hitler«.

Bojan Žerdin

Tretji veleslalom za Zlatega pohorskega jelena

Smučarsko skakalni klub Šmartno na Pohorju in Lovska družina Šmartno na Pohorju sta organizirala že tretji tradicionalni veleslalom za Zlatega pohorskega jelena.

V lepi soboti, na valentino-vo, smo se lovci iz različnih LD Slovenije zbrali na smučišču pri Treh Kraljih. Letos je bila proga dokaj zahtevna, saj je potekala po levi strani smučišča Veliki vrh. Zbralo se je trinajst ekip LD od daleč in blizu. Tekmovanje je potekalo po različnih starostnih skupinah, in sicer: *modrostni jeleni* (več kot 60 let), *stari jeleni* (od 50 do 60 let), *starejši jeleni* (od 40 do 50 let), *srednje stari jeleni* (od 30 do 40 let) in *mladi jeleni* (od 20 do 30 let). Letos lov ni bilo, zato je ta kategorija odpadla.

Absolutni zmagovalec veleslalom za Zlatega pohorskega jelena je že tretje leto Jernej Legat; na fotografiji s prehodnim pokalom, ki ga je letos prejel v trajno last.

Rezultati:

modrostni jeleni: 1. **Franc Rabič**, 2. **Igor Kos**, 3. **Rado Košir**,

stari jeleni: 1. **Aleksander Žigart**, 2. **Alojz Gostenčnik**, 3. **Alojz Sotenšek**,

starejši jeleni: 1. **Robert Kralj**, 2. **Gregor Mertelj**, 3. **Jože Fric**,

Foto: B. Ačko

Ekipni zmagovalci veleslalom za Zlatega pohorskega jelena

Po napetem tekmovanju in obilni malici pri Rdeči kapici ter druženju na smučišču so prisotne tekmovalce in navijače pozdravili predsednik Smučarsko skakalnega kluba Šmartno na Pohorju **Dejan Jelenko**, starešina LD Šmartno na Pohorju **Jože Fric** in predstavnik LZ Maribor **Zdravko Brezovšek**. Za podelitev medalj in priznanj sta poskrbeli Jože Fric in Zdravko Brezovšek. Tekmovanja so se udeležile ekipe LD: **Podvelka**, **Dovje**, **Slovenska Bistrica**, **Šmartno na Pohorju**, **Šentlambert**, **Kapla**, **Juršinci**, **Tržič**, **Cirkovce**, **Poljskava**, **Fram**, **Porezen - Cerklje**, **Negova** in **Puščava**.

srednje stari jeleni: 1. **Jernej Legat**, 2. **Matej Španinger**, 3. **Lovro Vogrinec**,

mladi jeleni: 1. **Matej Lešnik**, 2. **Erik Stražišar**, 3. **Jure Legat**.

Najboljši čas vseh kategorij je imel **Jernej Legat**, ki je že tretjič zapovrstjo osvojil prehodni pokal in ga je zdaj dobil v trajno last.

Ekipno je bila prva **LD Podvelka**, druga **LD Dovje** in tretja **LD Slovenska Bistrica**. Na nevhvaležnem četrtem mestu so bili domačini in organizatorji, LD Šmartno na Pohorju.

Vsi skupaj smo si obljubili, da

se bomo naslednje leto ponovno srečali v še večjem številu.

Branko Ačko

LD Rakek naprej z novim-starim vodstvom

Lovci **LD Rakek** smo imeli 28. 2. 2015 redni letni občni zbor, a tokrat tudi volilni. Na podlagi poročil smo minulo lovno leto ocenili kot uspešno kljub vrsti težav, ki so bile predvsem posledica lanskega žleda. Lovišča skorajda ni prepoznati, tako je spremenjeno. Čeprav je treba gozdarje in tudi zasebne lastnike gozdov pohvaliti, ker so pohiteli s čiščenjem podrtega drevja, pa so prav te dejavnosti povzročale velik nemir v gozdu, kar je med drugim povzročilo velike spremembe ustaljenega gibanja in aktivnosti divjadi. Ne nazadnje so bili zato zelo oteženi skupni lovi. Sreča v nesreči pa je bila, da zaradi žledoloma nismo zaznali bistveno povečanega števila poginule ali poškodovane divjadi.

Kljub vsemu smo dokaj uspešno opravili vsa načrtovana dela v lovišču in brez napak uresničili načrt odstrela, kar je potrdila tudi komisija za kategorizacijo in pregled trofeje pri OZUL Notranjske.

Lovci smo imeli največ dela s čiščenjem dostopov do solnic, krmišč in prež. Dokončali smo sodobno urejeno hladilnico, zgradili novo shrambo za peso, dokončno poravnali vse obveznosti, povezane z obnovo lovske koč v Rakovem Škocjanu.

Odstrelili smo 109 glav trofejne divjadi, kar je 1 % manj kot leta 2013. Populacija jelenjadi je že leta dokaj stabilna, medtem ko opažamo, da se že nekaj let zmanjšuje število srnjadi.

Zabeležili smo tudi nekaj izgub v prometu (avtocesta, vlak, regionalne ceste). V lovišču imamo stalno, za našo oceno preveč medvedov (lani je vlak povozil kar dva).

Lovski čuvaji so v svojih poročilih posebej opozorili na čedalje večji nemir, ki ga v lovišču povzroča vožnja s terenskimi vozili, štirikolesniki in motorji za kros. Poleg tega je v gozdu vedno več rekreativcev, nabiralcev gozdnih sadežev, psov ipd.

Predsednik disciplinske komisije je poročal, da v celotnem mandatu ni bilo disciplinskih obravnav, kar kaže na upoštevanje lovske etike in posledično na dobre odnose v LD.

V minulem letu smo imeli tudi

nekaj drugih dejavnosti: organizirali smo izlet z osebnimi avtomobili pod sloganom *Spoznavajmo Slovenijo*, organizirali že tradicionalno tekmovanje v balinanju – *Brzkov memorial*, na katerega vedno povabimo balinarje iz sosednjih LD in krajevne gasilce, končamo pa ga s tovariškim srečanjem in srečelovom. Gostili smo pobrateno **LD Slovenske Konjice** in sosednjo **LD Planina**. Prvič smo organizirali lov za starejše lovce.

Ker je bil to tudi volilni občni zbor, je predsednik kandidacijske komisije poročal, da je komisija opravila vrsto pogovorov s posameznimi primernimi člani LD, ki bi bili pripravljeni prevzeti vodenje LD. A nihče ni bil pripravljen prevzeti odgovornosti za vodenje družine. Komisija je ugotovila, da je največja ovira za pripravljenost prevzetja odgovornih, še posebno vodstvene funkcije v LD strah pred nerazumno visokimi kaznimi za razne prekrške, ki niso v nikakršnem sorazmerju z nastalo škodo. Zato so člani komisije ponovno prosili dosedanje vodstvo LD, naj podaljša mandat še za naslednje štiriletno obdobje. Prošnje so pomagale, zato je predsednik Kandidacijske komisije OZ LD predlagal, naj LD še naprej vodi dosednji sestav vodstva. Opravili smo volitve in potrdili novo-staro vodstvo LD Rakek. Tako bo LD Rakek še nadaljnja štiri leta vodil predsednik **Miloš Rajčević**.

Obravnavali smo tudi prispele prošnje za sprejem v članstvo LD. Po končani obravnavi prispelih prošenj se je število članov naše LD povečalo za pet mladih pripravnikov. Vsi so mladi, med njimi je tudi pripravnica.

Novi-stari predsednik LD Rakek **Miloš Rajčević** je na koncu podelil družinska priznanja za slušnim članom LD, znake za 40-, 50- in 60-letno članstvo v lovskih vrstah ter odlikovanja LZS.

Po končanem občnem zboru je sledilo lovsko tovariško srečanje, na katerega so bile povabljene tudi življenjske sopotnice lovcev.

Edvard Lenarčič

Lovci LD Slovenska Bistrica na čistilni akciji

V sklopu čistilne akcije *Očistimo svoj kraj*, ki jo je tudi letos razglasila Občina Slovenska Bistrica, smo se člani **LD Slovenska Bistrica** organizirali in odločili, da bomo čistili po vsem območju svojega lovišča,

Nekaj članov LD Slovenska Bistrica, udeležencev čistilne akcije.

Dvig kombija iz struge potoka Joklov

Foto: B. Ačko

ki obsega 4.200 ha, predvsem pa predel, kjer imamo oboro za fazane. Kraju pravimo Remiza in je med Zgornjo in Spodnjo Ložnico. Mimo naše fazanje obore teče potok, ki se imenuje Joklov, in se zliva v Ložnico. Včasih so bile v njem še ribe, zdaj pa je precej zaraščen in onesnažen. Opazili smo, da v njem že dalj časa leži zavržen kombi, malo stran od njega pa starejši kmečki stroj, ki je včasih služil za rezanje koroze ali nekaj podobnega. Ker sta bila oba odvržena predmeta težka in na nedostopnem kraju, je bila potrebna posebna organizacija akcije, da smo kombi in rezalnik lahko najprej izvlekli iz struge potoka in nato naložili na tovornjak, ki je oboje odpeljal na deponijo. Predsednik LD **Alojz Gostenčnik** je za pomoč zaprosil kmeta, lastnika zemljišča, **Silva Justineka** s kmetije Vinterji, kot ji pravijo po domače. On ima ro-vokopač, s katerim je kombi lahko potegnil iz potoka in ga skupaj s kmečkim zavrženim strojem naložil na tovornjak. Poprej se je predsednik dogovoril s Komunalo, da so poslali tovornjak, s katerim so odpadna predmeta odpeljali na deponijo. Preostali člani smo iz potoka in okolice obore pobrali

še manjše kosovne odpadke, ki jih ljudje nevestno odvržejo.

Branko Ačko

Uspešno sodelovanje LD Laporje in LD Cigonca

LD Laporje in LD Cigonca v Občini Slovenska Bistrica

Foto: M. Štinec

Lovca Dušan Šela (LD Laporje) je na skupnem lovu dveh LD v lovišču LD Cigonca uplenil merjasca s trofejnimi čekani in težkega 147 kg, kar se še ni zgodilo na tem območju.

že več kot dvajset let sodelujeta na lovskem področju in tudi na področju druženja. Vsako leto organiziramo skupni lov; eno leto na terenu LD Laporje, drugo na terenu LD Cigonca. Zadnji dve leti so bili naši skupni lovi še posebno uspešni. V letu 2013 je bil lov organiziran na območju lovišča LD Laporje. Lovili smo v predelih Rejave in Mlin. Organizirali smo samo en pogon, ki pa je bil uspešen, saj smo uplenili štiri lisice in dva zajca, dve lisici pa sta odnesli celo kožo. Po pozdravu lovini smo začeli z druženjem, ki je bilo resnično prijateljsko in tovariško. Lovci obeh družin zelo cenimo lovsko tovarištvo in negujemo naše sodelovanje. Menimo, da se mora naše prijateljstvo nadaljevati še za naslednje rodove lovcev, če bo organizacija lovstva ostala v takih okvirih, kot so zdaj.

Lani so bili gostitelji lovci LD Cigonca. Lov je bil organiziran 30. 11. 2014 in je potekal v revirju, ki ga imenujemo Spodnji Log, ki je tudi mejno območje med LD Laporje in LD Cigonca. Že kar nekaj časa smo oboji na območju LD Laporje in LD Cigonca sledili sledove divjih prašičev. Med njimi so posebno izstopale stopinje, po našem in njihovem mnenju merjasca, ki se je po teh terenih potikal sam. V nedeljo, 30. 11. 2014, smo se zbrali na zbornem mestu pred domom LD Cigonca, popili čaj in poskusili zaseko enega od cigonskih članov. Nato je sledil zbor, na katerem je starešina LD Cigonca razložil potek lova in povedal, kje in kaj bomo lovili. Opozoril nas je na divje prašiče, ki so jih domači lovci sledili prejšnji dan.

Lov je potekal brezhibno in v prvem pogonu je lovec **Dušan Šela** (LD Laporje) uplenil merjas-

ca s trofejnimi čekani in težkega 147 kg, kar se na tem območju še ni zgodilo. Iz drugega pogona so prinesli še dva zajca in lisico, tako da je bilo končno lovsko veselje popolno. Po pozdravu lovini se je začelo druženje na prostem, saj smo si nad ognjem kar sami spekli tisto, kar smo potem jedli, pijačo pa so priskrbeli domačini.

Upamo in verjamemo, da se bo pristno lovsko sodelovanje dveh družin nadaljevalo ne glede na uspehe lova, ki pravzaprav niso prvenstvena naloga našega sodelovanja. Smo pa veseli, da tako sodelujemo že z več družinami in poskušamo ohraniti pristne lovске vezi ter hkrati lovsko-pravično loviti.

Marjan Štinec

Pokal Pohorskega bataljona že drugič zapored v vitrini LD Janžev Vrh

Lovska družina Šmartno na Pohorju se uvršča med bolj dejavne lovske organizacije. V januarju so organizirali tekmovanje v streljanju na glinaste golobe za **Pokal Pohorskega bataljona**, nato so pripravili ocenjevanje trofej odvzete divjadi v Pohorskem lovskogojitvenemu bazenu. Sredi februarja pa so pri Treh kraljih izpeljali še lovsko smučarsko tekmovanje v veleslalomu.

Slovenski lovci so memorialno tekmovanje v streljanju na glinaste golobe za Pokal Pohorskega bataljona dobro sprejeli, kar potrjuje rekordno število prijavljenih strelcev. Startnino jih je vplačalo kar sto trideset in najboljši so z »razstreljevanjem« končali pozno popoldan.

V ekipnem delu tekmovanja se je pomerilo deset LD. Z 28 točkami so prvo mesto osvojili strelci iz **LD Janžev Vrh**, na drugo mesto so se s 27 točkami uvrstili lovci iz **SD Trap - Kungota**, tretje pa je osvojila ekipa **LD Griže**.

Najštevilčnejša skupina je bila skupina strelcev, starih do 55 let. Prvo mesto je osvojil **Peter Flis** iz LD Trebnje, drugo **Matjaž Prešern** in tretje **Iztok Topolovec**, oba iz SD Trap - Kungota.

V skupini veteranov (več kot 55 let) je izstopal **Anton Hudernik** iz LD Janžev Vrh, ki je zadel vseh petnajst glinastih golobov. Na drugo mesto se je uvrstil **Janko Lipuš** iz LD Podvelka, na tretje pa **Dani Marhold** iz SD Trap - Kungota.

V skupini *superveterani* (več kot 65 let) se je na prvo mesto uvrstil **Ivo Pahič** iz LD Črešnjavec, na drugo **Brane Krese** iz LD Mala Gora, tretji pa je bil **Janez Golob** iz LD Laporje.

Še bežen zapis o razstavljenih trofejah uplenjene in drugače odvzete divjadi v Pohorskem lovsko-gojitvenem bazenu. Največji razstavni pano je imela LD Puščava

vodah pojavi vidra, poredko jelenjad, večkrat pa divji prašiči. Slednji v našem lovišču naredijo kar občutno škodo na poljščinah in travnikih, lovijo pa jih v glavnem sosedje, kjer se prašiči zadržujejo stalno. Pri nas le delajo škodo in zaradi njih plačujemo kmetovalcem odškodnino. Toda zlasti v zadnjih letih se je lokalna populacija divjih prašičev očitno precej

teren, ki ga imenujemo Želodjek. Drugega januarja je po sledovih ugotovil večjo skupino prašičev, ki je ponoči ali zgodaj zjutraj prišla v naše lovišče. Po natančnem ogledu in presleditvi, ki sta ju opravila s pomočnikom **Brankom Aksentijevićem**, sta ugotovila, da prašiči niso zapustili našega predela lovišča. Hitro smo se odločili za organizacijo takojšnjega lova in poklicali člane naše LD in tudi lovce iz sosednje LD Cigonice in LD Poljčane. Tako se nas je hitro zbralo okrog dvajset lovcev. Lov smo začeli ob 13. 30. Kot smo najboljše znali, smo hitro organizirali pogon, z natančnimi navodili smo poskrbeli za varnostna navodila in razporedili lovce na stojišča. Lov se je začel že ob 14. uri.

Uspeh ni izostal. V pogonu smo dvignili deset divjih prašičev in jih osem tudi uplenili. Vodeča svinja z dvema mladičema pa je brez poškodb zapustila predel lova. Uplenitelji so bili iz vseh treh sodelujočih družen in zato sproščenemu lovskemu blagru ni bilo konca. Vse uplenjene prašiče smo pripeljali do našega lovskega doma, kjer smo jih temeljito očistili, po vseh lovskih običajih opravili pozdrav lovini in jih premestili v hladilnico.

kožo in bodo, če so ostali živi, tudi v sosednjih loviščih lahko poskrbeli za podmladek.

Marjan Štivec

Člani UO LZ Maribor gostili lovske prijatelje iz Slavonije

Z lovskimi tovariši iz Slavonije smo začeli sodelovati leta 2013 in sodelovanje nadaljevali v minulem letu, ko smo pri nas gostili goste iz Slavonije, in sicer od 14. do 16. novembra. Drage goste smo sprejeli v petek, 14. novembra 2014, v lovskem domu LD Pobrežje - Miklavž, kjer smo pripravili spoznavni večer med člani UO LZ Maribor in petnajstčlansko delegacijo lovcev iz Slavonije. Delegacijo slavonskih lovcev so predstavljali člani iz več njihovih lovskih družen (društvo): **LD Fazan - Baranjsko Petrovo selo**, **LD Vepar**, **LD Srnjak Crnac - Rastovac**, **LD Vepar - Kitišane**.

Po pijaci dobrodošlice in izmenjavi spominskih daril je sledila večerja. Poleg domačih štajerskih specialitet smo kot gostitelji pripravili slavonskim kolegom kulinarčno presenečenje, in sicer krpa ali »šarana na slavonski«, ki ga je izvrstno pripravil lovec LD Pobrežje - Miklavž **Jože Želj**. Predsednik LZ Maribor **Marjan Gselman** je po večerji predstavil program za skupni konec tedna. Program je bil zelo natrpan, zato smo se okrog 22. ure poslovili ter goste pospremili k počitku v Motel Lešnik.

V soboto zgodaj zjutraj je goste iz Slavonije pred motelom pričakal **Drago Vešner** in jih pospremil do lovskega doma **LD Rače**, kjer je bil po jutranji kavici in okrepčilu lov na fazane. Vse zbrane je pozdravil starešina LD Rače **Sebastijan Soršak**, ki je tudi pomagal pri organizaciji in vodenju lova. Po uspešnem lovu nas je v lovskem domu pričakala lovska specialiteta, srnji golaž, ki ga je pripravila ekipa lovcev iz LD Rače.

Po prijetnem dopoldnevu smo se odpravili na ogled najstarejšega slovenskega mesta Ptuj, kjer smo si pod strokovnim vodstvom **Ivana Žižka** ogledali arheološke najdbe Poetovje, Ptujski grad ter druge zgodovinske znamenitosti najstarejšega mesta naše države. Po ogledu mesta Ptuj smo se odpravili še na Ptujsko Goro, kjer smo si ogledali cerkev Matere

Foto: L. Steinbacher

Prehodni pokal Pohorskega bataljona v rokah najuspešnejšega strelca Antona Hudernika iz LD Janžev Vrh. Na fotografiji so z leve še Zdravko Brezovšek, vodja tekmovanja, Branko Fidler, strelski referent, in Jože Fric, starešina.

iz Lovrenca na Pohorju z veliko jelenjimi rogovji. V središču pozornosti pa je bilo rogovje jelena, starega več kot deset let, ocenjeno z 232,41 točke (nepravilni dvajseterak). Toda podroben ogled rogovja je pokazal, da temu jelenu ni bilo lahko. Nekdo od lovcev je tako slabo meril, da mu je prestrelil vejo rogovja. Na drugem, prav tako zanimivem panoju so bile razstavljene različne lovske trofeje iz LD Šmartno na Pohorju, sledili sta jim LD Ruše in Zreče. Čeprav gre za sredogorska lovišča, so bile razstavljene le tri lobanje z gamsjimi roglji.

Ladislav Steinbacher

Foto: M. Štivec

Pozdrav uplenjenim ozimcem in merjascu po uspelem pogonu v LD Laporje (2. 1. 2015), na katerem so sodelovali tudi lovci iz dveh sosednjih LD.

Uspešen lov na divje prašiče v LD Laporje

Lovišče LD Laporje leži med Poljčanami in Slovensko Bistrico na ravninskem in rahlo hribovitem terenu in je zelo gosto naseljeno območje. Zato so razmere za divjad in lovce dokaj zahtevne, saj serija raznih predpisov omejuje divjad in tudi lovsko aktivnost. Pri nas je glavna lovna divjad srnjad, tod pa živijo še poljski zajec, fazan, lisica, kuni, ujede, vrane ... Zelo redko se v

povečala in so njihovi obiski v našem lovišču vedno pogostejši in daljši. Lahko bi trdili, da ta vrsta zavzema tudi naše lovišče.

Zato ni bilo naključje, da smo se odločili, da bomo zelo budno spremljali premikanje divjih prašičev takoj, ko bo zapadel prvi sneg, kajti sicer je sledenje njihovih premikov težavnejše. Predvsem smo bili pozorni na tri terenske predele, ki jih črnuhi uporabljajo za svoje pohode. **Milan Dovnik**, gospodar LD, je redno pregledoval

V našem lovišču se dotlej kaj takega še ni zgodilo in verjamemo, da se vsaj zelo hitro tudi ne bo spet ponovilo. Vsi skupaj smo bili zelo veseli, da je organizacijsko in praktično pogon uspel, saj lovci še nimamo velikih izkušenj pri lovu na divje prašiče. Razen tistih članov, ki se kot gosti udeležujejo tovrstnih lovov v značilnih »prašičjih« loviščih Slovenije.

Uplenili smo samo prašiče ozimce in merjasca, tako da so svinja in še dva mlada odnesli celo

Božje. V sklopu operacije Via Savaria – projekta evropske kulturne romarske poti svetega Martina – tod poteka francoska romarska pot svete Marije, ki se konča v Međugorju.

Ko smo si napolnili tudi duhovne baterije, smo se odpravili

lova, predstaviti pomočnikov lovovodje in napotilu, kaj smemo loviti, smo se ob zvokih rogov rogistov LZM odpravili do prvih stojišč. V prvem pogonu nam Diana ni bila naklonjena in nam ni namenila plena, zato so prizadevni lovci LD Poljčane organizirali

zal in sledile so zgodbe oziroma pripetljaji tistega dne. Gostje iz Slavonije so bili zelo presenečeni nad številom muflonov, ki so jih videli na pogorju Boča, nad dobro organizacijo in izvedbo lovov v obeh dneh. Kar niso mogli prehvaliti naše tridnevne kulinarike in seveda štajerske kapljice.

Kot sem že napisal, nam čas, katerega ujetniki smo, tudi tokrat ni prizanesel in napočil je trenutek slovesa. Ob zvokih rogov Rogistov LZ Maribor smo se poslovili in gostom zaželeli varno in srečno vrnitev ter si obljubili, da se bomo v jeseni spet srečali, takrat v Slavoniji.

Če verjamete ali ne, že zdaj se veselim srečanja z dobrosrčnimi in prijaznimi Slavonci!

Zahvaljujem se vsem, ki so nam na kakršen koli način pomagali pri organizaciji in izvedbi tridnevnega druženja z lovskimi prijatelji iz Slavonije.

Marjan Gselman

Za trdnije vezi s slavonskimi lovci ...

v Modraže na kmečko-vinogradniško turistično kmetijo Vehovar, kjer so nas že čakali predstavniki vinarstva Vehovar, nam zaželeli dobrodoščilo ter nas povabili k večerji. Tudi tokrat se nismo izneverili naši domači kulinariki in smo gostom ponudili gobovo juho iz pohorskih gob, ki jih je nabrala in pripravila "naša" Silva. Po juhi, ki je po napornem dnevu zelo prijala, so sledile dobrote iz tunke, divjačinske salame, druge domače dobrote, kruh iz krušne peči in seveda odlično vino Vinarstva Vehovar. Po večerji nam je **Boris Vehovar** razkazal del posestva, na katerem prideluje grozdje, in veliko vinsko klet z ogromnimi sodi, kjer hrani vina in jih nato donesuje do vrhunske kakovosti. Predstaviti posestva in kleti je sledila degustacija vin, kjer smo poskusili kakšnih deset vrst. V zahvalo za obisk smo od Vinarstva Vehovar vsi gostje prejeli v dar steklenico njihovega vrhunskega vina. Ura je kar prehitro minevala, dan se je prevesil v pozen večer, zato smo se poslovili in se lotili priprav na nedeljski lov ter se odpravili k počitku.

V nedeljskem jutru nas je budilka zbudila ob peti uri. Hiter zajtrk, obvezna kavica in nato pot pod noge proti Boču, ki mu domačini pravimo Štajerski Triglav. Tam so nas že čakali gostitelji, lovci **LD Poljčane**, ki so za tisti dan pripravili lov na divje prašiče na pogorju Boča. Sprejel in prijazno pozdravil nas je starešina LD Poljčane in lovovodja **Tomo Kovačič**. Po napovedi poteka

Foto: M. Gselman

V drugem pogonu v LD Poljčane nam je bila boginja Diana bolj naklonjena, saj smo z gosti iz Slavonije na ščetine položili kar sedem divjih prašičev.

še drugi pogon. V tem pa nam je bila boginja Diana naklonjena, saj smo na ščetine položili kar sedem črnihov.

Po pozdravu lovini in zahvali Diani so nas gostitelji iz LD Poljčane povabili v prostore čudovitega lovskega doma, kjer so nas pogostili s specialiteto domačih lovcev: vse, kar čez teden ostane v hladilniku, vržejo v kotel, temu dodajo še meso srnjadi, divjega prašiča, muflona in pripravljen je okusen »poljčanski pisker«, h kateremu sodita domači kruh in vinska kapljica iz Tomove kleti. Za sladico so nam postregli z domačo gibanico, ki so jo pripravile poljčanske kmečke žene.

Po nekaj kozarčkih Tomovega dobrega vinca se je jezik razve-

Medobčinska strelska liga - Slovenska Bistrica 2015

Že pred 35 leti je bila na pobudo člana LD Poljskava **Jožeta Pečovnika** in člana LD Slovenska Bistrica **Mihaela Rasteigerja** ustanovljena *Liga v streljanju na glinaste golobe in na tarčo z malokalibrsko puško* za devet lovskih družin Občine Slovenska Bistrica. Z leti je iz ene občine nastalo več občin in občinska liga je zato prerasla v *medobčinsko ligo*.

V soboto, 28. marca 2015, je bilo na strelišču **LD Cigonca** zaključno strelsko tekmovanje

tradicionalne *Medobčinske strelske lige - Slovenska Bistrica 2015*. Vodila jo je organizacijska skupina LD Cigonca pod vodstvom **Mira Kneza**, ki je skupaj s člani komisije skrbel za rezultate vseh kol. Liga je potekala na streliščih lovskih družin Slovenska Bistrica, Šmartno na Pohorju, Poljčane in Cigonca in v štirih kolih. Udeležili so se je strelci osmih lovskih družin iz občin Slovenska Bistrica, Oplotnica in Poljčane.

Streljali so v različnih kategorijah in rezultati prvih treh najuspešnejših v vsaki kategoriji so bili naslednji:

• superveterani (več kot 65 let):

glinasti golobi – V. Kikl (1. mesto – LD Slov. Bistrica), I. Pahič (2. mesto – LD Črešnjevce) in J. Golob (3. mesto – LD Poljskava)

MK-puška – J. Golob (1. mesto – LD Poljskava), V. Kikl (2. mesto – LD Slovenska Bistrica) in A. Godec (3. mesto – LD Oplotnica)

Kombinacija – V. Kikl (1. mesto – LD Slov. Bistrica), I. Pahič (2. mesto – LD Črešnjevce) in J. Golob (3. mesto – LD Poljskava)

• veterani (več kot 55 let):

glinasti golobi – B. Fidler (1. mesto – LD Šmartno na Pohorju), A. Gostenčnik (2. mesto – LD Slov. Bistrica) in B. Ačko (3. mesto – LD Slov. Bistrica)

MK-puška – B. Fidler (1. mesto – LD Šmartno na Pohorju), D. Sevshek (2. mesto – LD Oplotnica) in A. Gostenčnik (3. mesto – LD Slov. Bistrica)

Kombinacija – B. Fidler (1. mesto – LD Šmartno na Pohorju), A. Gostenčnik (2. mesto – LD Slov. Bistrica) in B. Ačko (3. mesto – LD Slovenska Bistrica)

• posamezniki:

glinasti golobi – B. Sadek (1. mesto – LD Oplotnica), U. Golob (2. mesto – LD Poljskava) in T. Rogina (3. mesto – LD Slov. Bistrica)

MK-puška, tarče – divja svinja in gams – B. Sadek (1. mesto – LD Oplotnica), Z. Brezovšek (2. mesto – LD Šmartno na Pohorju) in M. Knez (3. mesto – LD Cigonca)

• Posamezno – kombinacija:

B. Sadek (1. mesto – LD Oplotnica), Z. Brezovšek (2. mesto – LD Šmartno na Pohorju) in U. Golob (3. mesto – LD Poljskava).

• Ekipno – kombinacija:

LD Oplotnica (1. mesto), **LD**

Udeleženci medobčinske strelske lige 2015

Predstavniki ekip LD v kombinaciji (Šmartno na Pohorju – drugo mesto, Oplotnica – prvo, Črešnjevec – tretje mesto)

Šmartno na Pohorju (2. mesto) in LD Črešnjevec (3. mesto). Na četrtem mestu je bila z rezultatom vseh štirih kol lige LD Slovenska Bistrica.

• Ekipno – glinasti golobi:

LD Oplotnica (prvo mesto), LD Črešnjevec (drugo mesto) in LD Slovenska Bistrica (tretje mesto).

• Ekipno – MK-puška:

LD Oplotnica (prvo mesto), LD Cigonca (drugo mesto) in LD Šmartno na Pohorju (tretje mesto).

Vsi prvuvrščeni so prejeli pokale in medalje, po razglasitvi rezultatov je bila za vse udeležence pripravljena pogostitev v lovskem domu na Cigonci.

Kot zanimivost moram zapisati, da je bil najstarejši strellec **Vinko Dovnik** iz LD Šmartno na Pohorju, star 78 let.

Za vzorno računalniško vodenje in vnos rezultatov je skrbel starešina LD Cigonca **Miroslav Knez**, za vestno in dobro, predvsem pa varno izvedbo tekmovanja v medobčinski strelski ligi je treba pohvaliti vse strelske referente LD, organizatoric posameznih tekmovanj, in sicer **Tomaža Rogino**, **Branka Fidlerja**, **Jožeta Lešnika** in **Mirka Krulca**.

Branko Ačko

Srečanje in lov starešin v LD Šentjanž

Lovišče LD Šentjanž leži na skrajnem severnem delu LUO Novo mesto in upravlja z vso divjadjo, ki živi v tamkajšnjem delu Slovenije. Območje je v glavnem gozdnato, le ozke doline so zanimive za kmetijsko obdelavo, prisojne strani nekaterih hribov pa

za vinogradništvo in sadjarstvo. Na omenjenem območju so se prebivalci nekdaj večinoma preživljali z rudarjenjem, po zadnji vojni še s kovinsko industrijo. Rudnike premoga so zaprli, kovinska panoga pa se po propadu Metalne nikakor ne more povsem obnoviti.

Lov je bil tamkajšnjim ljudem že od nekdaj pisan na kožo. Tudi dandanes je še tako. **Miran Pelko**, starešina LD Šentjanž, ima v LD odlično moštvo.

24. 12. 2014 so Šentjanžani gostili **posvet starešin vseh LD LUO Novo mesto**, ki so ga združili z lovom na divje prašiče. Udeležba je bila zadovoljiva, lahko pa bi bila še boljša. Glede na uspešen lov, ki so nam ga pripravili gostitelji, sem prepričan, da bo v prihodnje udeležba zgledna. Bilo je zares veličastno, naklonjeno nam je bilo vreme, lepa narava, razgibanost dolenjskega gričevja in prijazni lovci domačini, ki so nam pripravili prelepo doživetje.

Videli smo veliko divjadi, kar lepo je pokalo, in po dobri uri je bil lov končan.

Sledila sta analiza lova in pozdrav lovini. Kar prelepo. Na ščetine smo položili štiri divje prašiče ozimce in na dlako eno lisico. Uplenitelji so ponosno nosili vejice plena, vsak je moral svoje doživetje kar nekajkrat opisati tovarišem. Res lepo, za konec in zaključek starega leta smo imeli prelepo lovsko dogodivščino.

Zadnji pogon je pripravilo gostišče *Marjana* v Krmelju v našem »zelenem« slogu in tudi tam so se lepo potrudili. Predsednik ZLD Novo mesto in IO OZUL novomeškega LUO **Franc Jarc** se je zahvalil gostiteljem in nagovoril udeležence posveta. Zaželel jim je predvsem zdravlja in ravne cevi v novem letu. Konec leta je tudi čas, ko se končuje staro člansko obdobje in začne novo. Veliko pozornosti je treba nameniti ključnim poročilom, ki jih moramo lovci posredovati državi.

Strokovni tajnik je prispeval še nekaj pomembnih nasvetov pri pripravi načrtov odstrela in načrtovanih del v lovišču za naslednje leto, kar bo temelj Zavodu za gozdove pri pripravi predloga načrta za leto 2015. V januarju Komisije LGO vedno opravijo tudi pregled kategorizacije trofej in odstrela za minulo leto, kar zadnja leta poteka tekoče in brez zapletov ter začetniških težav.

Vsem članom LD Šentjanž, še posebno starešini in članom, ki so neposredno sodelovali pri organizaciji srečanja starešin, se je predsednik zahvalil tudi v imenu IO ZLD Novo mesto.

Stane Gabrijel

Foto: S. Gabrijel

Vodja lova starešin LUO Novo mesto izroča vejice plena upleniteljem divjih prašičev.

Skupna fotografija malčkov iz Vrtca Litija z vzgojiteljicami in lovci LD Dole

Obiskali smo lovce LD Dole pri Litiji

V vrtcu je vedno čas za učenje novega. Naše raziskovanje nas je v novembru pripeljalo tudi do spoznavanja gozdnih živali, njihovih lastnosti in navad. Naš cilj je bil, da bi znal otrok prepoznavati in primerjati živali, opisati njihovo značilno okolje in možnosti za preživetje v zimskem času. Želeli smo se seznaniti tudi z vlogo lovca v naravi. Ob vsem tem pa naj bi znal razvijati naklonjen in spoštljiv odnos do živali in narave.

Otroci v večini poznajo lastnosti živali iz zgodb, ki so jih slišali, večino otrok pa je zanimalo še kaj več. Zato sva jim s pomočnico ponudili strokovne knjige, jih spodbujali k pregledovanju in komentiranju. V pogovorih so osvojili veliko novega. Znanje so utrdili z gibalnim ponazarjanjem, živali so poskusili tudi glasovno predstaviti, a niso bili prepričani, če se oglašajo pravilno. Zato smo se dogovorili, da poiščemo pomoč pri lovcih.

Z lovčema **Viljem Livkom** in **Draganom Juričem**, članoma **LD Dole pri Litiji**, smo se dogovorili za obisk in se odpeljali na izlet proti Dolam. Otrokom je bila všeč že vožnja z avtobusom. Ko smo prispeli do lovske kočice in vstopili vanjo, so se zvedavo razgledovali po stenah in opazovali lovske trofeje in preparate živali. Znali so razlikovati med

Foto: R. Mlinar

Otroška risba, ki smo jo lovci LD Dole podarili v zahvalo za novo znanje o živalih in lovcih.

rogovjem jelena in srnjaka, vedeli so, da je jelenova »žena« košuta ... Najbolj so bili navdušeni nad medvedom in njegovimi ogromnimi šapami. Pobljše so imeli priložnost spoznati fazane, ki imajo poseben prostor v ogradi pred lovsko kočico.

Lovca sta nam predstavila njuno (lovčevo) vlogo v naravi, poudarila pomen lovcev pri ohranitvi vseh vrst živali in skrb za zavarovane živali. Nekaj besed sta povedala o navadah posameznih vrst. Otroci so imeli priložnost videti krmišče za gozdne živali, solnico in lovsko prežo.

Tisti dan se je otrokom zelo vtisnil v spomin. Še nekaj dni po izletu so se pogovarjali o doživljenjskih in svoje znanje ter izkušnje delili z vrstniki. Lovski družini Dole pri Litiji ter lovčema Viliju Livku in Dragani Juriču

se iskreno zahvaljujem za prijetno izkušnjo.

Renata Mlinar, dipl. vzg.

Naravoslovni dan v OŠ Danila Lokarja - Ajdovščina

ZLD Gorica se je odzvala na vabilo za sodelovanje pri naravoslovnem dnevu z učno vsebino Gozd. Vabilu smo se odzvali in za udeležbo lovcev pooblastili člana komisije za vzgojo in izobraževanje pri območni zvezi **Angela Vidmarja**, ki je učence seznanil z delom lovcev, našo skrbjo za divjad v naših gozdovih, pokazal jim je lovsko opremo, lovske trofeje in seveda povedal, kako lahko kdo postane lovec. Radovednost učencev je bila zelo velika, njihova vprašanja pa zanimiva.

Učenci, ki so bili na naravoslovnem dnevu, so po tem srečanju poslali zahvalo, v kateri so opisali njihovo delo in spoznanja.

Naravoslovni dan GOZD; 3. razred

Prvi naravoslovni dan tretješolcev, ki je bil 2. 10. 2014, je imel naslov GOZD.

Prijazna gozdarska inženirja **Dušan Prem** in **Mitja Turk** sta nas popeljala po gozdni učni poti. Spoznali smo veliko dreves in njihovih plodov. Pri izviri Hublja smo se ustavili in malicali. Pot smo nadaljevali do igrišča in Vile Lavanda pri Čohih. Tam smo se razdelili v dve skupini: 3. a razred je odšel naprej na spoznavanje zelišč, 3. b pa je imel uro s predavanjem lovca Angela Vidmarja.

Lovec nam je povedal veliko zanimivosti o živalih, ki živijo v naših gozdovih. Predstavil nam je vse, kar lovci potrebujejo za lov. Izvedeli smo, da lovci živali opazujejo, fotografirajo in hranijo. Odstrelijo le tiste, ki so za odstrel načrtovane po spolni in starostni sestavi.

Angel Vidmar je osnovnošolcem predstavil veliko zanimivega o lovcih in divjadi.

V Vili Lavanda nam je ga. **Urška Lemut Šušteršič** najprej pokazala nekatera zelišča. Všeč nam je bil njihov vonj. Izvedeli smo, zakaj se jih uporablja v domačem zdravilstvu. Nabrati smo si jih nekaj in jih odnesli sušiti. Pokazala nam je postopek destilacije žajblja. Priteklo je nekaj eteričnega olja iz mešanice zelišč pa nam je skuhala odličan čaj.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam pričarali res lep naravoslovni dan. Lepo nam je bilo z vami lovci.

Učenci in učiteljice 3. r. OŠ Danila Lokarja - Ajdovščina

P. S.: Iskreni so vtisi otrok s srečanja. Kljub velikemu odrekanju smo lovci lahko ponosni in zadovoljni, da mlajša generacija lahko vidi ves naš vložen trud pri ohranitvi gozda in domorodne divjadi. (- B. B):

Zapomnila sem si, da je lovec seboj prinesel puške, razne rogo-ve, kože ... Ko gre v gozd, mora imeti seboj vse potrebne stvari za lov; obvezno tudi dovoljenje za lov (lovsko izkaznico in orožni list), baterijo, fotoaparati in drugo opremo. Vedeti mora katere živali lahko odstreli. Živali ne sme ustreliti v obdobju od pomladi pa do jeseni, ker imajo takrat mladiče, ki jih vzrejajo. Lovke so lahko tudi punce, ne le fantje. Lovec je bil z nami zelo prijazen in zanimiv.

Urša

**

Bil je zelo prijazen. Od njega sem se naučil veliko novega.

Maj

**

Zanimivo mi je bilo predvsem to, ko nam je povedal, da če hočeš postati lovec, se moraš naučiti celo knjigo in dve leti hoditi na lov z drugim lovecem ...

Veronika

**

Všeč so mi bile lobanje in rogovi živali, puške obleka, koža od srne. Zanimivo mi je bilo, ko je lovec rekel, da je bil policist. Zanimiv mi je bil tudi merilec na puški.

Beatriz

**

Všeč mi je bilo, ko smo z roko gladili kožo. Spoznali smo, da naloga lovec ni samo streljanje živali, ampak zanje tudi lepo skrbijo, še posebej pozimi. Bil je prijazen in veliko je vedel.

Nika, Tija, Ema

Jožef Krpič, 70-letnik, se je rodil 11. 1. 1945 pri Gradu na Goričkem. Skupaj s svojo družino je preživel otroštvo kot vsi podeželski otroci. Otroštvo in mladost sta hitro minila in prišel je čas zaposlitve. Ker v domačem kraju ni mogel najti zaposlitve, se je leta 1961 odpravil na sezonsko delo v Ljubljano. V letih od 1962 do 1964 si je služil kruh kot sezonski delavec v sosednji Avstriji, kamor se je odpravil v letu 1966, po odsluženju vojaškega roka, in nato tam ostal vse do upokojitve leta 2000.

Ker je Jože izhajal iz družine, v kateri so bili njegovi predniki lovci, ni bila težka odločitev za vstop v zeleno bratovščino, ki se ji je kot pripravnik pridružil leta 1964. V vseh letih je bil lov Jožetov največji izziv. Komaj je čakal petka, ko se je vračal iz tujine in se je nato lahko predal svoji največji ljubezni – lovu. V LD Grad - Kuzma je opravljal več funkcij, in sicer je deloval kot revirni vodja, kasneje je postal predsednik disciplinske komisije, nato kinološki referent. V letih od 2002 do 2006 je bil gospodar LD in od 2006 do 2010 je opravljal funkcijo starešine. Bil je tudi mentor mnogim našim lovecem. Znanje je znal lepo prenašati na mlajše. Vse funkcije je opravljal vestno in pošteno, za kar se mu še posebej zahvaljujemo. Za dobro opravljeno delo v lovstvu in kinologiji je prejel tudi veliko odlikovanj: znak LZS za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje. Prejel je tudi jubilejni znak za štirideset let članstva v lovstvu.

Spoštovani lovski tovariši Jožef, ob tvojem jubileju ti lovski tovariši čestitamo in ti želimo še veliko zdravja in dobre volje ter prav tako veliko prijetnih lovskih dogodkov v naši družbi!

LD Grad - Kuzma - V. N.

V krogu družine, prijateljev in lovec je 4. 9. 2014 je praznoval 80. rojstni dan naš dolgoletni lovec in dober tovariš **Venčeslav Laurenčič**. Rodil se je 1934 v Spodnjem Slemenu. Ljubezen do narave ga spremlja že od mladih dni, zato še dandanes rad posesti na klopici pred hišo in uživa v lepotah narave. Njegova velika želja postati lovec se mu je uresničila s triindvajsetimi leti, kar je bila prelomnica v njegovem življenju, saj je večino svojega časa, energije in dela namenil lovstvu, lovskim tovarišem in varstvu narave.

V LD Gaj nad Mariborom je vstopil leta 1957. Že na začetku smo ugotovili, da je v naše vrste prišel lovec, ki bo svoje delo in zadolžitve opravljal strokovno, vestno in z veseljem. Zaradi kakovostno opravljenega dela v različnih komisijah smo ga leta 1965 izvolili za gospodarja in to funkcijo je uspešno opravljal polnih dvajset let, do leta 1985, ko je postal predsednik LD/starešina, ki nas je uspešno vodil do leta 1993. Vinko je bil znan kot dosleden, pravičen, spoštovan vodja, s svojim delovanjem je v LD vnašal red in disciplino. Vinko je bil soustanovitelj Kozjaškega lovskega gojitvenega bazena in ga kot predsednik vodil od leta 1973 do 1986, tajniška dela pa je

opravljal od leta 1986 do 1993. LZ Maribor je cenila Vinkovo zavzeto delo in široko lovsko znanje, zato so ga izvolili v UO LZ Maribor (od 1994 do 2002). Bolezen pa mu je žal onemogočila vse nadaljnje funkcije.

Poleg vseh naštetih glavnih zadolžitve je bil tudi petnajst let praporščak in dvaindvajset let preglednik uplenjene divjadi. Kot soorganizator in gospodar LD je prispeval poglaviti delež pri gradnji lovskega doma, organiziral je gradnjo skupnega lovskega strelišča z LD Kamnena, lovskega prizidka, ob vsem tem pa je bil dober lovski mentor. Vinko je bil aktiven tudi v družinski strelski ekipi in z njo osvajal pokale in medalje. Za njegovo zavzeto delo v korist lovstva je prejel znak LZS za lovske zasluge, reda III. in II. stopnje, plaketo LZ Maribor, zlato plaketo, zlati znak LZS in zlati znak LD Gaj ter srebrni znak KZS za kinološke zasluge.

Bil je vsestransko aktiven tudi na drugih področjih, saj je deloval med gasilci, v sindikatih, med krvodajalci, v planinskem in turističnem društvu, kjer so mu prav tako s številnimi priznanji in odlikovanji izkazali zahvalo za njegovo udejstvovanje.

Vinko kljub boleznim še vedno budno spremlja dogajanje v LD, rad svetuje, tudi opozarja. Nadvse pa je vesel

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letniko

Slavko Juteršek,
LD Sela pri Kamniku

85-letniko

Karel Stanko Beškovnik, LD Zreče
Rudolf Cej, LD Trnovski gozd
Alojz Drgajner, LD Vitanje
Anton Gvardjančič,
LD Tabor Dornberk, Branik
Anton Kirbiš, LD Starše
Emil Kogovšek, LD Stoperce
Franc Marn, LD Višnja Gora
Marcel Marsetič, LD Marežice
Vladimir Pavec, LD Padež
Anton Podržaj, LD Turjak
Ivan Poljšak, LD Čaven
Anton Rupar, LD Tržišče
Ivan Vidmar, LD Trnovski gozd
Slavko st. Zidar, LD Gabrovka
Ernest Zrim, LD Radovci

80-letniko

Jožef Bernik, LD Sorško polje
Janez Črnej, LD Vransko
Milan Čudovan, LD Šentjernej
Stanko Gros, LD Prežihovo
Stanislav Janežič, LD Draga - Trava
Stanislav Kljun,
LD Gradišče, Košana
Viktor Lenko, LD Prebold
Anton Lušina, LD Selca
Ivan Mohorič, LD Polzela
Kristjan Plesnik, LD Solčava
Danijel Popovič, LD Suhor
Andrej Ropret,
LD Krvavec in LD Vodice
Franc Tomšič, LD Trnovo
Anton Vuzem,
LD Bresnica, Podgorci

75-letniko

Franc Božičnik, LD Veliki Kamen
Igor Klanjšček, LD Tolmin

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapise o jubilarjih** (pa tudi o umrlih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (zapis v Wordu in fotografijo v jpg) na naš **e-naslov. Originalne fotografije in uradni dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prispeli tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekomerno petmesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 6/2012, str. 351, zato si jih natančno preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

in srečen, če ga obiščemo in z njim obujemo številne lovske spomine. Vinko je pravi lovski tovariš, ki uživa v druženju s tovariši. Vsa pripovedovanja pogosto sklene z besedami: «Tak lušno ne bo nikoli več!»

Dragi Vinko, lovci naše lovske družine in drugi tvoji prijatelji ti ob tvoji 80-letnici iskreno čestitamo in si srčno želimo, da bomo še dolgo družino obujali spomine in krepili lovsko znanje!

LD Gaj - B. L.

Ferdinand Komauer, LD Kungota
Izidor Koren, LD Dreznica
Vlado Kozole, LD Senovo
Božidar Kunšič,
LD Šmarje pri Jelšah
Marijan Marincič, LD Ruše
Alojzij Marolt, LD Velike Lašče
Janko Milharčič, LD Prestranek
Albert Pavlin, LD Čepovan
Franc Pirnat, LD Škale
Anton Pleško, LD Škofja Loka
Črtomir Pogačnik, LD Gorenja vas
Franc Senekovič, LD Apače
Izidor Slapnik, LD Solčava
Martin Škofljanc, LD Krško
Anton Urbanija, LD Pštata
Črtomir Zadavec, LD Središče
Stanislav Zalar, LD Cajnarje

70-letniko

Janez Dacar, LD Dobrča
Jožef Ferfolja, LD Jezero, Komen
Ciril Otmar Grebenšek,
LD Velenje
Stanislav Jarc, LD Ljubinj
Franc Klajne, LD Zreče
Anton Klančnik,
LD Slovenj Gradec
Feliks Kristl,
LD Paloma, Sladki Vrh
Vladimir Lešer,
LD Paloma - Sladki Vrh
Marjan Markič, LD Udenboršt
Karel Merčnik, LD Skočjan
Milan Munda, LD Cirkovce
Ivan Sajko, LD Kobilje
Edvard Sdraulig, LD Čaven
Zora Šabjan, LD Kobilje
Mladen Šimunič,
LD Velika Nedelja
Janez Škantelj, LD Dobropolje
Branislav Tratnik, LD Col
Janez Vidrih, LD Otočec
Slavko Vilfan, LD Begunjščica
Franc Zalar, LD Brestanica

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih, ki so nam jih posredovali tajniki LD na članskih seznamihi!

Foto: O. Naglost – Diana

Ivanov lovski krst malo drugače

Lovska večerja lovske družine je poseben dogodek, ki se ga člani LD radi udeležimo. V LD Gornja Radgona organiziramo lovsko večerjo po končanih jesenskih lovih, kar je letos padlo na tretjo soboto v letošnjem januarju. A tokrat je bilo malo drugače: namesto petminutne vožnje do okoliškega kmečkega turizma smo lovci vstopili v avtobus in se odpravili

v 85 km in dobro uro oddaljeno Rogaško Slatino. V urejeni vrsti za harmonikarjem pred nami smo prišli pred restavracijo Sonce, kjer nam je pozdrav vrnila živa glasba, čakala nas je peneča kapljica in tam nas je pozdravil sam »krivec« za našo pot, **Ivan Mijošek**, član naše LD, na katerega povabilo smo se odzvali. Ambient, hrana, pijača in postrežba so bili na visoki ravni. Največ je nam, lovcem, pomenila sproščena lovška družba, v kateri je marsikdo srečal

starega tovariša ali prijatelja, saj je celotna družba štela skoraj 150 oseb. Ivan pa ni bil samo gostitelj, bil je tudi »grešnik«, zelenec, ki ga je *berič* hitro zavohal in ga posadil na zatožno klop pred visoko *častno razsodišče*. Sodnika dobra večerja ni omehčala in zelenec Ivan si je prislužil kar nekaj krepkih po zadnji plati. A tudi to je minilo v tovariškem vzdušju in na koncu so največ veljale čestitke in stisk roke za uspešno prestan *lovki krst*. Proti jutru smo se prijetno razpoloženi odpravili proti domači Radgoni, polni lepih spominov, ki nam bodo gotovo še dolgo ostali v spominu. Lovski tovariš Ivan, še enkrat hvala za prijetno pogostitev in lovsko tovarštvo!

Iztok Rožman

Močni kobiljski jeleni

Prekmurska LD Kobilje šteje 27 članov in upravlja z divjadjo v 2.000 ha velikem lovišču, ki leži med loviščema LD Dobrovnik in LD Prosenjakovci, neposredno ob državni meji z Madžarsko. Tamkajšnji obsežnejši gozdovi, ki jih povezujejo mnoge skrite in težko prehodne globače ter med njimi tudi obdelane njive, veliki divjadi nudijo varno dnevno kritje in dobro hrano. Lani so kobiljski lovci odstrelili 18 divjih prašičev, 49 glav srnjadi in 19 glav jelenjadi. Med jeleni tudi tri s trofejno močnim rogovjem.

Najprej je bila 26. avgusta lovška sreča naklonjena starešini **Emilu Ferenceku**, ki je v revir-

Z lovskega krsta Ivana Mijoška

Foto: M. Kralj

Foto: I. Rožman

Emilu Ferenceku (LD Kobilje) je boginja lova pri lovu na jelene zelo naklonjena. Lani mu je naklonila uplenitev kar dveh »srebrnih« jelenov.

Aleš Kocet (LD Kobilje) je decembra lani uplenil močnega jelena z »zlatim« rogovjem, rekorderja v LD Kobilje.

ju Dolnja šuma uplenil šest let starega jelena z 8,65 kg težkim rogovjem, neuradno ocenjenim z 200 CIC-točkami. Očiščeno in za odvoz pripravljeno jelenovo telo je tehtalo 192 kg. Emilu je bila boginja Diana ponovno naklonjena 14. decembra. V revirju Zlata jama je uplenil še osemletnega jelena, katerega trup (iztrebljen, brez glave in nog) je tehtal kar 198 kg, njegovo rogovje pa 9,20 kg in je bilo na letošnji prekmurski kategorizaciji in pregledu trofej neuradno ocenjeno z 201,50 CIC-točke. Lovsko sobo dolgoletnega kobiljskega lovca in funkcionarja krasi tudi »zlato« in »srebrno« rogovje jelenov in močni čekani divjih prašičev. Med njimi, npr., je tudi jelenje rogovje z neuradno oceno 212,80 CIC-točke, ki ga je uplenil leta 1987 in je doslej veljalo za najmočnejše rogovje jelenov, uplenjenih v lovišču te LD. A lani je bila boginja lova naklonjena tudi drugim kobiljskim lovcem; na zelen božič še posebno **Alešu Kocetu**, ki je lovec od leta 2001. V lovnem okolišju pod lovskim domom je namreč uplenil devetletnega jelena z rogovjem, ki je tehtalo 10,95 kg in je neuradno ocenjeno z 215,2 CIC-točke (rekorder LD Kobilje), ki je iztrebljen tehtal 182 kg.

Matjaž Kralj

Štefanov lov in dva lisjaka

Pri mlinu se dobimo! Stavba, kjer sta bila nekdanja gostilna in mlin, je zdaj v lasti **Lovske družine Dobrna**, ki jo članstvo počasi obnavlja. Iz velikega lonca na mizi pred mlinom se je kadilo. Čakal nas je čaj, saj je bilo na dan po božiču hladno zimsko jutro.

Lovski rog je zatrobil zbor. Vse navzoče, nekaj jih je bilo tudi iz drugih lovskih družin, je pozdravil starešina LD Dobrna **Jožef Klinc**. »Danes lovimo Drenovec, ki leži v revirju Kovačev vrh. Dokaj težaven teren,« je povedal lovovodja in pojasnil, kaj bomo lovili.

Bili smo brez psov. Lov na pri-

tisk, bi lahko rekli, saj je na terenu, kjer smo lovili, stalen trop gamsov. Potem še »*Dober pogled!*« in odhod na stojišča; nekateri na bolj oddaljena z avtomobili. Od desete ure je bil obroč sklenjen in pogon se je začel.

Po strminah nad kanjonom hudourniške Dobrnice so se gonjači lahko le počasi premikali. Napetost med lovci se je večala. Potem prvi streli in še nekaj jih je bilo slišati do konca brakade, neke okrog 12. ure, ko je lovski rog oznanil konec pogona.

»*Dobimo se pri Šumečniku, kjer bo pozdrav lovini,*« smo zvedeli pred začetkom lova. Turistična kmetija Šumečnik leži v osrčju našega lovišča. Že nekaj let je v lasti družine Farkaš, ki ima v središču Dobrne v najemu tudi gostilno *Pod kostanji*.

Andrej Farkaš je že kar nekaj let član naše LD. Komaj 200 m nad poslopji kmetije je izvir potoka Šumečnice, ki se 1.500 m nizvodno, pri nekdanjem Zlodejevem mlinu, združi s potokom Kačnik in dobi ime Dobrnica, ki teče mimo Dobrne v smeri proti Novi Cerkvi, kjer se izliva v Hudinjo.

Za tedanji letni čas je sonce kar prijetno grelo, ko smo se začeli zbirati. Nato je sledila živahna razprava, kaj vse je bilo mogoče videti na stojiščih. Nekatere je obiskal trop enajstih gamsov, druge so presenetili trije divje prašiči, ki pa so kljub strelom odnesli celo kožo. Dva lisjaka nista dočkala konca leta. Preveč varna sta se počutila, ko sta se tisti dan nastavljala soncu.

»*Zbor ob lovini,*« je zatrobil lovski rog. Sledil je ustaljen lovski ceremonial, ki ga pri nas obvezno spoštujemo po vsakem koncu lova.

V jedilnici, kjer je glinena peč oddajala prijetno toploto, smo sedli za mize. Dišalo je po juhi in drugih dobrotah. Ob kozarcu domačega je tekla beseda o dogajanjih na jesenskih lovih in načrtih za leto, ki je prihajalo. Nazdravili smo letu 2015. Še stiski rok, želje za zdravje in srečo ter lovsko voščilo »*Dober pogled!*« je bilo slišati, ko smo se poslavljali.

Anton Mogu

Na trofejah je vedno opaziti kaj zanimivega

Takoj po novem letu se v lovskih družinah pripravljamo na kategorizacijo odstrela in izgub divjadi v loviščih. Pred glavnim pregledom komisije opravimo interno/družinsko kategorizacijo in pregled lovskih trofej, pripravimo potrebne evidence in uredimo trofeje. To je tudi čas, ko se ozremo leto nazaj in ugotavljamo lovsko bero (ali so bili naši načrti odstrela pravilno in v celoti uresničeni). Položene trofeje na okrašenih mizah s smrekovimi vejicami dajejo vtis spoštovanja do uplenjene divjadi in njihovih trofejskih delov.

Velikokrat smo v komisiji zadovoljni ob pogledu na pravilno prirezane, lepo očiščene in obeležene trofeje, včasih pa je žal tudi tako, da videno ni vredno imena lovstva trofeja. Večina lovcev lepo in vešče pripravi svojo trofejo za pregled in ocenitev. Nekdaj so dejali, da je lovska trofeja odraz lovca – uplenitelja!

Po navadi imajo lovci lepo urejene lovske sobe ali vsaj prostore/lovske kotičke, kamor obežajo svoje lovske trofeje, dermoplastične preparate, celo najdene veje rogovja in druge lovske stvari, ki sodijo zraven. Menim, da si lovska trofeja, ne glede na moč in kakovost, zasluži svoj prostor v lovčevi sobi. Vse trofeje, ki po uradnih ocenjevanjih končajo v lesenih zabojih, škafah, kletah,

Del revirja Kovačev vrh (LD Dobrna), kjer smo imeli Štefanov lov.

Pozdrav lovini pred domačijo Šumečnik

Foto: A. Mogu

Foto: S. Kapun

Na fotografiji je trofejni del uplenjene gamsje kože z različno velikima očesnima votlinicama, kar smo si z zanimanjem ogledovali na ocenjevanju lovskih trofejev LD Log pod Mangrtom.

garažah, na podstrešjih in morda še kje, zagotovo ne sodijo tja! Vsak uplenitelj bi se pred strelom na trofejno divjad moral resno zamisliti nad tem. Vse preveč lovskih trofejev in vedno pogostejše lahko vidimo ponujenih v prodajo prek spleta ali pa kar odvržene v zabojnike za smeti.

Komisija za ocenjevanje trofejev LD Log pod Mangrtom je bila letos ponovno presenečena nad prinesenimi trofeji letnika 2014, ki jih je pregledala in interno ocenila. Uplenitelji so trofeje sicer povprečno ustrezno pripravili. Nekatere so izstopale po moči, druge po starosti, najbolj poseben in zanimiv pa je bil videti del lobanje z roglji gamsove kože, stare dve leti (2+) z nadpovprečno razvitima rogljema, a zato s prav zanimivima lobanjskima očesnima votlinicama. Koza je imela na desni strani normalno razvito očesno votlino, na levi pa je bila koščena očesna votlina za več kot polovico manjša (glej fotografijo). Ob uplenitvi in še kasneje pri pregledu v hladilnici LD na trupu ali glavi ni bilo videti nobenih zunanjih poškodb ali znakov bolezni. Očesi sta bili po barvi in obliki popolnoma enaki; razlika je bila očitna samo v velikosti. Po mojem mnenju je manjše oko prav tako normalno delovalo. Koza je bila uplenjena v začetku avgusta v revirju Možnica, njena bruto teža je bila 19,5 kg, ocenjena pa je bila z 82,30 CIC-točke.

Uplenitelj in člani komisije smo bili ponovno priča še eni posebni morfološki posebnosti, ki se je odražala na lovski trofeji, s katero nas je (in gotovo tudi uplenitelja) to leto znova presenetila mati narava.

Stanko Kapun

Preža za rojstni dan

Čeprav so puške v glavnem mirovale, kajti lov na lisico in sive vrane je še vedno trajal, smo se lovski praporščaki iz spodnjega Posavja in Obsotelja združili ob proslavi rojstnega dne našega lovskega tovariša in praporščaka **Darka Topliška** iz Raven pri Zdolah, člana LD Videm - Krško. Praporščaki smo se odločili, da

Na Darkovi preži

bomo Darku zgradili in postavili novo lovsko prežo pod njegovo domačijo. S skupnimi močmi smo zbrali material zanjo. V lepem sončnem dnevu, ob dobri domači kapljici in hrani, za katero sta skrbeli Darkova partnerka **Jožica** in **Marija Ogorevc**, smo se odločili, da bomo novo prežo postavili kar ob dvorišču Ogorevčevih. Organizirali smo traktorski prevoz in prežo odpeljali do travnika, od koder bo imel lažji dostop in pogled na čudovit teren. Darku in njegovim prijateljem želimo še veliko let in lepih lovskih užitkov na preži. V spomin na naše celodnevno druženje smo naredili tudi skupni posnetek tega dogodka.

Nace Štruel,
vodja praporščakov

Med srečnimi uplenitelji tudi Darinka

Naša lovka **Darinka Petelinc** (LD Dobova) je v lovske vrste vstopila pred sedemnajstimi

LKD Posavja - Krško. Prav tako je tudi članica Društva slovenskih lovk.

Vsi vemo, da je Darinka strastna lovka, ki se zavzema za etični lov. Kako tudi ne bi bila! Njen dom stoji sredi skoraj pravilničnega lovskega revirja. Prav v njem so se v zadnjih sedmih letih začeli množično pojavljati divji prašiči. Lov na divje prašiče je pritegnil tudi Darinko. Velikokrat jih je imela možnost opazovati, vendar do lovsko pravičnega strela ni prišla. Kljub temu ni izgubila upanja in je vztrajala.

22. 6. 2014 ob 21.05, ko je bil še dan, je čakala na visoki preži v bližini domače hiše. Mir v gozdu je zmotilo glasno lomastenje skozi praderast in naenkrat je bilo okrog preže vse polno divjih prašičev. Darinka se ni zmedla. Hitro je ocenila, da je v tropu tudi svinja z lanščaki. Izbrala je najmanjšega, pomerila in že je odjeknil strel. Kakor hitro so se divji prašiči pojavili, tako hitro so po strelu tudi izginili. Lovka je pogledovala na mesto, kjer je stal ozimec, na katerega je streljala, vendar ga na

Foto: I. Šepec

Darinka z uplenjenim lanščakom

leti. Vendar je bila z lovom podrobno seznanjena že mnogo prej, saj sta njen mož **Jože Petelinc ml.** in njen tast, žal že pokojni **Jože Petelinc st.**, zaslužna lovca, znana v lokalnem okolju in širše v slovenskem in hrvaškem prostoru. Darinka je dolgo odlašala z vstopom v zeleno bratovščino, ker sta ji bila na prvem mestu družina in gospodinjstvo. A takoj po vstopu v lovsko organizacijo se je začela tudi aktivno ukvarjati z lovskimi psi, lovsko kinologijo in krvosledništvom. V svoji lovski karieri je že uspešno izšolala dva resasta jazbečarja, špringer španjelko, trenutno pa vodi hanovskega barvarja. V svoji dokaj kratki lovski karieri je delovala tudi v upravnih odborih LD, zdaj je članica UO

tistem mestu ni bilo opaziti. Že je razmišljala, kako bo s psom krvosledcem preverila sled, ko je spet nekaj zaslišala. Neverjetno, vendar je svinja v polkrogu še enkrat pritekla z mladiči pred visoko prežo. Darinka je ponovno izbrala najmanjšega ozimca in ponovno je odjeknil strel. Žival je obležala v ognju, trop pa je pobegnil globlje v gozd. Ko se je nekoliko umirila, se je spustila z visoke preže in se približala uplenjenemu pujsku. Na njeno začudenje pa tam ni bil eden, ampak dva. Že pri prvem strelu je obležal v ognju prvi pujskec, vendar ga ni opazila, ker je bil za deblom podrtga drevesa. Samo slutimo lahko, kakšno veselje je nato sledilo. Novica je hitro odjeknila v bližnji in širši

okolici. Lovci so se pogovarjali: »Darinka je uplenila kar dva divja prašiča!«

Darinka je še naprej vztrajala z lovom na divje prašiče. Velikokrat jih je vztrajno čakala, vendar jih ni bilo. Toda 29. 10. 2014 ob 18. uri je, čeprav se je hitro mračilo, še naprej vztrajala na visoki preži. Kmalu je opazila dve temni senci, ki sta se po travniku počasi približevali visoki preži. Najprej niti pomislila ni, da bi bila lahko divja prašiča, ko pa si ju je ogledala skozi daljnogled, je ocenila, da sta lanščaka. Ko se ji je prvi približal na strelno razdaljo in nekoliko obstal, je natančno pomerila in sprožila. Prašič je obležal v ognju. Tokrat je bila Darinka previdna in je odšla po moža Jožeta, s katerim sta nato skupaj odšla do uplenjenega prašiča. Seveda je Jože moral čestitati ženi za odličen strel ob slabih svetlobnih razmerah in na razdalji nekaj več kot 100 m. Čeprav to ni bil več Darinkin prvi uplenjeni divji prašič, pa navdušenje ni bilo nič manjše.

Darinka z uplenjenima ozimcema

Darinka se je izkazala in nas po obeh uplenitvah povabila ter pogostila s »cvrčkom« in drugimi specialitetami, pripravljenimi iz uplenjenih divjih prašičev. Tako se je ponovno potrdilo, da je Darinka vestna gospodinja in odlična kuharica, pa tudi prava lovska tovarišica.

Branko Tucovič

LOV NA SVIZCE NA VELIKEM KLEKU

Naši severni slovenski lovski rojaki, člani Kluba prijateljev lova - Celovec, ki so lani praznovali 50 let krovnje slovenske lovske organizacije na avstrijskem Koroškem, več kot 40-letno čezmejno lovsko prijateljstvo širijo in utrjujejo lovsko sodelovanje in tovarštvo tudi z organizacijo tradicionalnega lova na alpskega svizca. Tako so na lov v Avstrijo povabili že kar nekaj svojih lovskih prijateljev iz matične domovine. Svizce najraje lovijo na strmih pobočjih Grossglocknerja, kjer jih mnogi obiskovalci Velikega Kleka niti ne opazijo.

Tudi lanskega, dobro organiziranega lova, ki mu je bilo naklonjeno še lepo sončno vreme, se je udeležila pisana lovska družina. Poimensko sta jo že prej sestavila, organizirala in vodila naša neutrudna lovska rojaka, predsednik KPL - Celovec Mirko Kumer - Fric in vsestranski organizator in velik prijatelj lovcev z Velikega Kleka in član KPL Blaž Kordež. V lanski navezi uspešnih lovcev na svizca iz Slovenije, do strela jih je vodil tamkajšnji koroški lovski čuvaj Hubert Lachner, so bili Marjan Gselman, Ivan Žižek, Janez Marinčič, Bruno Brajlj in Jošt Jakša. Kot tradicionalni spremljevalci in nosači lovskih nahrbtnikov pa so jih spremljali koroški lovci s te strani Pece Dušan Leskovec, Dušan Jukič in podpisani. – F. Rotar

Jamski medved v Landarski jami

Skrivnostno antarsko podzemlje: brlog jamskih medvedov, zatočišče lovcev iz kamene dobe, prebežnikov, keltske kraljice in menihov

Kraški svet s podzemnimi jamami je že od prazgodovine služil živalim in ljudem bodisi za bivanje, začasno zatočišče, a tudi svetišče. Takšna je Landarska jama, italijansko Grotte d'Antro, v strmem hribu nad dolino Nadiže v Furlaniji, ki jo krasí edinstvena cerkva iz 15. stoletja, potisnjena v samo pečino. Zanimivo je, da so tam arheologi našli kamnito ploščo z izdolbenim zapisom iz 9.

Cerkvica, vpeta v pečino, ki je dobro skrita v gostem zelenju.

stoletja, kar priča o prvotnem, celo slovanskem svetišču. Vhod v jamo je s police v strmi pečini, kamor vodi skoraj sto kamnitih stopnic, vklesanih pred dobrimi petsto leti. Tedaj so namreč zgradili cerkev, katere večji del sega v notranjost pečine. Ker v jami, dolgi štiri kilometre, ni kapnikov, voda ne curlja s stropa, ampak šumi pod nogami. Tako je izdolblja rove, ki segajo v nadstropja do gozdnatega kraškega vrha s skritimi vhodi. Zato je bila naseljena že v prazgodovini, najprej z jamskimi medvedmi, ki so bili večji, zlasti samci, od naših rjavih kosmatincev.

So ledenodobni medvedi živeli v skupinah?

Jamski medvedje so ledenodobne živali, ki so poseljevali območja od Pirenejev do Kavkaza, medtem ko je Skandinavijo pokrival debel led. Izumrli so pred približno 27.500 leti domnevno zaradi podnebnih sprememb, ko so izginile rastline, s katerimi so se večinoma hranili. Njihovo zobovje je bilo namreč prilagojeno predvsem za žvečenje, saj so bili pretežno rastlinojedi. Za njimi se je ohranilo na tone kosti, v nekaterih večjih jamah celo v plasteh.

Nekateri strokovnjaki tako sodijo, da davni kosmatinci naj ne bi le prezimovali v pečinah, ampak so tam tudi živeli. Za razliko od naših naj ne bi bili samotarji, ampak so se družili v skupine. Tacali so tudi po naših tleh v Potočki zijalki, v Mokriški jami nad Kamniško Bistrico, v Postojnski jami in Divjih babah. Naši prirodošlovci so po kosteh proučevali njihovo življenje in ugotovili, da je bila njihova življenjska doba okrog trideset let, da so najpogostejše umirali mladiči okrog enega leta starosti, da so samci dosegali težo od 400 do 500 kilogramov, samice pa pol manj. V Prirodoslovnem muzeju so iz kosti več živali uspeli sestaviti izvirno okostje.

Starodavni oltar kapelice, v kateri so nekdanj molili menihi.

V prvi svetovni vojni so fosilne kosti služile orožarski industriji

V prvi svetovni vojni so potekale najtežje bitke v visokogorju. Tam so vojaki odkrivali podzemne jame in v njih tudi velike količine fosilnih kosti, predvsem od jamskih medvedov, iz katerih so pridobivali fosfor, nujno snov za vžigalnike bomb in drugega orožja!

Keltska kraljica se je leta 670 pretkano rešila slovanskih zavojalcev

Vse foto: A. Podbevšek

Razstavljeno zobovje in lobanja v Landarski jami

Takšen je bil jamski medved pred 27 tisoč leti.

V Landarski jami še zdaj ležijo kosti jamskih medvedov globoko pod zemljo, kamor jih je naplavila voda in so nedostopne. Vendar so arheologi izbrskali vrsto fosilov, od katerih so nekatere razstavili v vitrini v jami, takoj za oltarjem. Najprej, tik nad manjšim slapom bistrega potoka, je mogoče zagledati veliko nagačeno žival, ki so jo ustrelili nekje pri nas, in kar dobro predstavlja svojega paleolitskega prednika. Na ogled je lobanja odrasle živali, ki je po obliki bolj podobna grizlijevi (S. Amerika) kot rjavemu evropskemu kosmatincu. Zraven je zobovje in nekaj koščene ter kamnitega orodja oziroma orožja pradednih ljudi, ki so tudi živeli v podzemnih jamah. Zanimiva je v kamnu izdolbena luknja tik ob vodi, ki je ljudem služila kot kotel za kuhanje, in sicer lovčemu iz kamene dobe, prebežnikom, menihom in puščavnikom. Tod se je pisala zgodovina Furlanije, po kateri so se skozi stoletja valile razne vojske od Keltoev, Rimljanov, Bizantinov, Hunov, Slovanov, Turkov ... Leta 452, ko so Huni zavzeli Čedad, se je Teodolinda, vladarica Langobardov, skrila pred njimi prav v Landarsko jamo, ki je nihče ni mogel zavzeti. Še najbližji so ji bili Slovani leta 670, ko jih je keltska kraljica Rosmunda preliščila tako, da jim je med obleganjem odvrгла vse zaloge

hrane, češ, mi je imamo dovolj. Lačni vojščaki so planili po hrani in kmalu pobrali šila in kopita.

Albina Podbevšek

Krvava pot

Po naključju sem se Pri Krlutovih v Dolgi Poljani na Vipavskem oglašil prav na 89. rojstni dan¹ gospodarja in lovca **Franca Bratine**. Da mi bo povedal zgodbo, ki bi me utegnila zanimati, mi je poslal sporočilo.

Še trden in zgovoren možakar je, Franc Krlutov. In čistih misli. Spomin ima natančen in gladko mu teče beseda. In tudi zgodba, ki mi jo je povedal, je vredna zapisa.

V šolo je še hodil, v bližnje Budanje, ko se je v njem zbudila strast do lova.

Gre tako en dan iz šole, kar po gmajni. In dobi v zanko ulovljene zajca. Ustrašil se je, otrok. Zajec se ni premaknil. Podrezal ga je s suho vejo – nič. Ostal je negiben. Nesel ga je domov. Takrat ga je zgrabila lovska strast. Tudi sam je začel nastavljanje zanke – zajcev je bilo polno, primerne žice pa malo. Seveda so nastavljali tudi drugi in so kradli zanke, eden drugemu.

Še posebno hud zankar je bil od Franca več kot deset let starejši sosed Viktor. V Logu je imel teto, ki ga je vzela za svojega, in preselil se je k njej.

Dolgopoljci in Budančji imajo na Gori – za Križno Goro, svoj gozd, vsaka hiša svojega. Tako sta z Viktorjem šla z vozom vsako leto trikrat gor po drva. Enega bika so Krlutovi imeli sami, enega so si sposodili – in sta šla s parom voličkov na Goro.

Po tej poti se je Viktor spoznal z Zavrharškimi za Križno Goro.

¹ Konec januarja 2015

Njih gospodar je bil mojster za vse, zlate roke je imel, kot se reče. Znal je delati z železom, popravil je vse, kar se je polomilo.

Viktor je imel staro zarjavelo lovsko puško, šibrenico. Tako, ki so jo nabijali še od spredaj. In se je zmenil z Zavrharjem, da mu jo bo popravil. Šibre, kapselne² in smodnik je dobil v Gorici, do 1947. leta se je še lahko šlo dol.

Potlej je Zavrhar poslal sporočilo: puška je popravljena!

Zimski čas je bil, sneg na Gori je bil zmrznjen. In sta se odpravila, Franc in Viktor, ura je bila že poldne, češ, da gresta na Col, k Viktorjevim znanecem. Še steklenko žganja sta vzela s sabo, kakor da jim ga neseta. Seveda se na Colu nista ustavila.

Zavrhom ju je že čakala popravljena puška. Orožje je bilo treba preizkusiti ...

Zavrhar in Viktor puško nabašeta in stopita malo od hiše proč. Viktor sproži oba petelina – flesk! flesk! je naredilo. Počila sta samo kapselna. Še enkrat sta poskusila – spet nič. Potlej je Franc iz angleškega letalskega naboja vzel malo smodnika in ga vsul v vdolbinico pod netilko. Kar na verandi je sprožil, saj je bil prepričan, da ne bo počilo – a je! Samo zablislo se je in močno počilo. Puško je razneslo, Viktorju pa je iz rok začela v loku brizgati kri: prebilo mu je žile v zapestju. Zavrhrjeva sestra mu je nad rano prevezala roko. Ranjenemu fantu se je temnilo pred očmi in je legel na klop, utopljen v debel zid. Tam je ležal kot mrtev.

Kaj zdaj? Večer se je bližal, zunaj zima, mraz, sneg ...

Mračilo se je že, ko sta Franc in Viktor sklenila – greva, bo, kar bo.

»Samo ne pusti ga, da bi po poti počival! Če zaspi, se ne bo več zbudil!« so Francu naročili Zavrharjevi.

In sta šla. Počasi, korak za korakom. Franc je ranjenega prijatelja podpiral, skoraj napol nesel. V zmrznjenem snegu so za njima ostajale kaplje krvi ...

»Čez Col ne smeja,« sta vedela, »tam je milica!« Zato sta lezla kar čez Greben in se po tisti strmini spustila dol proti cesti, da sta se Colu izognila.

Ko sta se privlekla do gostilne Avžlak, sta komaj še stala pokonci.

»Mi greš po malo vina?« je Franc prosil Viktor. Sam se je usedel na stopnice pred vhodom, Franc je stopil noter po pol litra vina, Viktor pa je ta čas že zaspal. Komaj komaj ga je Franc zbudil.

² kapselni – netilke

Onemogli ranjenec je vino popil in to mu je dalo moč, da sta šla naprej. Še podpirati ga skoraj ni bilo več treba.

»Kaj zdaj reči doma?« jima je šumelo v glavah. In sta se domislila ...

Iz letal so ob koncu vojne metali razne predmete, v katerih je bil skrit eksploziv. Kar nekaj nesreč je bilo z njimi. Rekla bosta: »Dobila sva tako svetlo škatlico in Francu jo je v roki razneslo ...«

Ura je bila že blizu enajste zvečer, ko sta se pred šolo v Budanjah razšla: Viktor je šel domov v Dolgo Poljano, Franc proti Logu. »Ne bi ga smel pustiti samega,« je ključalo v Francu.

A Viktor se je komaj komaj privlekel domov. Z vozom so ga takoj peljali v bolnico v Vipavo. In je ostal živ ...

Franc se je kasneje vpisal v lov in je lovec še danes, Viktor je že pred časom umrl. Lovec uradno ni postal nikoli. Ali se je lovu tudi odpovedal, o tem ljudsko izročilo molči ...

Franc Černigoj

Krst kot se šika!

Sodelovanje med člani **LD Mozirje** in **LD Šentjur** poteka že kar nekaj let. Prvi je stike vzpostavil član LD Šentjur **Tone Kumin**. Kmalu se je osebno družjenje razširilo na raven članstva obeh lovskih druženj. Mozirjani se radi udeležujejo skupnih lovov na malo divjad, posebno še na race mlakarice, Šentjurčani pa se udeležujejo njihovih skupnih lovov tudi na veliko divjad.

Normalno je, da so se v letih družjenja med člani stikale pristne prijateljske vezi. Pri tem bi izpostavil predvsem **Mirka Kovačiča**, njegovo ženo **Slavico Kovačič - Mastnak**, ki sta člana LD Šentjur, in **Nanija Brinjavca**, člana LD Mozirje, ter njegovo ženo **Jožico**. Vsi se odlikujejo po izjemni družabnosti, prijaznosti in izrednih kulinarčnih sposobnostih. Med njimi gotovo prednjači Mirko, mojster kuharice. Plod družjenja je bilo povabilo Naniju na odstrel srnjaka v LD Šentjur, sledilo pa je povabilo Slavici na odstrel gamsa v LD Mozirje.

Lov na gamsa se v LD Mozirje večinoma vedno začne iz njihove kočice na Konečki planini. Konec novembra 2013 so se Slavica in Mirko skupaj z Nanijem namestili v idilični lovski koči na čudoviti Konečki planini, o čemer sva se tudi midva z ženo prepričala, ko so naju tja lani povabili, ko so rasle gobe, brusnice in borovnice.

Zjutraj 30. novembra 2013 je Slavici boginja Diana na široko razprla roke: uplenila je gamso-jo kozo. Že na prvi pogled so se ji poznala leta, na oceni so ji prisodili starost šestnajst let, njenim rogljem pa 80,75 CIC točke. Uplenitev so z družbo v koči sicer primerno proslavili, nekaj pa je le manjkalo. Krst!

Ko sem v Šentjurju januarja 2014 na lovu na race, kamor me večkrat povabijo, opazil, da so med gosti tudi Mozirjani, sem predlagal, da bi tistega dne po

Obtožbe tožilstva so bile obremenjujoče; zahtevana je bila celo izključitev iz lovskih vrst. Po vključitvi obrambe, ki je skušala ovreči argumente tožilstva, se je sodni senat po posvetu odločil, naj o obtoženkini krivdi odloči njeno poznavanje lovske znanosti. Po številnih težkih vprašanjih iz lovske stroke kandidatka kljub izbranemu *advokatu Slavku* ni prepričala sodišča. Sledilo je zadnje, odločilno vprašanje, ki se je glasilo: »Kakšna je razlika med šentjurskimi in mozirski-

mi jagri?« Slavica je odgovor naravnost izstrelila: »Šentjurski jagri ne morejo videti polnega kozarca, mozirski pa praznega ne!« Na podlagi njenega pravnega odgovora se je lahko začel lovski krst.

Namestili smo jo na krstilno mizo skupaj z njeno trofejo – roglji gamsove kozе. Častno smo jo krstili člani sodniške ekipe, ki smo jo krstili v svojem imenu, v imenu lovskih družin, svetega Huberta za upoštevanje in spoštovanje pravil, ki izhajajo iz lovskega kodeksa. Krstna palica iz mozirskih gozdov, ki jo je že prej pripravil Vinko, je prav tako mojstrsko delo narave. Po končanem krstu smo odprli Slavičino najljubšo pijačo: pravilno ohlajen šampanjec. Po izročitvi potrdila o opravljenem krstu in krstilne palice smo ji nazdravili in ji zaželeli še naprej dober pogled. Druženje in gostija pa sta se nadaljevala ...

Ob tej priložnosti se članom LD Mozirje zahvaljujem za povabilo na lov, članom obeh družin pa za uspešno sodelovanje na lovskem krstu.

Franc Klajne

Še naprej povezana z lovstvom

Štajerska veterinarica Urška Kurnik skrbi za izobraževanje lovcev

Slovenski lovci in lovke z več kot stoletnim lovskim poslanstvom brez podpore in spodbude razumevajočih in potrpežljivih življenjskih sopotnikov zagotovo ne bi bili tako uspešni, družabni in povezani med seboj. Dopisniki Lovca na terenu še posebno od starejših lovcev večkrat slišimo in začutimo, kako spoštujejo in cenijo svoje razumevajoče žene. Ko poslušamo vdove lovcev pripovedovati o svojih pokojnih možeh, začutimo, koliko podpore in razumevanja za lovstvo so jim namenjale. Prekaljeni lovci odkrito poudarjajo, da so tudi njihove družice zaslužne za trdne stebre slovenskega lovstva in njihovo osebno delo v lovstvu. Zato ponekod razumevajoče življenjske sopotnice lovcev in lovke uživajo precejšnje spoštovanje. S svojimi pobudami in delovanjem nič kolikokrat poskrbijo, da je lovska družina bolj složna in ne nazadnje tudi, da med lovci ni toliko preprirov in zavisti. Marsikaj od naštetega pa se začne rušiti, ko v večna lovišča odide bolj družaben in spoštovan lovec. Takrat v lovskih vrstah nastane praznina, še posebno na področju lovske složnosti in družabnosti. Ker je spoštovanja vreden tudi spomin na umrle lovske srčne tovariše, ga ponekod vzdržujejo tako, da organizirajo srečanje vdov pokojnih lovskih tovarišev. Tako je to denimo na Koroškem, kjer je vsakoletno tovrstno srečanje postalo že tradicionalno. Tamkajšnje »lovske« vdove – omenimo vsaj nekatere: **Mileno** in **Marijo** (LD Slovenj Gradec), **Ivanko** (LD Golavabuka), **Ančko** in **Urško** (LD Prežihovo), **Aleksandro** (LD Peca - Mežica), **Vero** (LD Strojna) in še mnoge druge – po zaslugi razumevajoče Koroške lovske zveze in tamkajšnjih LD tudi po smrti svojih lovskih mož ostajajo v trdni prijateljski navezi z LD in lovci, ki so bili tovariši pokojnih soprogov.

Tudi Korošica **Urška Kurnik**, doktorica vet. med., soproga pokojnega predsednika LZ Maribor **Braneta Kurnika**, ki že lep čas živi na Štajerskem, tudi po smrti priljubljenega Branka ostaja trdno povezana z lovstvom in lovci. Kot veterinarica in članica lovske izobraževalne predavateljske skupine je ključna oseba pri izobraževanju

Krstno sodišče

pozdravu lovini krstili še Slavico. Priprave so stekle, a ko smo k sodelovanju povabili mozirske lovce, so se odločili drugače; dejali so, da je bila koza uplenjena v njihovem lovišču in da bo krst 26. decembra 2014 v lovskem domu LD Mozirje. To je dan, ko že vrsto let organizirajo lov za goste.

Ko se je približal dogovorjeni datum, smo se dogovorili za mešano sodniško ekipo in vse, kar sodi zraven. Pogostitev je bila spet v domeni družin Kovačič - Brinjavc. *Predsednik sodišča* naj bi bila moja malenkost (**Franc**), ki sem nevtralna osebnost, levi *prisodnik* je bil **Tone** iz LD Šentjur, desni *prisodnik* je bil **Miha** iz LD Mozirje, prav tako so bili iz omenjene LD tudi *tožilec Drago*, *branilec Nani*, *stražar Vinko*, vključno z *dr. Formalinom* (**Borut**).

Po končanem uspešnem lovu, bilo je tudi precej gostov, vključno z gosti iz Murske Sobote, in po pozdravu lovini je sledilo kosilo. Postregli so nas z izjemno okusnim bogračem »ala Mirko« in pecivom. Nato smo začeli s krstom. Stražar je privedel obtoženko pred sodišče in po opravljenih formalnostih je sledil zdravniški pregled. Po natančnem pregledu je bilo ugotovljeno, da obtožena ni okužena z ebolo in da je tudi nosečnost izključena. Bila je pogojno vključena v nadaljnjo obravnavo.

Doktor Formalin pri ugotavljanju zdravstvenega stanja krščenke

Čestitke Slavici in izročitev potrdila o opravljenem krstu

Foto: F. Klajne

lovskih pripravnikov, čuvajev in pri strokovnem usposabljanju lovcev za prvi pregled uplenjene divjadi po odstrelu (usposobljenih oseb). Ko smo nedavno nazaj na Koroškem govorili z zgovorno in prisrčno Urško, nam je najprej ponosno povedala, da tudi ona izhaja iz znane koroške lovske družine. »Moj pokojni oče **Janez Grabec** je bil član LD Slovenj Gradec, nekaj časa pa tudi LD Luče. O svojih lovskih doživetjih je doma, prijateljem in sploh v družbi rad govoril o lovu. Radi smo ga poslušali. Še posebno mu je rad prisluhnul Brane, ki takrat še ni bil lovec. Ko pa je na očetovo pobudo tudi Brane postal član zelene bratovščine, je življenje v naši družini postalo sploh mnogo bolj zanimivo in pestro. Brane je spoznaval nove lovske in strelske prijatelje... Nekateri so postali tudi moji zvesti prijatelji in dobri

Foto F. Rotar

Urška Kurnik

znanci,« je Urška podoživljala svoja mladostna leta na Koroškem in prve Branetove lovske korake. Povsem razumljivo je, da so Urški kot veterinariki živeli bolj pri srcu. »Čeprav se zavedam, da morate lovci populacije določenih vrst prostoživečih živali uravnavati tudi s puško, jaz ne bi mogla streljati na divjad, moj poklic je zdraviti in obdržati zdravo divjad. Bolj me navdušuje streljanje na tarčo. Me pa zadnje čase strašno moti negativen in izkrivljen pogled na slovensko lovstvo. Žal zaradi slabega poznavanja pravih ciljev in dejavnosti lovstva marsikdo lovec vidi zgolj kot strelce in celo ubijalce. Češ, je glavna vloga lovcev samo ubijanje divjadi... Jaz tudi javno rada povem, da imate prav lovci največ zaslug, da je marsikatera divjad tudi po več stoletjih še vedno v slovenskih gozdovih. Z odgovornim upravljanjem in, če je potrebno dopolnilnim krmljenjem, jo varujete pred izumrtjem. O tem od nepoznavalcev ne slišim

veliko, sploh pa ne priznanj in pohval. Mnogi so kar čez noč pozabili, da ste prav lovci prvi v Sloveniji začeli z organiziranjem spomladanskih očiščevalnih akcij. Vsi, ki so to povzeli po vas, se zdaj trkajo po prsni! Po moji presoji svoje nadvse uspešno več kot stoletno poslanstvo veliko premalo predstavljate in poudarjate, čeprav imate v rokah vse dokaze; dejanske in pisne. Lovstvo si namreč že od nekdaj zasluži večje pozornosti in spoštovanje. Večkrat bi morali biti prisotni v odmevnih medijih, pa tudi v vrtcih in šolah. Menim tudi, da ste s svojimi izobraževalnimi programi še vedno premalo prisotni med mlajšim občani, ki bi lahko v nekaj letih postali vaši člani. To ni prav in je pomanjkljivo. Tabori mladih s primernim programom so že ena od takih pozitivnih usmeritev. Premalo se zavedate, da je vaše poslanstvo lahko zgled tudi drugim organizacijam. Osebo menim, da bi morali to, kar je Brane vedno trdil in si prizadeval, pa je žal nenadoma in veliko pre zgodaj umrl, da bi morali pošteno pomladiti lovsko članstvo. Danes je dejanska povprečna starost slovenskega lovca zelo visoka. Res potrebujete mlade lovece, ki bi bili zelo dobrodošli tudi kot dobro ozaveščeni, sveži in neobremenjeni naravovarstveniki. Dejstvo je, da se le redki lovci in tudi drugi občani hudeje nad dejansko nevdržnim divjanjem motoristov, voznikov štirikolesnikov in motornih sani v naravnem okolju, kjer živijo živijo svoje življenje,« je svoj pogled na zdajšnje slovensko lovstvo opisala Urška.

V sebi nosi precej koroške trme, a predvsem prijaznosti, uvidevnosti ter pozitivne energije. Da ima tako pozitiven pogled na lovstvo, imata precej zaslug tudi njen oče, še posebno pa pokojni Brane. Morda bo nekoč tudi ona postala lovka ali pa katera od hčera, Nežka ali Katarina? »Nikoli ne reci nikoli! Ko bom starejša, z več prostega časa, bom morda res postala lovka. Jaz bi se šla lovstvo s kamero v roki. Lovski izpit zame ne bi bil problem glede na to, da sem veterinarika in da sem imela dva dobra učitelja. Zagotovo pa je za lovstvo in še posebno športno streljanje s pištolo bolj navdušena starejša hči **Nežka**, ki je veliko hodila z Branetom. Ko je odšla študirat v Ljubljano, pa je lovstvo in športno strelstvo postalo drugotnega pomena. A kot vem, vedno bolj razmišlja, da bo nekoč postala članica zelene bratovščine. Kdaj se bo to zgodilo, se bo odločila sama. Menim pa,

Foto J. Grabec

Pokojni predsednik mariborske LZ Brane Kurnik je bil najbolj srečen med svojimi najdražjimi (z leve): tašča Marijo Grabec, soprogo Urško in hčerkama Nežko in Katarino.

da bo skoraj gotovo postala lovka, saj bo tudi tako najbolj pristno lahko ohranjala lep spomin na očeta lovca, ki ga zelo pogreša,« je za konec odkritosrčno dejala naša sogovornica in nam zaupala, da se občasno še videva in družijo z nekaterimi lovci LD Poljskava in LD Pobrežje. »S poboškimi lovci se pogosteje videvam, saj se njihovi lovski dom nahaja zelo blizu naše hiše na Pobrežju. Res me veseli, ko vidim, da nas Branetovi prijatelji niso pozabili. Zato sem rada v njihovi družbi in z veseljem sodelujem na lovskih izobraževanjih in tudi družabnih srečanjih, ki jih organizira domača lovska družina ali LZ Maribor,« je končala prijeten lovski klepet Urška Kurnik, ko so jo poklicali na drugo delovno dolžnost.

Franz Rotar

Tudi za lovce je jezerska slatina vedno bolj privlačna

Na planoti Jezerskega, pod Kamniško-Savinjskimi Alpami in Karavankami, so izjemno bogata geološka nahajališča različnih rudnin. Zato ni naključje, da je se je prav na Jezerskem v devetdesetih letih »začela« strokovna geološka tematska pot« za študente pod vodstvom takratnega profesorja **Stanka Buserja**. Pot poteka od Jezerskega, prek Komatevra in do Dolžanove soteske na tržiško stran. Bogati skladi različnih rudnin in mineralov že od nekdaj pozitivno vplivajo na mineralno sestavo voda oz. podtalnice in posredno tudi na bogastvo tamkajšnjega rastlinja in drevja. Tako obogateno rastlinje

zato toliko pozitivneje vpliva na zdravo prehranjevanje prostoživečih divjadi.

»Na Jezerskem, med visokimi snežniki, kjer izvira reka Kokra, namreč na kranjski in koroški meji »se nahaja« več slatin, ki sem od njih eno poskusil, večkrat pil in spoznal za precej dobro,« je o jezerski slatini zapisal **Janez Vajkard Valvazor** v knjigi Slava vojvodine Kranjske. V obdobju med obema svetovnjima vojnima, ko je bil na Jezerskem izjemno dobro razvit turizem, so v hotelih in restavracijah jezersko slatino redno postregli gostom ob vsaki jedi.

V zadnjem času je bilo opravljenih veliko strokovnih kemičnih raziskav, ki so potrdile pozitiven vpliv in zdravilnost jezerske slatine na organizem. Zapisali so, da vsebuje veliko manganovih spojin in zato blagodejno vpliva predvsem na človekovo srce in ožilje. V njej so tudi precejšnje količine magnezija, ki spodbuja prebavo. Zato je po izkušnjah nekaterih priporočljivo spiti do dva decilitra /dl/ jezerske slatine na dan. Je pa po drugi strani vsakakor priporočljivo, da se o pitju te slatine posvetujete tudi z osebnim zdravnikom.

V hidrološkem poročilu Geološkega zavoda v Ljubljani je zapisano, da jezerska mineralna voda - slatina (Ankov izvir) vsebuje veliko ogljikovega dioksida (CO₂), in sicer od 2.500 do 4.000 mg/l; ima status mineralne vode. Pogoji, da neki vodi rečemo mineralna voda je, če vsebuje najmanj 250 mg/l prostega CO₂. Jezerska mineralna voda pa poleg CO₂, mangana, magnezija vsebuje še precej drugih rudnin in mineralov.

Jezerski TIC (turistično-informativni center) je lani ob glavni

Foto: F. Ekar

Lovci in ribiči, ki že vedo za »zdravilno« vodo, se ob prihodu na Jezersko vedno ustavijo ob koritu in se oskrbijo z njo.

cesti Jezersko–Avstrija pod zaselkom oziroma domačijo Roblek uredilo lično, ročno izdelano leseno korito, v katero se steka studenec z jezersko mineralno slatino in ki je na voljo vsakemu obiskovalcu kraja. Kot je pokazala praksa skozi čas in še posebno zdaj, ko je izvir urejen, je ob koritu vse več odjemalcev te vode.

Nekateri jo točijo v večje posode in si jo vozijo domov. Odvzem vode je brezplačen, za zdaj še neomejen. Ob koritu z mineralno vodo je tudi opomnik, naj se s pitjem "ne pretirava". Tudi lovci, krajani Jezerskega in prav tako lovci iz drugih krajev so že desetletja redni odjemalci omenjene vode. Še posebno se s to vodo oskrbijo osebe, ki so že nekoliko starejše in jim pitje jezerske mineralne vode blagodejno deluje na organizem.

France Ekar

Nov projekt za trajnostno upravljanje Pohorja

Glavni cilj projekta SUPORT, ki ga bodo uresničili s sredstvi Finančnega mehanizma EGP in Norveškega finančnega mehanizma 2009–2014, je začel 3. 2. 2015 in bo trajal do 30. 4. 2016 (vrednost projekta je 606.707,71 evrov) ter je namenjen učinkovitejšemu upravljanju in spremljanju stanja na območjih *Natura 2000*, v katerega sodi tudi Pohorje. Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), vodilni partner projekta, in partnerji Zavod Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN), Regionalna razvojna agencija za Koroško ter občini Ribnica na Pohorju in Zreče, ki so se lani prijavili na mednarodni razpis, želijo v

sklopu tega projekta zagotoviti ustreznejše upravljanje varstvenega območja na Pohorju. Glavni cilji projekta so izboljšati upravljanje vseh značilnih tamkajšnjih habitatnih tipov (vrstno bogata travnišča, prehodna barja, aktivna visoka barja, barjanski gozdovi), spremljanje stanja živalskih vrst (divji petelin, ruševac, veliki pupuk – *Triturus carnifex*, hribski urh – *Bombina variegata* in metulj travniški postavnež – *Euphydryas aurinia*) in habitatnih tipov na vseh območjih varstvenih ukrepov. Posebno bodo pozorni na spremljanje stanja nekaterih vrst ptic in habitatnih tipov, katerih stanje ohranjenosti je še neznano (gozdni jereb, koconogi čuk, mali skovik, tripsti detel in črna žolna) ter pospešili izvajanje programov ustreznega upravljanja na celotnem območju *Natura 2000*.

Na območju Pohorja, ki je z naravovarstvenega stališča naravna posebnost (vrednoto) v tem delu Slovenije, je v prid njegove ohranitve to že četrti naravovarstveni projekt. Pri prvem (NATREG) je nastal dokument Vizija Pohorja 2030. Kasneje sta, skoraj vzporedno, potekala še projekta ALPA in WETMAN. Medtem ko je bil Projekt Alpa posebej namenjen ohranjanju travnišč in so v okviru tega programa odstranili 30 ha zarasti, pa so bile v projektu Wetman opravljene številne akcije, ki zagotavljajo ohranitev mokrišč – visokega barja. Kljub vsem dosedanjim prizadevanjem strokovnjaki ugotavljajo, kar so zapisali tudi v gradivu za medije in javno povedali na februarški predstavitvi projekta SUPORT na slovenjgraškem letališču, da narava Pohorja ni v najboljšem stanju. To je predvsem posledica različnih dejavnikov, med drugim tudi zaradi nenadzorovanega razvoja turizma in razmaha rekreacije.

Splošno znano je, da Pohorje postaja izrazito privlačna turistična in rekreacijska točka. Toda več kot pol milijona nočitev na leto v naravovarstveno visokovrednih varstvenih območjih je tudi občutno negativna človeška motnja. Neusmerjen in pretiran obisk, neprilagojen prometni režim, časovno in krajevno neustrezne in tudi nelegalne dejavnosti so skoraj brez vsakršnega nadzora. Po podatkih Planinske zveze Slovenije je slovenska planinska trans-

ravovarstveniki: vodja projekta je **Vlado Petrič** (ZGS, OE Slovenj Gradec), usklajevalka projekta dr. **Nika Debeljak Šabec** (ZRSVN), strokovni usklajevalca projekta je **Zdravko Miklašič** (ZGS), strokovna svetovalca pa dr. **Jurij Gulič** (ZRSVN) in **Branko Gradišnik** (ZGS). Zdravko Miklašič, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo ZGS, OE Slovenj Gradec, je posebej izpostavil še nekatere, za lovce pomembne akcije iz projekta SUPORT, ki bodo potekale

Foto: T. Komik

Člani projekta SUPORT (od leve): dr. Nika Debeljak Šabec, Zdravko Miklašič in dr. Jurij Gulič so si v okviru strokovne ekskurzije v Stainzu (Avstrija) ogledali upravljanje s tamkajšnjimi gozdovi; predvsem glede izboljševanja prehranskih in bivalnih razmer za velikega petelina.

Foto: N. D. Šabec

Kako upoštevati potrebe velikega petelina pri upravljanju z gozdovi, je pripravljavcem projekta Suport razložil dr. Hubert Zeiler (z očali), priznani avstrijski lovski strokovnjak, ki živi v Sloveniji.

verzala izjemno obremenjena z vožnjami s terenskimi vozili po naravnem okolju prav na območju Pohorja. Vsi pokazatelji trenutnega stanja na Pohorju torej niso najbolj obetavni, saj se številčnost nekaterih vrst ptic, dvoživk in metuljev nezadržno zmanjšuje. Da je zato ogrožena tudi divjad na Pohorju, ki nima nikjer več pravega miru, že dolgo opozarjamo tudi štajerski in koroški lovci (– op. pis.).

Izvajanje projekta SUPORT bodo nadzorovali in usmerjali priznani slovenski gozdarji in na-

na delih površin dvanajstih pohorskih občin. Tako bodo organizirali strokovna izobraževanja za načrtovanje in uresničevanje posameznih ukrepov na terenu (ciljne vrste: divji petelin, ruševac, gozdni jereb, tripsti detelj in koconogi čuk), povečali naj bi predvsem prehransko osnovo za spremljane vrste, popravili/zamenjali bodo žične ograje, določili ekocelice in posadili ustrezno habitatno drevje, osnovali mrežo gnezdilnic itn. Skupaj bodo sodelovali zaposleni na ZGS, ZRSVN, lastniki zemljišč, uprav-

ljavci lovišč, lokalne skupnosti in upravljavci rekreacijske infrastrukture. Zelo pomembna bo tudi akcija, ki vključuje konkretne ukrepe na terenu, povezane z upravljanjem z divjadjo, in sicer omilitev negativnih vplivov rekreacijske infrastrukture na divjad in druge ciljne vrste. Uveden bo tudi ukrep odstranitve/ukinitve določenih lovskih objektov/ukrepov (npr. privabljajnih krmišč) iz območij koonogih/gozdnih kur, postavili bodo umetna gnezda, s pomočjo katerih bodo spremljali vpliv plenilskih vrst na koonoge kure (kuna, lisica, divji prašič) ter postavili lovke za odlov divjih prašičev. Na tak način bodo tudi preizkusili možnosti uravnavanja številčnosti divjega prašiča v ožjem življenjskem prostoru koonogih kur. Nekatere rezultate projekta SUPORT bodo vnesli v kar nekaj strateških upravljalških dokumentov (tri gozdnogospodarske načrte; pet prostorskih aktov lokalne skupnosti; en lovsko-upravljalški načrt in jih bodo vključili v kar štirinajst strateških dokumentov lokalnih skupnosti.

Fran Rotar

Razumel je šalo tudi na njegov račun ...

Ob zimskem krmljenju fazanov

Ko brskam po spominu za lovskimi dogodivščinami, se mi večkrat prikrade v spomin naš, že dolgo pokojni starešina **Miran Brenc**. Bil je belolas, starejši možak, simpatičnega videza, strog do samega sebe in drugih lovcev. Ni mogel prenesti površnega in neodgovornega obnašanja lovcev, še manj pa površnega ravnanja z orožjem.

Neke novembrske nedelje smo se zbrali na zbirnem mestu; tistikrat je bilo v gostilni pri našem, že

takrat pokojnem lovcu in gostilničarju **Feliks Domajnku**. Ponoči je na že trdo podlago starega snega zapadlo precej novega. Bilo ga je dobrega pol metra. Starešina, obenem je bil tudi lovovodja, nam je po uvodnih besedah in pozdravu povedal: »*Danes ne bomo lovili, ampak gremo vsi, brez izjeme, krmit malo divjad.*« Mlada lovca sta me pogledala in nato mojega prijatelja **Frančka Rožmana** (tudi on žal že nekaj let lovi v loviščih boginje Diane). »*Vidva v koruznik, da bosta nalagala koruzo starejšim lovcem v nahrbtnike, da jih bodo odnesli v lovišče – krmišča,*« nama je še ukazal.

Ko je prišel na vrsto starešina s kar velikim nahrbtnikom, me je opomnil, naj mu napolnim kolikor je le mogoče, saj je nesel krmo za fazane na blaguški Podbreg, njemu še posebno drag kraj. Tam je večkrat sedel na ostankih razpadajoče kovačije in opazoval smrad pri izstopu ter se po daljšem opazovanju tudi odločil za strel. Po navadi je samo zamahnil z roko in se tiho umaknil, se še enkrat ozrl po razpadajoči, a nekoč trdni domačiji ter se najpogosteje odpravil v lovski dom.

Medtem ko sva bila v koruznjaku, se je starešina zastrmel nekam v neznano. Naenkrat sem zagledal v kotu precej obilen štor. Pomežiknil sem Frančku, rekoč: »*Daj hitro štor meni in z njim hitro v nahrbtnik.*« Franček me je začudeno pogledal; češ: »*Imaš vse koleščke na mestu, ali se ti je odpeljalo?*« »*Daj, daj ...*« sem mu pomežiknil in razumel me je, se hudo mušno nasmehnil in že sva veselo potisnila štor v nahrbtnik. Nekaj storžev koruze je bilo na dnu nahrbtnika, nekaj pa sva jih nametala nanj, da se štor ni videlo. Ko sem zavezal nahrbtnik, sem poklical: »*Miran, primite nahrbtnik!*« Komaj v drugo se mi je odzval. Dal sem mu nahrbtnik skozi vratca. Res je bil precej težak. »*O, sta ga pa kar pošteno naložila,*« je pokomentiral in hitro z njim v katrco, nato pa še kilometer peš z njim v Podbreg do krmišča.

Po opravljenem delu sem tovarišem povedal, kako sva si privoščila starešino. Nekateri so se muzali, drugi so modro molčali. Vsi smo s cmokom v grlu čakali vrnitev »poglarvarja«. Naposled so se odprla gostilniška vrata. Zagledal sem belolaso glavo z iskrecimi se očmi – tako gleda verjetno le kragulj, ko zagleda plen. Pristopil je k mizi, pomežiknil in dejal: »*Pa si mi res pošteno naložil ...*« Po njegovih besedah se je po gostilni razlegel gromo-

zanski smeh in neuresničen lov je potem trajal do poznih nočnih ur.

Miran že dolgo počiva na pobreškem pokopališču. Boginja Diana mu je gotovo naklonila stojišče, kakršnega je imel v Podbregu. Velikokrat se lovci pogovarjamo o lepih dogodivščinah; tudi kako srčno je prenesel takšno »šalo« od takrat mladega lovca, kako se je znal šaliti in še bolj šalo tovariško in srčno sprejeti tudi na svoj račun. Hvaležni smo mu. Ta dogodek sem zapisal zato, da bi bili tudi mi bolj srčni do lovskih tovarišev, da bi pokazali več razumevanja med seboj, kajti pregovor pravi: »*Kakor spoštuješ ti drugega, tako boš spoštovan tudi sam!*«

Slavko Žnidarič
Videm ob Ščavnici

Zasučna montaža »Schwenk« Tunelska montaža

Strelni daljnogled Norconia 6 x 42

V prejšnji številki Lovca smo predstavili strelne daljnogled angleške blagovne znamke Hawke, ki ponuja veliko različnih strelnih daljnogledov z osvetljeno piko. Tokrat predstavljamo še ugodnejšo nemško blagovno znamko **Norconia**, ki jo tržimo že 25 let. To je ena od redkih blagovnih znamk, ki ima v svojem programu še vedno klasičen strelni daljnogled 6 x 42, ki je pri nas na lovskem orožju najbolj razširjen. Pred njim je bil to strelni daljnogled 4 x 32. V primerjavi z njim je šestkratna povečava boljša, ker ima objektiv leče večji premer, boljše prepustnost svetlobe, kar je pomembno predvsem pri streljih v mraku. Poleg tega je šestkratna povečava ustrežnejša za zanesljiv strel pri večji oddaljenosti cilja. Pri lovu na pogon, kjer pogosto streljamo na premikajočo se divjad in je oddaljenost tudi manjša, strelno polje pa je v veliko primerih ozko, je takšna povečava neprimerna, saj imamo pri pogledu skozenj preoz-

ko vidno polje. Težavo je mogoče rešiti s t. i. *tunelsko montažo*, kjer strelec na majhne razdalje uporabi le mehanske merek na puški (gleda – meri pod daljnogledom skozi tunel/predor montažnih delov). To je način, ki ga še vedno uporablja veliko lovcev, saj nudi najširše vidno polje in omogoča najhitrejši strele ne glede na oddaljenost cilja; ima pa še vrsto drugih prednosti. Omenjeni daljnogledi so cenovno ugodnejši od variabilnih (s spremenljivo povečavo), zato so slednje tudi umaknili iz proizvodnje. Statistično gledano je manj okvar kot pri variabilnih, so manj občutljivi za mehanske poškodbe in zunanje vplive, pa še kaj bi lahko našteali. Poleg tega je *fiksna montaža* znatno cenejša od *zasučne* ali *potisne*, pa še zanesljivi-

vejša je. Norconia 6 x 42 Lux meri v dolžino 325 mm in tehta 380 g, narejen je iz enega kosa cevi, premera 25,4 mm. Širina vidnega polja na oddaljenosti 100 m je 7 m, kar ga uvršča v zlato sredino. Vgrajen je klasičen nemški križ 4. Okular ima 7 mm veliko izhodno zenico, ki je dobrodošla pri šibki svetlobi in omogoča dober pogled. Polnjen je z dušikom in je vodoodporen. Poleg tega je odporen proti odsunom, zato je primeren tudi za močnejše kalibre. Zaradi nizke cene (samo 150 evrov) in opisanih značilnosti je v našem prodajnem programu že vse od začetka. Zaradi dolgoletnih dobrih izkušenj lahko Norconio 6 x 42 brez pomisleka primerjamo z znatno dražjimi in bolj zvenečimi imeni. Skupaj s fiksnim tunelsko montažo za repetirne risnice boste za 260 evrov dobili soliden strelni daljnogled. Samo za primerjavo naj navedemo, da je pri nas mogoče dobiti zasučno jekleno montažo tipa Schwenk že za 159 evrov, kar je skoraj trikrat manj od običajne cene drugih Schwenkovih montaž. Je evropski izdelek, posebej izdelan za to-

LD BLED prireja
v nedeljo, 24. 5. 2015.

4. SEJEM RABLJENE LOVSKE OPREME

Ste pravkar postali lovec in iščete rabljeno lovsko opremo? Vam v omari leži star daljnogled ali lovška literatura? Izdelujete unikatno lovsko opremo?

Vabljeni na Bled, udeležba je brezplačna!

Prireditve bo potekala v lovskem domu na Bledu (Pizzerija Matjaž) med 9. in 13. uro.

NE ZAMUDITE!!!

Lovski dom bo odprt uro pred začetkom prireditve. Ker je prostor omejen, bo imel prednost pri izbiri prostora tisti, ki bo prišel prej.

Informacije: **Leon Čarni**, starešina LD, 041/756-259; lovska.druzina.bled@gmail.com

varno orožja (Crvena) Zastava. S tem bi radi povedali, da je tudi za relativno malo denarja mogoče dobiti povsem soliden strelni daljnogled in montažo. Seveda ima Norconia v svojem programu tudi daljnogled z variabilno povečavo, pa tudi takšne z osvetlitvijo križa in še bi lahko naštevali. Za morebitne dodatne informacije in naročila smo vam na voljo po telefonu 041/726-011.

Predstavitvena reportaža
Beluga, d. o. o.

Legend 4,5-14 x 44

Predstavljamo posodobljeno serijo strelnih daljnogledov **Bushnell Legend Ultra HD**. Serija strelnih daljnogledov z imenom **Legend Ultra HD** se po kakovosti uvršča pod sam vrh ponudbe firme Bushnell, takoj pod serijo Elite. So neke vrste posebnost, saj združujejo odlične optične lastnosti dražjih daljnogledov v nadpovprečno robustnem ohišju. Nikoli prej v tem kakovostnem razredu še nista bili združeni taka optična kakovost in konstrukcijska čvrstost. Izjemno močna zgradba daljnogledov serije Legend že na pogled dokazuje, da so namenjeni za vsakodnevno uporabo na zahtevnem terenu in v rokah preizkušenih in utrjenih lovec, takih, ki nimajo časa paziti na vsako malenkost in večjo pozornost namenjajo lovu kot pa navidezni lesku svoje opreme. Zaradi slednjega so zelo primerni tudi za poklicne lovce.

Posodobitev sledi svetovno uspešni seriji opazovalnih daljnogledov Legend Ultra HD. Optični elementi so izdelani iz najboljšega fluoridnega stekla z zaščiteno oznako **ED Prime Glass**, ki zagotavlja izjemno majhen raztros svetlobe. To omogoča, da se barve iz barvnega spektra, ki jih človeško oko lahko zazna, osredotočijo v praktično isti žariščni točki. Posledici sta zelo izboljšani barvi

kontrast in optična ločljivost tudi v razmerah zmanjšane vidljivosti.

Daljnogledi Legend Ultra HD so povsem vodotesni, odporni proti udarcem in zameglitvi. Novost je v dodatni protidežni zaščiti leč **Raiguard**, ki je bila doslej rezervirana samo za serijo Elite.

Serijski Legend Ultra HD ponuja več strelnih daljnogledov različnih povečav. Tokrat predstavljamo strelni daljnogled **4,5-14 x 44**, odličen in robusten strelni daljnogled za lov v vseh svetlobnih razmerah.

Odlikuje ga kristalno čista in izjemno svetla slika, ki omogoča razlikovanje najmanjših podrobnosti cilja tudi na velikih razdaljah.

Strelni daljnogledi Legend imajo tudi gumb za nastavitev paralakse, ki je nameščen na osnovni cevi strelnega daljnogleda, nasproti bobniča za nastavitve smeri, kar zmanjša velikost in težo daljnogleda.

Strelne daljnogleds Legend odlikuje velika zenična razdalja, t.j. razdalja strelčevega očesa od okularja, ki omogoča varne strele tudi pri močnih kalibriranih z velikim odsunom in pri strelnih strmo navzgor, ko je nevarnost udarca daljnogleda v nadočesni lok strelca. Poleg velike zenične razdalje je daljša (16,2 cm) tudi montažna dolžina osnovne cevi daljnogleda, zaradi česar je zelo primeren za montažo na daljše »magnus« sisteme lovkških pušk.

Strelni daljnogledi Legend prinašajo kupcu idealno kombinacijo kakovosti in cene; so bistveno cenejši od primerljivih evropskih daljnogledov. Maloprodajna cena predstavljenega izdelka je samo 500 evrov, kar je neverjetno ugodna cena za tako kakovosten strelni daljnogled. Tako kot za vse daljnogleds firme Bushnell tudi za strelne daljnogleds Legend veljajo izjemni jamstveni pogoji, ki odražajo zaupanje firme v lastne izdelke.

Predstavitvena reportaža
Rodeoteam, d. o. o.

Legend 4,5-14 x 44 UHD; model: 854144, povečava: 4,5-14 x 44, teža: 519 g, dolžina: 349 mm, križ: Multi-X, vidno polje: 7 m (4,5 x)/1,8 m (14 x), izhodna zenica: 9,7 mm (4,5 x)/3,1 mm (14 x).

Rajmunda Picige ali Rajka, kot smo ga klicali.

Rajko se je rodil 11. 8. 1935 mami Ameliji in očetu Francu. Ljubezen do narave ga je leta 1954 pripeljala tudi v lovske vrste, v LD Dekani, leta 1956 pa je po opravljenem lovskem izpitu postal tudi njen polnopravni član. Njegova ljubezen do narave in divjadi je bila brezmejna. Nikoli mu ni bilo žal za delo in prosti čas, ki ju je namenjal lovstvu in gojitvi divjadi. Bil je pravičen in odgovoren lovec. Svoje znanje in bogate izkušnje je uspešno prenašal predvsem na mlajše lovske tovariše in marsikateremu je bil dober mentor. Želja po dodatnem znanju ga je pripeljala do strelskega sodnika. Svoje dolgoletne lovske in strelske izkušnje je prenašal na številne generacije dekanskih lovec, strelcev in širše.

Zasluzen je tudi za leta 1973 ustanovljeni LPZ LD Dekani, s katerim je prepeval polnih trideset let. Lovskemu strelstvu je namenjal posebno skrb. Vrsto let je aktivno opravljal funkcijo strelskega referenta LD (1972 do 2004 in 2008 do 2009) in se udeleževal številnih družinskih, meddružinskih in republiških strelskih tekem ter dosegal dobre rezultate.

Piciga je bil eden od pobudnikov pobratenja z LD Draga - Trava, ki traja že več kot tri desetletja. S svojim delom v LD si je pridobil veliko spoštovanje lovkških tovarišev. Opravljal je številna odgovorna dela; skratka, bil je aktiven sooblikovalec življenja in dela v naši LD in širše. Za svoje aktivno delo v lovstvu je bil odlikovan z znakom LZS in redoma III. in II. stopnje ter priznanjem ZLD Koper. Za izjemen prispevek na področju delovanja lovskega pevskega zbora je prejel zlato Gallusovo značko in plaketo Zveze kulturnih društev Mestne občine Koper. Leta 2006 je postal častni član Lovske družine Dekani.

Z odhodom Rajmunda Picige je v naših vrstah nastala boleča praznina. Ostal nam bo spomin nanj, na dobrega in iskrenega prijatelja. Ponosni smo, da smo bili nekaj časa njegovi sopotniki.

LD Dekani – F. G., LD Draga - Trava in LPZ Dekani

Na zadnji dan minulega leta je svojo življenjsko pot sklenil ustanovni in častni član LD Mlinše **Rudolf Klopčič st.** Na lovskem pogrebu na Zasavski Sveti gori ga je 6. januarja letos na zadnjo pot poleg domačih lovec pospremlilo tudi veliko lovec iz drugih družin ZLD Zasavje.

Z bratom Vinkom, dvojčkom, sta se rodila 1. 4. 1929. Z Vinkom in tudi starejšim bratom Francetom so ljubezen do narave, divjadi in lova podedovali od očeta Matije in strica Albina. Že kot dvajsetletni fant si je Rudi zaželel zelen lovski krog. Kmalu po lovskem izpitu, leta 1952, je skupaj s še nekaj lovci uresničil dolgolet-

no željo: leta 1954 so ustanovili LD Mlinše. Bil je njen zadnji še živeči ustanovni član. Že takoj je prevzel nase breme funkcije tajnika LD, ki jo je z enoletnim premorem opravljal vse do leta 1995, torej polnih štirideset let. Aktivno je sodeloval še v raznih komisijah v LD in ZLD Zasavje, kjer je med drugim v obdobju od 1986 do 1994 opravljal funkcijo predsednika finančne komisije. Od leta 1981, ko je opravil izpit za lovskega čuvaja, do leta 2008 je aktivno in skrbno opravljal tudi naloge lovskega čuvaja.

V več kot 60-letnem stažu v zeleni bratovščini je s svojim obsežnim strokovnim znanjem, izkušnjami in pripravljenostjo do dela ogromno prispeval k uspešnemu delovanju LD Mlinše in uveljavljanju lovstva. Do pozne starosti je v lovišču opravil več delovnih ur kot marsikateri mlajši lovec. Še posebno je bil aktiven na področju izobraževanja in vzgoje, saj je svoje bogato lovsko znanje in izkušnje zelo rad delil z osnovnošolskimi in vrtčevskimi otroki. Ob petdesetletnici naše LD, leta 2005, je svoje poznavanje zgodovine in lovstva na Mlinšah strnil v zborniku Lovska družina Mlinše – 50 let in tako naslednjim rodovom mlinških lovec zapustil neprecenljiv pisni vir informacij. Rad je prislusnil tudi lovski pesmi, ki jo je priložnostno z največjim veseljem zapel tudi sam.

Za svoje požrtvovalno delo na področju lovstva je bil Rudolf Klopčič odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge in redi za lovske zasluge III., II. in I. stopnje. Ob 50-letnici LD Mlinše je prejel posebno priznanje LD Mlinše, leta 2005 pa je zanj Občni zbor LD izglasoval častno članstvo. Leta 2014 je prejel še zlati znak za 60-letno članstvo v lovski organizaciji.

Rudi je v lovstvu in pri lovu vedno na prvo mesto postavljal etiko, pravičnost in naravovarstvo, vedno je zagovarjal smotno in strokovno upravljanje z divjadjo. Dobri prijateljski odnosi med lovci so bili zanj vedno prednostna zadeva. Ko so glave lovec občasno zavrele, je Rudi vedno znal najti prave besede in sprostiti napetosti.

Dragi Rudi, zahvaljujemo se ti za vse opravljeno delo, nasvete in trenutke, ki smo jih preživeli skupaj. Pogrešali te bomo, hkrati pa te ohranili v najlepšem spomynu kot izjemnega človeka in dobrega lovskega prijatelja.

LD Mlinše – M. K.

Konec januarja smo se z lovskim pogrebom poslovili od dolgoletnega člana LD Mlinše **Vinka Klopčiča**, ki nas je zapustil 22. 1. 2015, le dobre tri tedne za Rudijem, bratom dvojčkom. Rudijeva bolezen je Vinka vidno najedala, po izgubi brata pa ga je glas iz onstranstva očitno poklical k ponovni združitvi njunih duš v večnih loviščih.

Z Rudijem sta se rodila 1. 4. 1929. Ljubezen do narave, živali, lova je Vinko skupaj z bratom podedoval od očeta Matije in strica Albina. V lovske vrste je Vinko vstopil leta 1963, saj mu je prej to onemogočalo delo na stričevi kmetiji in v službi. Takoj po opravljenem lovskem izpitu je bil vključen v UO LD, kmalu zatem je prevzel funkcijo blagajnika (od 1966 do 2003), ki jo je opravljal polnih 37

let. Leta 2011 je bil kot izkušen in moder član imenovan za člana disciplinske komisije.

Delo je bilo Vinkovo življenje. Čeprav je delo na kmetiji vedno terjalo celega človeka, se je vedno, tudi v starosti, ko je bilo treba kaj postoriti v lovišču, odzval vabilu. Vrsto let je bil neformalno zadolžen za upravljanje lovskega strelišča, ki ga je LD že konec 60. let prejšnjega stoletja postavila v neposredni bližini njegovega doma. Tam je Vinko opravil mnogo delovnih ur in dobil mnogo žuljev, predvsem pri njegovi prenovi med letoma 1979 in 1983.

Predvsem zaradi svojega trdega in poštenega dela je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge in redom III. stopnje. Leta 2014 je prejel srebrni jubilejni znak za 50-letno članstvo v lovski organizaciji. Lovska družina Mlinše ga je leta 2005 odlikovala s priznanjem za zasluge v LD.

Vinko je v LD Mlinše vedno zagovarjal pravičnost in lovsko etiko, spodbujal pristne prijateljske odnose med lovci, spoštoval je lovsko kulturo, saj je tudi sam rad zapel lovske in stare ponarodele pesmi.

Dragi Vinko, pogrešali bomo tvoje iskreno prijateljstvo, tvojo zagnanost ter šaljivost. Zahvaljujemo se ti za vse opravljeno delo v naši LD in ti obljublamo, da te bomo ohranili v najlepšem spominu kot iskrenega lovskega tovariša.

LD Mlinše – M. K.

Aldo Škapin, Kacjanov, z Velikega Polja na Vrhéh je umrl 7. 1. 2015. Bil je iz zavetne in zavedne vrhovske vasi med Vipavsko dolino in Krasom.

Rodil se je v letu 1933; v času, ko je nad našo primorsko zemljo gospodovala fašistična Italija. Že kot otrok je občutil tujstvo tuje sile in nasilje tuje volje, ki je legla tudi nad Vrhéh. In moralo se je zgoditi – začel se je odpor, ki je spremenil tudi življenje njegove družine. Kot vsi Vrhovci je tudi njihova hiša živela z osvobodilnim gibanjem in plačali so visoko ceno: mamo so zaprli v fašistične zapore, očeta so odgnali v nemško taborišče. Púlene so takrat rdeče zacvetele ...

A vse, kar se začne, mine in minila je tudi vojna. In skozi čas je zdrvelo začetno navdušenje v svobodi nove države. Ostala pa je zemlja, ki ne pozna ne počitka ne polovičarstva. Aldo se je zagrizel v vrhovski svet. Verjel je v to zemljo, čeprav na videz skopo. Na njivah in travnikih, na pašnikih in gmacinah, med trnji in kamni je znal poiskati skrite sokove življenja, iz katerih je pognalo 'blago', kakor rečejo na Vrhéh govedu.

Aldo je bil lovec že po rojstvu. Ni bil eden tistih, ki so se v prejšnjih časih

vpisovali v lov, da so v družbi pridobili na pomembnosti. Ne, lov je bil v njem, kot bi zrasel vanj iz kraških vrhovskih tal, kakor iz njih poganjajo brin in dren, črni trn in beli trn, gaber in hrast ...

V vrhovski lovski družini je bil od vsega začetka; njen ustanovni član je bil. V upravnem odboru je bil v letih od 1986 do 1996. Tudi gospodar LD je bil (od 1986 do 1993). Nazadnje je bil član komisije za nagrade in priznanja, od leta 2012 do svojega konca ... Pa še tole: Aldo ni bil nikoli brez lovskega psa. Tudi po več hkrati jih je imel, največ ptičarje. Nazadnje je imel terierje, tudi po dva. To so ostri psi. On pa je povedal: »Po naravi so res ostri. Zato jih moraš že od malega navajati na domače živali. Rasti morajo skupaj s kravami, ovčami in tudi s človekom. In taki so, kakršni je njihov gospodar ...« Imena vrhovske lovske družine so se Spreminjala (LD Štjak - Vrabče, LD Vrhéh - Vrabče) vse do današnjega, ki pove največ: LD Vrhéh. To je ime, ki združuje.

Za zasluge v lovstvu je prejel več priznanj in odlikovanj: ob 20-letnici LD Vrhéh - Vrabče znak LZS za lovske zasluge; ob 40-letnici LD Vrhéh družinsko priznanje, v letu 2013 pa jubilejni znak LZS za 50-letno članstvo v slovenski lovski organizaciji. Uradna priznanja o človeku in njegovem delu marsikaj povedo, še zdaleč pa ne vsega.

Zgodilo se je, da je Alda dotekla bolezen in od njega smo se morali posloviti. Od blizu in daleč smo prišli lovci in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

LD Vrhéh – F. Č.

7. 12. 2014 nas je pretresla vest, da nas je za vedno zapustil naš dolgoletni član **Franc Vaupič**.

Franc ali Franče, kot smo ga klicali, se je rodil 23. 1. 1953 v Novem mestu. Mladost in šolska leta je preživel v Orehovici, kjer si je ustvaril dom in družino ter se zaposlil kot šofer tovornjaka v Kmetijski zadrugi Krka, kjer je opravljal to delo vse do svoje upokojitve. Že kot mlad fant se je začel družiti z domačimi lovci, ki so ga vzgajali in navduševali za lov. V LD Orehovica je vstopil leta 1972, kjer je aktivno deloval več kot štiri desetletja. Vestno in marljivo je opravljal številne funkcije, na primer: starešina (od 1994 do 2002), gospodarja (od 1986 do 1994), strelskega referenta (od 2010 do 2014), delo vodje čuvajske službe (od 2008 do 2014), bil je tudi in mentor številnim pripravnikom.

Zavedamo se, da smo iz svojih vrst izgubili dobrega prijatelja in lovskega tovariša, ki nas je s svojo duhovitostjo in prigodami vedno spravljal v dobro voljo. S hvaležnostjo v srcih ga bomo ohranili v najlepšem spominu!

LD Orehovica – A. P.

Foto: M. Krapež

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: 5/I, m: 5/I, 20. 5.,
Janez Rebernik,
Sv. Primož nad Muto 47,
2366 Muta.
O: 5/I, m: 5/I, 20. 5.,
Jože Zupan,
Pečice 48, 3257 Podsreda.
O: 5/II, m: 5/I, 15. 5.,
Ivan Fišer,
Slape 29 a, 2323 Ptujška Gora.

Brandel braki (SLRBbr):

O: 5/I, m: 4/I, 18. 4.,
Gregor Perpar,
Ulica talcev 2, 8210 Trebnje.
O: 4/II, m: 4/II, 29. 3.,
Jasmina Pečar Fras,
Vrh nad Želimljami 180,
1291 Škofljica.
O: 5/I, m: 4/II, 28. 4.,
Vinko Trunkelj,
Gorenje Kamenje 15,
8211 Dobrnič.
O: 5/I, m: 3/I, 25. 4.,
Tomaž Pekolj,
Knežja vas 23,
8211 Dobrnič.

Kdl. istr. Goniči (SLRGik):

O: tuj plemenjak, m: 4/I, 11. 5.,
Marko Urigelj,
Gradac 53, 8332 Gradac.
O: tuj plemenjak, m: 4/I, 5. 4.,
Dimitar Lazarevski,
Destradijev trg 1, 6000 Koper.

Res. istr. Goniči (SLRGlr):

O: 4/II, m: 5/I, 10. 5.,
Dušan Tomanič,
Tušev dol 18/a, 8340 Črnomelj.
O: 5/II, m: 5/I, 22. 5.,
Darko Pungersič,
Vinji Vrh 8/b,
8220 Šmarješke Toplice.

Planinski goniči (SLRGpl):

O: 5/I, m: 5/I, 23. 5.,
Zdravko Novak,
Tomačevica 23/a, 6223 Komen.

Beagli (SLRBg):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 8. 5.,
Lara Košnjek,
Britof 114, 4000 Kranj.
Slovaški kopovi (SLRSK):
O: tuj plemnjak, m: 4/II, 21. 5.,
Damjan Purg,
Breg 35, 2322 Majšperk.

Kdl. vajmarčani (SLRWpk):

O: tuj plemenjak,
m: 5/JZP-172, 26. 4.,

Anton Savorgnani,
Podvin 194, 3310 Zalec.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

Jelenje rjavi
o: 4/I, m: 5/I, 1. 5.,
Mojca Slatinšek,
Prod 46, 3342 Gornji Grad.

Bavarski barvar (SLRBb):

O: 4/II, m: 5/III, 21. 4.,
Bojan Habjan,
Stranska pot III/8,
1290 Grosuplje.
O: 5/I, m: 5/II, 9. 5.,
Rok, Bojan Deberšek,
Podgorska 83,
2380 Slovenj Gradec.

Nemški ptičarji - žimavci (SLRNŽ):

O: 4/PZP - 76, JZP - 191, m: 4/
PZP - 53, JZP - 194, 19. 4.,
Štefan Hoheger,
Murski Črnci 53/c, 9251 Tišina.

Nemški kdl. ptičarji (SLRNkp):

O: 5/PZP-53+22, JZP 185+27,
PZPI, ŠPP-202, ŠPP-SM-168-
VUP320, m: 5/PZP-53, JZP-149,
22. 5.,
Robert Budan,
Hrvatini 18/a, 6280 Ankaran.

Labrador retrieverji (SLRLR):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 15. 4.,
Jožica Šmit,
Zasip, Jermanka 10, 4260 Bled.
O: 5/II, m: 5/I,
Robert Magajna,
V Radno 2,
1351 Brezovica pri Ljubljani.
O: 5/I, m: 5/I, 30. 4.,
Branko Milošević,
Zofke Kukovič 21, 2204 Miklavž.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

rjavci
O: 5/I, m: 4/I, 12. 5.,
Bojan Rakar,
Kregarjeva 21, 1131 Ljubljana.

serci

O: 5/I, m: 5/II, 14. 4.,
Vojko Križnik,
Vransko 48, 3305 Vransko.
O: 5/II, m: 5/I, 1. 4.,
Miran Petek,
Ulica Veronike Deseniške 7,
1330 Kočevje.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Vinko Čečelič, LD Orehovica,
* 16. 7. 1927, † 24. 2. 2015.

Ivan Kovačič, LD Planota,
* 2. 6. 1947, † 13. 2. 2015.

Marijan Zupancič, LD Medvode,
* 5. 12. 1928, † 13. 3. 2015

Anton Zlodej, LD Zreče,
* 14. 5. 1948, † 28. 12. 2014.

Drago Šobar, LD Toplice,
* 18. 9. 1928, † 27. 3. 2015.

Mirko Zajec, LD Mislinja,
* 15. 2. 1934, † 27. 3. 2015.

Feliks Raztočnik, LD Pogorevc,
* 24. 12. 1956; † 17. 12. 2014

Štefan Horvat, LD Dobrovnik,
* 14. 10. 1947, † 15. 3. 2015

Umrli časten spomin!

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodajam nov strelni daljnogled Norconia 3-9 x 56 z osvetljenim križem, št. 4. Tel.: 041/238-943.

Prodajam novo repetirno risanico Merkel Helix Spirit, kal. .30-06 Spr. Puška je ročno gravirana z orehovim kopitom, kat. 6. Ima originalno snemljivo montažo z daljnogledom Swarovski Z6i 2 - 12 x 50 z balistično kupolo. Priložim originalni kovček. Vse naštetje je mogoče kupiti tudi posebej. Puška je vredna ogleda in nakupa. Cena po dogovoru. Tel.: 041/619-258.

Prodajam češko kombinirko Super Brno, kal. 12/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi 12/12. Tel.: 051/377-217.

Prodajam češko kombinirko, kal. 7 x 57 R/12, s str. daljnogledom Swarovski Habicht Nova 6 x 42 in rdečo piko (Suhlova montaža). Je zelo dobro ohranjena. Tel.: 041/746-525.

Prodajam ohranjeno in lepo gravirano kombinirko Sauer & Sohn, kal. 16/8 x 57 JRS, s str. daljnogledom Docter 6 x 42 (križ 1). Cena 1.250 €. Tel.: 041/800-229.

Prodajam repetirno risanico CZ, kal. .223 Rem., s str. daljnogledom 3-9 x 45, neuporabljeno (izstreljenih le nekaj nabojev). Tel.: 041/865-494.

Prodajam naslednje lovske puške: polavtomatsko šibrenico Mercury, kal. 12 Mag.; češko bokarico Super Brno, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (Suhlova montaža), z rezervnimi cevmi, kal. 12/12 (70); šibrenici - brezpetelinki Merkel Suhl, kal. 16-16, in CZ, kal. 16/16. Vse orožje je lepo ohranjeno. Tel.: 051/264-370.

Prodajam montažne dele za strelni daljnogled (Ø = 30 mm) za češko kombinirko. Tel.: 041/212-993.

Prodajam boroveljsko bokarico, kal. 20/5,6 x 50 R, s str. daljnogledom 2,3-7 x 35 Kahles in rdečo piko Tasco (Suhlova montaža). Tel.: 031/348-288 (Grapar).

Prodajam trap puško Sabatti Fulgor. Cena 600 €. Tel.: 031/852-882.

Prodajam nov ATN PS- 22 IA Night vision, nastavek za strelni daljnogled. Dve leti garancije. Tel.: 041/406-471.

Kupim karabinko, s str. daljnogledom, levim zaklepom in levim kopitom. Tel.: 031/693-175.

Prodajam češko bokarico CZ mod. 502, kal. 12/7 x 65 R; bok šibrenico, kal. 12/12; repetirno risanico, kal. .308 Win. (s tekmovalno cevjo), ter repetirne risanice, kal. 6,5 x 57, .222 Rem. in .22 Win. Mag. Tel.: 030/692-159, popoldne.

Prodajam tricevko, kal. 16-16/7 x 65 R., s str. daljnogledom (Suhlova montaža), s strelnim daljnogledom. Dobro ohranjena. Tel.: 031/732-250.

Lovski psi

Prodajam mladiče nemške ži-

mavce, poležene 22. 2. 2015. Mladiči so potomci odličnih delovnih linij. Mati: Larisa Fantastic of Miki, oče: Finn v.d. Königsau. Tel.: 040/214- 645 Vilma Alina Šoba.

Prodajam mladiče pasme parson russel terier (leglo 27. 2. 2015), potomce odličnih delovnih staršev. Tel.: 040/538-304.

Zaradi bolezni **oddam** oziroma **podarim brak-jazbečarko**, jelenje rjavo, staro 6 let. Psica je večje rasti, sterilizirana in ima opravljeno PNZ. Več informacij po tel.: 041/475-803.

Prodajam nemške kratkodlake ptičarje, poležene 8. 3. 2015. Mati: Fahra vom Leimba-chtal, odl., PZP 55, JZP 171, Ch. J. -SLO, Ch.-SLO, 3 x PRM, 10 x CAC, 5 x CACIB, 5 x BOB, 2 x BOG, HD-A; oče: Dino vom Hirschgraben, odl., PZP 51, JZP 169, Ch. J. -SLO, mladi klubski prvak 2008, 3 x PRM, CAC, 2 x BOB, HD-A. Mladiči so potomci psov vrhunske nemške vzrejne linije Hege Haus, za katero je značilna vsestranska uporabnost pri lovu in izjemna telesna skladnost s standardom. Večina prednikov do pete generacije ima opravljeno Klemannovo preizkušnjo. Tel.: 041/753-877 ali plaznikb@gmail.com, www.pticarji.com, deutsch-kurzhaar.si.

Prodajam leglo nemških prepečarjev - serceev, odličnih staršev, nove genetske linije v Sloveniji. Oče je uvožen plemenjak iz znane nemške psarne Solojägers (psa si je mogoče ogledati v moji psarni); mati pa je uvožena iz uspešne češke psarne Any-Bon (več o materi na www.Any-Bon.cz). Tel.: 051/254-481.

Prodajam mladiče pasme posavski gonič, potomce odličnih delovnih linij. Mati: Jara, vzreditelj Vinko Močnik. Oče: Leo, prašičarske linije, uvožen iz BiH. Druge informacije po tel.: 040/230-168, Primož.

Prodajam alpske brak-jazbečarje jelenje rdeče barve. Stari so osem mesecev in so potomci delovnih prednikov. Tel.: 041/574-703.

Naprodaj je leglo brak-jazbečarjev, jelenje rjave barve, potomci odličnih staršev. Informacije po telefonu 041/493-875.

Prodajam mladiče pasme nemški gonič, poležene 8. 3. 2015, potomce najboljših nemških linij, ter mladiče pasme **istrski kratkodlaki gonič**, poležene 23. 3. 2015, mati CAC, BOB. Tel.: 031/613-302.

Prodajam mlade posavske goniče. So potomci vrhunskih vzrejnih linij psarne Iz Gorenje vasi. Mati: evropska prvakinja, Celje 2010; oče: Lojanski, CACIB - BOB. Tel.: 031/614-822.

V psarni Barjanska sta na voljo še psi, **nemški žimavki**, poleženi 4. 12. 2014. Sta potomki vrhunskih nemških delovnih linij. Tel.: 041/717-464.

22. 1. 2015 se je skotilo leglo **nemških kratkodlakih ptičarjev**. Starši izhajajo iz odlič-

nih delovnih linij. Mati: Beca Marovška, telesna ocena: odlično, PZP 54 točk, JZP 194 točk; UP-KS II nr., HD - A. Oče: KS Whisky von Göttlesbrunnerhof, telesna ocena V1 (odlično), D 1, S 1, WV-VGP 1a, 3 x VGP1, IKP1, Vbr, Btr, JE, SSP, KS (4h nos, 4h iskanje), HD-B1, ED/OD-0. **Na voljo je še ena psica.** Tel.: 041/285-939 ali natasa_gederer@t-2.net

Prodajam 14 tednov starega re-sastega jazbečarja, izbranega iz vrhunskega legla. Kaže odlične značilnosti za delo in zunanost. Oče: 1. mesto VUP Nemčija, mati: 2 x 1. mesto VUP, 1. mesto krvna sled. Oba sta šampiona v lepoti. Tel.: 041/ 406-471.

Prodajam beagla, starega dve leti, še neocenjenega, izredno lepega, prijaznega, vajenega tudi bivanja v stanovanju, sledoglasnega, delovnega in že uvedenega v lov. Tel.: 031/613-302.

Prodajam vrhunsko - delovno psičko pasme istrski kratkodlaki gonič z vzrejno oceno 1/1, staro šest let, ter njene mladiče (dva samčka in dve samički), leglo 25. 5. 2015. Tel.: 031/613- 302.

Pričakujemo leglo nemških žimavcev (30. 4. 2015). Starši izhajajo iz odličnih delovnih linij. Tel.: 051/331-503.

Pričakujemo leglo nemških lovskih terierjev (30. 5. 2015), odličnih staršev. Tel.: 041/933-938.

Drugo

Ugodno prodajam pasti Coni-bear. Odlikuje jih izredno močna obojestranska vzmet. Pasti so odlične za lov lisic, jazbecev, nutrij, pižmovk, kun ... Velikosti: 12 x 12 cm, 16 x 16 cm, 18 x 18 cm in 26 x 26 cm. Cena od 25 evrov naprej. Žival usmrtijo na mestu. Tel.: 041/ 868-739.

Izdelam vam pasti - lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali, velikosti: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100, in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI Tel.: 041/642 -184.

Izdelam vam krmilnice in valilnice za ptice duplarice (več vrst) in **netopirnice** (več vrst) ter **pasti za lov polhov**. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodajam valilna jajca fazanov, jerebic in rac. Tel.: 041/717-464.

Prodajam lovski kroj, št. 48, nošen, a v zelo dobrem stanju. Tel.: (05) 366-15-95.

Prodajam lovsko kroja št. 48, enega novega, drugega zelo redko nošenega. Cena po dogovoru. Tel.: 040/911-203.

Prodajam lovski kroj št. 50. Tel.: 041/589-458.

Prodajam stare revije Lovec od leta 1962 do 2013. Tel.: 031/732 250.

Prodajam novo, trenutno najboljše in najbolj napredno lovsko kamero na trgu, znamke Lti. Acorn. Nevidna IR-bliskavica, MMS- in GPRS-funkcija, 12-MP

MAJ

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)		
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec
1. Pe	17:32	4:37	5:49	20:10	4:36 21:24
2. So	18:33	5:04	5:48	20:11	4:34 21:25
3. Ne	19:34	5:33	5:46	20:12	4:32 21:27
4. Po	20:36	6:06	5:45	20:13	4:30 21:29
5. To	21:36	6:43	5:43	20:15	4:28 21:31
6. Sr	22:34	7:25	5:42	20:16	4:26 21:32
7. Če	23:29	8:14	5:40	20:17	4:24 21:34
8. Pe	-----	9:09	5:39	20:19	4:23 21:36
9. So	0:19	10:10	5:38	20:20	4:21 21:37
10. Ne	1:03	11:15	5:36	20:21	4:19 21:39
11. Po	1:43	12:25	5:35	20:22	4:17 21:41
12. To	2:20	13:36	5:34	20:24	4:16 21:42
13. Sr	2:54	14:49	5:32	20:25	4:14 21:44
14. Če	3:26	16:02	5:31	20:26	4:12 21:46
15. Pe	4:00	17:15	5:30	20:27	4:11 21:47
16. So	4:35	18:29	5:29	20:28	4:09 21:49
17. Ne	5:12	19:40	5:28	20:30	4:07 21:50
18. Po	5:54	20:48	5:27	20:31	4:06 21:52
19. To	6:41	21:49	5:25	20:32	4:04 21:54
20. Sr	7:32	22:44	5:24	20:33	4:03 21:55
21. Če	8:28	23:31	5:23	20:34	4:01 21:57
22. Pe	9:25	-----	5:22	20:35	4:00 21:58
23. So	10:25	0:12	5:21	20:36	3:58 22:00
24. Ne	11:24	0:48	5:21	20:38	3:57 22:01
25. Po	12:24	1:18	5:20	20:39	3:56 22:03
26. To	13:23	1:47	5:19	20:40	3:55 22:04
27. Sr	14:22	2:14	5:18	20:41	3:53 22:06
28. Če	15:21	2:40	5:17	20:42	3:52 22:07
29. Pe	16:21	3:06	5:17	20:43	3:51 22:08
30. So	17:21	3:34	5:16	20:44	3:50 22:10
31. Ne	18:23	4:05	5:15	20:44	3:49 22:11

fotoaparatu, odporno proti vsem vremenskim vplivom. V maskirni barvi in majhnih mer. Takojšnje obvestilo s sliko na vaš mobilni telefon ali računalnik. Dvletna garancija in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

Prodajam nerabljeno elektronsko ovratnico za šolanje psa. Domet do 1.200 metrov, popolnoma vodotesna in v jamstvom. Ugodno. Tel.: 041/406-471.

Prodajam kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

ZLD MARIBOR, KOMISIJA ZA LOVSKO KINOLOGIJO LZS, VZREJNA KOMISIJA ZA BARVARJE pri KZS LD ŠMARTNO NA POHORJU

organizirajo

TEČAJ ZA VODNIKE KRVOSLEDCEV 2015

Tečaj bo **11., 12. in 13. junija 2015** v lovišču LD ŠMARTNO NA POHORJU. Zbor sprejetih tečajnikov s psi bo v četrtek, 11. junija 2015 ob 9. uri (Informacije o natančnem mestu zbora bodo prijavljeni in potrjeni prejeli naknadno, po predhodnem plačilu stroškov tečaja).

Več o tečaju in pogojih za prijavo si preberite na spletnih straneh LZS.

Prijave bomo sprejemali do 31. 5. 2015.

Informacije dobite tudi po telefonu (041/730/551 - Deberšek; 031/270/148 - Drnovšek ali 041/685/664 - Šumak.)

HAWKE - PANORAMA 3 - 9 x 50 IR
 Osvetljena pika v križu
 Premer cevi: 25,4 mm
 Dolžina: 307 mm
 Teža: 487 g
 Vidno polje: 13,4-4,5 m
 Cena: **225,00 EUR**

HAWKE - PANORAMA 4 - 12 x 50 IR
 Osvetljena pika v križu
 Premer cevi: 25,4 mm
 Dolžina: 317 mm
 Teža: 505 g
 Vidno polje: 10-3,4 m
 Cena: **244,00 EUR**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV organizira
VZREJNI PREGLED PTIČARJEV

v soboto, 30. maja 2015, pri lovskem domu LD Boris Kidrič v Zgornji Hajdini pri Ptuj. Začetek vzrejnega pregleda bo ob 9. uri. Prijavnico s fotokopijami obeh strani rodovnika, vseh ocenjevalnih listov s preizkušnj, telesnega ocenjevanja, potrdila o slikanju kolkov in potrdila o plačilu prijavnine pošljite na naslov: **Nataša Gederer, Gašpersiščeva 21, 1000 Ljubljana, 041/285-939; natasa_gederer@t-2.net**, kjer dobite tudi prijavnico in vse dodatne informacije. Originale dokumentov prinesite s seboj na vzrejni pregled. Obvezna je predhodna prijava najkasneje do 15. 5. 2015! Za vodnike ptičarjev, ki svojih psov še nimajo ocenjenih, bo organizirano tudi telesno ocenjevanje. Cena vzrejnega pregleda je 16,72 EUR, telesne ocene pa 14,67 EUR in se vplačata na račun DLP: 0201 0025 3852 458 (NLB). Udeležba psov, ki niso predhodno prijavljeni, ne bo mogoča!

Lovska družina Jezersko vabi vse lovce - smučarje na

22. poletno lovsko smučarsko tekmovanje,

ki bo **31. maja 2015** z začetkom ob 10. uri na **Skutinem ledeniku nad Zg. Jezerskim**.

Startnina na osebo bo **20 evrov**, za otroke članov LD - tekmovalcev brezplačno.

Transakcijski račun LD Jezersko: SI56 0 700 0000 0530 971.

Vodja tekmovanja bo **Jure Markič**, informacije in prijave:

GSM 041/731- 021;

e-naslov: jure.markic@siol.net ali tajnik LD **Boris Meško**,

e-naslov: boris.mesko@gmail.com

V primeru izredno slabega vremena bo tekmovanje prestavljeno na 7. junij 2015.

Vabljeni!

IZDELAVA LOVSKIH PREŽ

GSM:
+386 41 349-032

E-mail:
lovske.preze@gmail.com

IZDELAMO TUDI PO ŽELJAH NAROČNIKAI

Rottumtaler Wildlocker

dogtra
 World's Finest E-Collars

Tel.: 040 624 634

MEDO šport BIROS D.O.O., CESTA TONETA KRALJA 2, 1290 GROŠUPLE
 TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO www.biros.si

PE TRGOVINA MEDOŠPORT GROŠUPLE
 CESTA TONETA KRALJA 2, 1290 GROŠUPLE
 tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/787 37 02, e-mail: medosport@biros.si

PE TRGOVINA MEDOŠPORT ČRNOMELJ
 ULICA NA UTROBIH 24, 8340 ČRNOMELJ
 tel.: 07/ 306 24 70, e-mail: medosport@biros.si

AKCIJA PUŠKA + OPTIKA + MONTAŽA **- 10 %** MOŽNOST PLAČILA NA OBRROKE!

STEYR MANNLICHER COUNT ON IT

Sabatti puška kombinirna Mercury kaliber: 12/76 in 7x65R

ALFA PROOF

REVOLVER ALFA HOLEK 341 4" 22 LR/WMR Cena 430,00 €

REVOLVER ALFA STEEL 3541 4" INOX, 357 MAG Cena 635,00 €

PISTOLA ALFA COMBAT 9mm LUGER Cena 629,90 €

STEYR MANNLICHER COUNT ON IT **ALFA** **Sabatti** **Beretta** **YILDIZ** **ALFA** **RUGER**

Srnjak: odstrel srnjaka že za 160 € (Srbija), v pavšalu 300 € (Slovenija).
Sibirski srnjak v prsku (Kurgan, Rusija): 8-dnevni aranžma s 6 dnevi lova ter odstrelom enega srnjaka za 3.970 €. Termin lova naše skupine je od 8. do 16. 9. 2015. Hkrati je mogoče loviti losa v roku.
Jelen (hrvaška): 590 € za uplenitev jelena z rogovjem trofejne moči do 150 CIC točk.
Merjasec (Romunija): 3 dni lova, vključno z odstrelom merjasca za 1.690 €.
Črni medved (baribal), Kanada: 7 dni/6 dni lova za 2.500 €. Odstrel prvega stane 500 €, drugega pa le 300 €. Brezplačen je odstrel kojota! Odhod naše skupine na lov bo 26. junija.
Beli/severni medved (Kanada): 10 dni lova in odstrel medveda za 35.000 \$.
Afriški safari v Namibiji za vsak žep: 7 dni v lovišču s 5 dnevi lova in odstrelom 4 glav divjadi že za 2.500 €. Mogoč je lov na 26 vrst afriške divjadi.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

DOG **TRAINING**

ELEKTRONSKE ovratnice za učenje psa
 ovratnice proti lajanju
 nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
 DOSTOPNE CENE
 EVROPSKI IZDELEK
 3 LETNA GARANCIJA

akcija -20%

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760 www.dogtrace.si
 e-mail: info@dogtrace.si

Winchester M70 Ultimate Shadow, NS

v kalibru .308 Win. ali .30-06

in darilo, **strelska brisača.**

~~768,60 EUR~~

683,20 EUR

*Velja pri plačilu z gotovino, v mesecu maju 2015.

Obiščite našo spletno stran www.ancelj.si

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3
8000 Novo mesto
tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
faks: ++386 (0)7 / 33 23 879

Partnerji

Browning
Česka zbrojovka
Docter
Mauser

Meopta
Norica
Sellier & Bellot
Steyr Mannlicher
Swarovski Optik
Winchester

Poiščite nas na
facebooku!

Pri nas poskrbimo tudi za najbolj zahtevne!

ZEISS

PULSAR

ARMASIGHT

**STEYR
MANNLICHER**

Vixen

HAWKE

RÖWA

TITAN

Verney-Carron

SLOVARMS

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 15:00 - 19:00

Tel.: 040 126 500, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

www.slovarms.si